STRIP KIOSK

nr 3

Oktober 2019

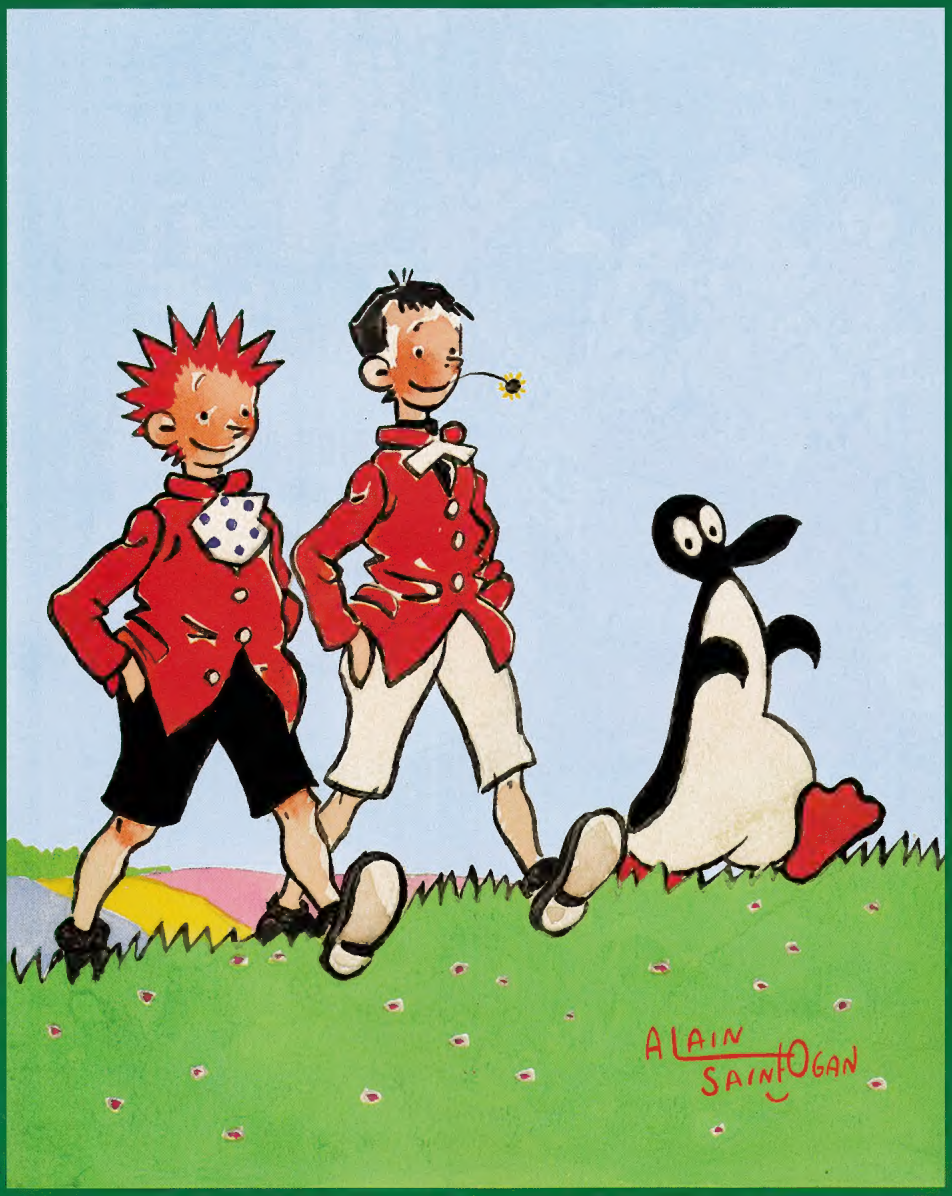

Afdrukplaatjes
WEEKBLAD KUIFJE

DE KLEINE KRANT

100 JAAR POM!

SUSKE EN WISKE
in Duitsland

Humor tegen
het dure leven

BLAKE EN MORTIMER

De zwarte rotsen

ZIG ET PUCE ET ALFRED

STRIP KIOSK

Om je ook te verzekeren van de 3 nummers van **STRIPKIOSK** in 2020, én de steeds verrassende **premium** die we aanbieden aan de abonnees, doe je er goed aan je abonnement nu al de verlengen.

DE PRIJZEN ZIJN DEZELFDE ALS IN 2019:

- **45 euro** voor de 3 nummers + de **premium**, als je ze komt ophalen op één van de stripbeurzen waar 't Vlaams stripcentrum een stand heeft (zie verder in het blad voor de lijst)
- **56 euro** wanneer je wil dat dit alles verzonden wordt naar een adres in **België**
- **60 euro** wanneer je wil dat dit alles verzonden wordt naar een adres in **Nederland**

Storting van het juiste bedrag met vermelding "**StripKiosk 2020**" op het rekeningnummer **BE40 0689 1048 4463** op naam van **'t Vlaams Stripcentrum**.

Robbedoes, Baard en Kale en deze illustratie (c) Dupuis, illustratie vrij naar

STRIP KIOSK

STRIPKIOSK
Nummer 3
Oktober 2019

REDACTIE
Marc de Lint
Peter Van Hooydonck

WERKTEN BOVENDIEN MEE AAN DIT NUMMER
Yves Kerremans
Hans Matla
Philippe Mouvet
Rudi Roelandts
Erik Vandemeulebroucke
Michael van Hartskamp
Bertrand Van Herp

OPMAAK
Margot De Group

OMSLAG TEKENING
Zig, Puce et Alfred.
Heringekleurde montage van de originele tekening voor een albumuitgave uit 1952, met dank aan François Deneyer.

AUTEURSRECHTEN
Afbeeldingen Kuifje © SA Moulinsart
Afbeeldingen Marc Sleen © Stichting Marc Sleen • www.marc-sleen.be
Overname van artikels of illustraties, zelfs gedeeltelijk, is niet toegelaten zonder uitdrukkelijke en schriftelijke toestemming van de uitgever.
Copyright van afbeeldingen of foto's berust bij de diverse auteurs en uitgeverijen

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Frank Bogaerts
Gaspar Verreyckenstraat 6,
2610 Wilrijk

OPLAGE
500 exemplarenn

WWW.VLAAMSSTRIPCENTRUM.BE
info@vlaamsstripcentrum.be

Met dit nummer 3 van *StripKiosk*, zijn we al weer aan het einde van de eerste jaargang van het blad gekomen. De eerste jaargang is de moeilijkste, zegt men, het vertrouwen moet nog gewonnen worden, de samenwerkingsverbanden moeten nog gecreëerd worden en vooral de toon van het blad zélf moet nog gezocht worden. Met méér dan 350 abonnees kunnen we vaststellen dat we ten minste daarin geslaagd zijn. We kijken dan ook optimistisch naar de toekomst en hopen van ganser harte dat de bestaande abonnees ook op de tweede jaargang inschrijven, en dat nog meer stripliefhebbers de weg vinden naar *StripKiosk*.

In dit nummer de gebruikelijke rubrieken zoals Focus op..., en het vervolg van de Lombard Collectie, waarin we deze keer de albums van Blake en Mortimer overlopen. Geen artikel in de reeks Blad voor blad deze keer, maar dit wordt zeker goedgemaakt in de tweede jaargang. En ook het derde deel in de geschiedenis van de *Familie Snoek* is gepland voor het volgende nummer. Wél een nieuwe rubriek StripSprankels, waarin we ruimte maken voor visueel aantrekkelijke objecten, meestal uit de oude doos. Verder het laatste deel van de reeks Marc Sleen in de personeelsbladen.

Maar de hoofdbrokken zijn gewijd aan enerzijds de geschiedenis van *Zig et Puce*, waarbij Philippe Mouvet aantoont dat een tochtje over de rommelmarkt nog altijd kan lonen, en anderzijds een overzicht van de eerste pogingen om Suske en Wiske in Duitsland bekend te maken, waarbij we vorser Michael van Hartskamp van harte welkom heten in ons midden.

Ook wijzigingen in de samenstelling van onze hoofdredactie. Marc de Lint zet na dit nummer een stapje opzij om persoonlijke redenen. Hij heeft sinds een aantal jaar een aantal onafgewerkte projecten op zijn PC staan – en niet alleen op het gebied van strips - waarvoor hij nu eindelijk eens tijd wil maken om ze stuk voor stuk af te werken. Dit betekent niet dat hij definitief afscheid neemt van *StripKiosk*. We zullen zijn naam zeker nog aantreffen onder bijdragen aan dit blad, daar twijfelen we niet aan.

Veel leesplezier, en vooraleer verder te lezen: hernieuw uw abonnement voor het jaar 2020! Er staat u dan alweer een verrassing te wachten! Dewelke? Dat houden we nog even geheim.

Peter Van Hooydonck
Hoofdredacteur

▲ *Cover van* Dalla *nummer 25 van 1953 met de aankondiging van* Der lachende Wolf.

SUSKE EN WISKE IN DUITSLAND:

de eerste stappen

Wie Vandersteen aan Duitsland koppelt, denkt ongetwijfeld aan de jaren '60 toen de basis werd gelegd voor de grote productie van de Bessy-studio en de eveneens aanzienlijke productie van Jerom-verhalen. Maar nagenoeg onbekend zijn de diverse pogingen die in de jaren '50 werden ondernomen om Suske en Wiske in Duitsland aan de man te brengen.

Door Michael van Hartskamp

Dalla

Na de oorlog kwam er in Duitsland opnieuw ruimte om met stripverhalen kennis te maken. De eerste uitgaven waren die van *Mickey Mause* en *Fix und Foxi*. De periode vanaf 1953 wordt door Duitse comicspecialisten soms die van de *Chaotische Produktion* genoemd (1). Er werd in enkele jaren tijd een groot aantal nieuwe jeugd- en striptijdschriften gelanceerd. Eén van deze tijdschriften ontstond in 1953 ter verzelfstandiging van de jeugdbijlage uit *Welt am Sonnabend*. Het weekblad *Welt am Sonnabend* verscheen al sinds 1932. De naam van de uitgeverij was direct afgeleid van de titel, namelijk *Waso Verlag* met zetel in Düsseldorf.

▲ *Cover van* Dalla *nummer 12 uit 1953, waarin de eerste aflevering van* Der fliegende Affe *verscheen.*

Dit verzelfstandigde jeugdtijdschrift kreeg de naam *Dalla*. De grote man achter *Dalla* was Werner Stitz. De eerste contacten met Stitz en *Dalla* lijken te zijn gelegd door Karel Van Milleghem, de hoofdredacteur van de Vlaamse editie van het weekblad *Kuifje*. In latere correspondentie lijkt het erop dat Karel Van Milleghem het contact had overgedragen aan Wim Goderis, want in *Dalla* nummer 12 startte het Suske en Wiske-verhaal *De Vliegende Aap* onder de titel, *Der fliegende Affe*. Onze helden werden Ulla en Peter gedoopt. Lambik werd Lambick, Tante Sidonie werd Tante Frieda en Arthur *De Vliegende Aap* werd Willi.

Wij bieden onze verontschuldigingen aan voor de soms slechte kwaliteit van sommige afbeeldingen, maar wij moesten ons hier en daar behelpen met handgenomen foto's uit Duitse archieven.

In elk nummer verscheen de strip op 2 pagina's (eenmalig 3 pagina's). Omdat *Dalla*, zoals veel Duitse tijdschriften om de 14 dagen verscheen, moest steeds toelichting worden gegeven over wat er daarvoor was gebeurd.

Dalla had een opvallend groot formaat (31,6 cm hoog bij 23,3 cm breed). Het lag daarom voor de hand om geen vier maar vijf stroken per pagina te plaatsen. Hiertoe werden vanaf de tweede aflevering de originele platen van *De Vliegende Aap* verknipt en herwerkt. In 1991 bracht uitgeverij *De Baeke* een groot formaat album uit van *De Vliegende Aap* waarbij in een aparte map afdrukken van de originelen van 18 herwerkte platen toegevoegd werden zoals ze voor *Dalla* waren gebruikt.

In oktober 1953 schreef Stitz een brief aan Vandersteen: de uitgever wilde *Dalla* beëindigen en hoewel het hem zeer speet betekende dit dat er ook een einde kwam aan *Der fliegende Affe*. Inderdaad, in nummer 22, dat is dus de elfde aflevering, werd het verhaal op twee pagina's afgerond. Op de linkerpagina werd het verhaal netjes gevolgd tot en met de 32ste plaat (p.33 in het album (2)). De vliegende aap was dan eigenlijk net gevonden. Hij redde onze vrienden van het neerstorten bij de waterval en vloog in één moeite door naar de haven, waarna de slotplaat van het album werd gebruikt om het avontuur af te ronden. Na 11 nummers, verschenen in een tijdspanne van 20 weken, met 23 pagina's in *Dalla*, was het verhaal daarmee ten einde. Meteen

DER FLIEGENDE AFFE
Peter und Ulla langweilen sich schrecklich! Seit zwei Wochen warten sie auf das grosse Abenteuer. Da liest Lambick von einem sonderbaren Wesen in der Zeitung, das in den Urwäldern des Kongos lebt. In diesem Zeitungsbild erkennt er seinen Bruder Willi und zeigt auch einen Brief Willis aus Afrika.
Lambick, zeige uns auch endlich den Brief!
Oh, mein Bruder Willi! Und was er erst schreibt!!
Die wunderbare Pflanze habe ich gefunden. So werde ich auch das Fliegen lernen. Mein Hagenbeck aber starb unterwegs, und dann hatte ich seine Kleine, Tochter die ein freches Äffchen entführte. Ich werde sie suchen und finden. Euer Willi.
Liebe Ulla, was wird mein armer Bruder in Afrika schon alles erlebt haben!!
Wir sollten eine Expedition ausrüsten.
Eine wunderbare Idee!
Vielleicht lernen wir auch das Fliegen
Lambick, wenn du mir einen Kuß gibst, dann küssele ich dir aber erst den Schmutz ab!
Jetzt wird nicht mehr gezögert. Die Expedition wird ausgerüstet, und Lambick kauft von einem Zirkusdirektor einen Esel. Pumelinchen heißt das zahme Tier, das es aber trotz seines Alters ganz dick hinter den Ohren hat.
Aber sooo schlimm wird er gar nicht sein!
Pumelinchen! Benimm Dich englisch!!!
Hast du gesehen, was Pumelinchen macht?
Schau! Hier gebe ich ihm Brot!
Oh, das ist doch unser Klein-Radio!
Unsere Freunde blicken nur noch Pumelinchen an. Geht es dem armen Esel schlecht? Er schluckt so eigentümlich! Aber? Was ist das? Er hebt seinen Schwanz wie eine Antenne!
16 Dalla

▲ *Voorbeeld van een pagina uit* Dalla *met 5 stroken uit* De Vliegende Aap

▼ *Openingsplaat van* Der lachende Wolf, *uit* Dalla *25 (1953)*

Lambick, Ulla und Peter freuen sich, während der Ferien zelten zu können. Nicht etwa, um den Wald mit allen Büchsen und Flaschen zu schmücken, sondern um Naturstudien machen zu können. Vor allem möchten sie die im Walde lebenden Tiere fotografieren.
Gegen Mitternacht wird Ulla wach, als Schritte näherkommen.
Peter, Lambick — draußen schleicht jemand ans Zelt!
Pst, ganz still sein . . . ich horch mal am Boden.
Fix den Fotoapparat her! Da haben wir großes Glück!
Ist es denn ein Tier, Lambick?
Ganz bestimmt. Seht mal, hier ist die Spur schon.
Und wer weiß jetzt, welches Tier eine solche Spur hinterläßt? Na, ihr Schlaubergers!
Das ist doch die Spur eines Igels! Er ist ein nützlicher Insektenvertilger. Da, seht ihr ihn?
20 cm lang . . . den ganzen Rücken voller Stacheln . . . kommt überall in Europa vor . . . auf seinen nächtlichen Fahrten . . .
. . . macht er viel Krach . . . grollt und bläst . . . denn er hat keine Angst vor seinen Feinden, weil er . . .
Knips! Ich hab ihn drauf!
. . . sich bei der geringsten Gefahr zusammenrollt und zu einer stacheligen Kugel wird.
Kommt, wir wollen mal nachsehen, ob uns die Spur nicht zu seinem Nest führt.
Frau Igel hat Junge im Nest. Sie merkt aber nicht, daß den Jungen plötzlich große Gefahr droht, weil sie einen nach dem Igel-Vater Ausschau hält. Wo er nur so lange bleibt?
Lies weiter auf S. 15
2 Dalla

▲ *Cover van* Dalla *nummer 21 van 1954*

▼ Der lachende Wolf *verscheen uiteindelijk in kleur*

in het allereerste verhaal dat in Duitsland verscheen, werd dus driftig geknipt. De toon bleek hiermee gezet.

In dezelfde brief waarin Stitz het einde van *Dalla* aankondigde gaf hij ook aan een groot succes te verwachten van andere publicaties van *Der fliegende Affe*. Hij spiegelde Vandersteen vervolgens meerdere krantenpublicaties voor, dit alles tegen een aanzienlijke vergoeding voor Stitz zelf. Deze publicaties zouden niet bewaarheid worden.

Dalla werd tóch niet opgeheven. In tegendeel, met nummer 23 in 1953 volgde een vernieuwing. Het blad verscheen nu op een kleiner formaat (26 bij 18,5 cm). Tevens werd de frequentie verhoogd naar wekelijks. Nog op de valreep van 1953 begon het Suske en Wiske-verhaal *Der lachende Wolf*. De oorspronkelijke aankondiging uit de krant werd op de cover van *Dalla* 25 geplaatst. Door het kleinere formaat hoefden pagina's niet meer te worden verknipt naar het vijfstrokenformaat.

In 1953 verscheen alleen nog nummer 26 en daarna volgde het dubbelnummer 1/2 van 1954. De nummers uit 1954 zijn moeilijk te vinden en hoe verder in 1954 hoe zeldzamer. Het is meer dan waarschijnlijk dat de uitgever de oplage stelselmatig verlaagde vanwege het uitblijven van succes. Desondanks werd wel geprobeerd om er wat van te maken. Suske en Wiske verschenen nog twee maal op de cover met een ▸

Dalla

Einlage für Heft 21

Liebe Jungen, liebe Mädchen!

Ich weiß nicht, ob Ihr eigentlich alle schon gemerkt habt, daß unsere kleine Dalla-Zeitung das jüngste Kind der „Welt am Sonnabend" ist. Die große „Welt am Sonnabend" ist also sozusagen die Mutter von Dalla. Da diese Mutter an Bedeutung immer mehr gewann, konnte sie nun endlich ihren größten Wunsch Wirklichkeit werden lassen und sich ihr eigenes Verlagshaus bauen, und — was beinahe noch wichtiger ist — eine eigene große Rotationsmaschine (so nennt man die riesigen Druckmaschinen) anschaffen. Mit ihr, so eine ganz dünne, die sogar farbige Seiten ausspuckt und das am laufenden Band. — Da liegt es natürlich nahe, daß wir unseren Dalla auch auf dieser Maschine drucken, aber — und nun kommt das Wichtigste:

Dalla wird in Zukunft nur in der „Welt am Sonnabend" weiterleben, und zwar völlig kostenlos für Euch alle. Wir haben uns mal unsere Karteikästen ganz genau unter die Lupe genommen und festgestellt, daß von dem weitaus größten Teil unserer Dalla-Leser die Eltern auch die „Welt am Sonnabend" lesen. Warum sollte man da nicht beides miteinander verbinden? Die 30 Pfennig habt Ihr in Zukunft natürlich gespart, denn der Bezugspreis für die WASO wird durch die nunmehr zweifarbige und später mehrfarbige Jugend-Beilage um keinen Pfennig teurer. Auf diese Weise können auch die Kinder, die bisher obseits standen, Dalla kaufen, weil man im Hause schon die WASO holt und die zwei zusätzlichen Groschen für den Dalla einfach nicht aufzubringen waren, ihre kleine Zeitung für sich allein haben.

Sollte die „Welt am Sonnabend" noch nicht in Eurem Elternhaus gehalten werden, dann macht Eure Eltern bitte darauf aufmerksam, daß sie für 30 Pfennige die WASO beziehen können und damit zwei Fliegen mit einer Klappe schlagen. Einmal erhalten sie für sich selbst einen reichhaltigen Lesestoff, und zum andern gewinnen sie auch die Möglichkeit, auch weiterhin an den Sportereignissen der Woche, an Tips aufregenden Erlebnissen und an Preisfragen Abenteuern teilzunehmen. — Ganz klar, daß wir diese uns schon vertrauten Gestalten mit in die „Welt am Sonnabend" hinübernehmen. Und ebenso selbstverständlich, daß wir den Briefwechselpartners ein Eckchen einräumen, daß Ihr auch wie vor Antwort auf 1000 Fragezeichen findet, nach Herzenslust basteln könnt und Woche für Woche genug Rätselnüsse zu knacken habt.

Eine lange Rede, findet Ihr nicht auch? Aber ich wollte Euch ja nur beweisen, daß wir uns selbst bei der etwas überraschenden Umstellung nicht zu trennen brauchen, sondern auch in Zukunft beste Freunde bleiben können.

Auf Wiedersehen also nächste Woche in der „Welt am Sonnabend"!

Alten Jungen und Mädchen aber, die keine Möglichkeit sehen, auch in Zukunft mit mir in Verbindung zu bleiben, möchte ich „Lebt wohl!" zurufen. Bleibt gesund, werdet tüchtig und vergeßt nicht ganz

Euren Dalla

Kannst Du verlieren?

Man sollte doch meinen, das einfachste von der Welt wäre, vergnügt miteinander zu spielen. Aber so leicht ist das doch nicht. Es kann sogar recht schwierig werden, wenn nämlich einer dabei ist, der nicht verlieren kann. Es ist ja ganz klar und natürlich: wer mitspielt, möchte nach Möglichkeit auch gewinnen, ob ein Spiel nun Fußball, Quartett oder „66" heißt, ist dabei ganz gleichgültig. Aber es ist nun mal leider so: bei jedem Spiel gibt es nur einen Gewinner, die andern müssen eben verlieren. Da soll es sogar große Leute geben, die voller Wut den Bleistift hinwerfen oder auf die Mitspieler schimpfen und behaupten, sie hätten gemogelt, bei Kindern habe ich schon erlebt, daß sie aufeinander losgehen und sich verhauen. Und das alles nur, weil sie selbst nicht mit Anstand verlieren können.

Aber — im Vertrauen gesagt — das sind meist auch sonst recht unliebsame Leute und weder im Beruf, in der Klasse oder auch sonst im Leben gern gesehen. Zu solch lästigen Mitspielern wollen wir natürlich nie gehören, bloß, wie kommt man zu der nötigen Ruhe und lächelnden Überlegenheit, die nun Verlieren gehört? Ein kleiner Tip: wählt irgendein kleines Wort, das ihr in solchen Fällen stammelt und dann lächelt, immer nur lächelt. Ich sage euch, es verliert sich dann ganz leicht. Außerdem bei man ja immer noch die Chance, beim Pech beim nächsten Spiel wieder auszugleichen. — Verlaßt euch drauf, mit dieser Methode gibt's ich habe es selbst ausprobiert. Mein Wort hieß übrigens „Pech gehabt". Der mir dieses Mittel verriet, sagte immer: „Nachte kleiner Schwede!" — Wie heißt nun euer Wort?

Reineke auf Hasenjagd

Ein Fangespiel, das ihr im Hof oder im Wald spielen könnt. Der Fuchs sucht sich eine Wäscheleine oder einen Baum als Fuchsbau. Die anderen Mitspieler sind die Hasen und wählen sich im nähreren Umkreis von etwa 50 m je einen Baum als Nest aus. Die Hasen locken den Fuchs aus seinem Bau mit dem Ruf:

Fuchs, du arger Wicht,
kriegst uns Hasen nicht!

Alle Hasen müssen dabei in den vorher abgegrenzten Raum einherlaufen. Ins Nest dürfen sie nur, wenn der Fuchs seinen Bau verlassen hat und die Hasen verfolgt. Der Fuchs fängt die Hasen durch Abschlagen. Erreicht ein Hase vorher sein Nest, kann er nicht mehr abgeschlagen werden, muß aber das Nest sofort wieder verlassen, wenn der Fuchs in seinen Bau zurückkehrt. Der zuletzt übriggebliebene Hase wird beim nächsten Spiel Fuchs.

Himmel, Ulla und Peter sind bei der Hexe. Ich muß zur geheimen Hütte und den Unbekannten um Hilfe bitten!
Jedoch... es ist bereits zu spät! Aus dem Lautsprecher in Hons Hackenfell ertönt das gräßliche Lachen und die...
...Wölfe mit dem Totenkopf stürmten wie ein Mann... will sagen... wie ein Wolf... zum Angriff auf die Caribous!
Lambick, ist nahe der geheimen Hütte und sieht die Totenkopfwölfe auf die Caribous stürzen.
Der Unbekannte fängt Lambick mit dem Lasso und schleift ihn in die Hütte.
1917. Frieda!!! Na, bist du jetzt zu frieden?
Ich ahnte von Anfang an, daß Johann schwerer Junge ist. Ich hab dann als stünde ich auf seiner Seite. Als du dich reinwaschtest und mir immer wieder in den Weg liefst...
Und jetzt lass mich weiter die Wölfe abknallen!
Big Schneehingel steht plötzlich mit John und Harzan vor der Hütte. Sie beichtet daß sie John, der eigentlich ein braver Kerl ist, verzaubert hat. Sie dachte, er könnte mit einem schlechten Charakter mehr Geld verdienen. Viel Geld! Schneehingel sieht ein, daß ihre Zauberei nicht mehr war und entzaubert John, um ein neues Leben zu beginnen.
ENDE

Voorzijde van de bijlage van Dalla *21 van 1954*

Laatste plaat van Der lachende Wolf, *uit de bijlage van* Dalla *21 uit 1954*

aantal plaatjes en de strip verscheen op zeker moment in kleur.

In 1954 verscheen nummer 21 als laatste nummer van *Dalla* . De definitieve beslissing om te stoppen volgde vermoedelijk pas nadat de productie van het nummer al vergevorderd was. In nummer 21 verschenen de oorspronkelijke albumpagina's 36 tot en met 39.

Bij nummer 21 werd echter een bijlage gevoegd waarin toegewerkt werd naar het slot van het verhaal van *Der lachende Wolf*. Van deze acht pagina's tellende bijlage werden er wel vijf gevuld met Suske en Wiske. In de bijlage werd aangegeven dat het tijdschrift zou verdwijnen en opging in *Welt am Sonnabend*. De avonturen van *Kuifje* die in 1954 ook in *Dalla* waren begonnen, werden inderdaad in laatstgenoemd blad afgerond - op basis daarvan dateren we *Dalla* 21 op 21 mei 1954. De laatste *Dalla* betekende dat het Duitse avontuur van Suske en Wiske voorlopig ten einde was.

TITEL	EERSTE	LAATSTE
DER FLIEGENDE AFFE	*Nr. 12/1953*	*Nr. 22/1953*
DER LACHENDE WOLF	*Nr. 25/1953*	*Nr. 21/1954 (voltooid in de bijlage)*

Horrido

Een jaar na *Dalla* keerden Suske en Wiske terug voor het jeugdblad *Horrido*, waarvan de naam was geïnspireerd op een jagersgroet (3). *Horrido* werd in 1954 opgericht door Richard Danehls en Rudolf Glöss onder de naam *Horrido-Jugendschriftenverlag*. *Horrido* genoot zeker enige populariteit in Duitsland: tussen 1996 en 2000 werden alle nummers in facsimile heruitgegeven. Desondanks verscheen er slechts één uitgebreid artikel over

▲ *Cover van* Horrido *nummer 24, waarin de eerste aflevering van* Kuno *verscheen*

in de Duitse stripliteratuur en wel reeds in 1982 in het striptijdschrift *Die Sprechblase*. Wij baseren ons hier grotendeels op dat artikel.

De oprichters hadden geen specifieke kennis of ervaring in het uitgeversvak maar dachten snel geld te kunnen verdienen. *Horrido* verscheen, net als de vroegere *Dalla*, iedere veertien dagen. Met 21,7 cm hoog en 14,7 cm breed was het nog een stuk kleiner dan de kleinste *Dalla*. Aanvankelijk kende *Horrido* succes. In navolging van het grotere en succesvolle Lehning Verlag werden daarna diverse andere uitgaven in de markt gezet. Zelfs in Vlaanderen verscheen met *Ivanov's Rakkersblad* een variant van *Horrido*.

Van *Suske en Wiske* verscheen het avontuur *Goud voor Rome* in *Horrido*. We vermoeden dat ook hier de contacten door Karel Van Milleghem waren gelegd. Suske en Wiske werden nu Bob en Babette genoemd. Lambik werd in de eerste aflevering geïntroduceerd met de merkwaardige tekst: "*Lambique* -- genaamd *Kuno*..." (*Lambique -- genannt Kuno - war einer der Aufrüher*...". In Duitsland wordt er vanuit gegaan dat voor *Goud voor Rome* werd gekozen vanwege de historische context en de aansluiting bij een andere *Horrido*-strip, die van de oud-Germaanse Tilo.

De bijzondere start midden in de Romeinse tijd bracht Duitsers ten onrechte in de veronderstelling dat het verhaal in het midden was begonnen.

Lambik kreeg de titelrol, *Kuno der tolle Gladiator* en vanaf nummer 39 *Kuno und der ge-* ▸

KUNO der tolle Gladiator
Als die Römer Gallien überfallen hatten, erhob sich ein gallischer Stamm nach dem andern gegen Rom. Lambique — genannt Kuno — war einer der Anführer, und eines Tages wurde er durch römische Soldaten überrascht.
Zu welchem Volksstamm gehörst du, Gallier?
Ich bin Belgier. Man schätzt unsere Gastfreundschaft und unser gutes Bier. Wir sind gemütlich und lieben die Freiheit.
Wer das nicht glaubt, den zerhaue ich in zwei Teile!
Ein Wort ergibt das andere, und schon kommt es zum Kampf.
Ein prächtiger Bursche! Vier Mann hat er allein erledigt!
Oh, ich kannte einen Bataver, der erledigte sogar fünf!
Da, seht, er kommt wieder zu sich!
Fünf?
Fünf und — sechs!
Tut mir leid, aber ich mußte meinem Stamm Ehre machen.
Toller Kerl! Behandelt ihn gut! In Rom wird er große Erfolge in der Arena haben!
(Fortsetzung folgt.)

▲ *Eerste plaat van* Kuno der tolle Gladiator, *uit* Horrido *nummer 24 van 1955*

Im Magazin der Abenteurer
berichten Männer, die überall in der weiten Welt das echte Abenteuer suchten und fanden, von Erlebnissen, Fahrten, Entdeckungen, von Kämpfen zwischen Mensch und Tier, von Strapazen und Begegnungen in der Wildnis, von fremden Völkern und exotischen Landschaften, aber auch von ganz modernen Abenteuern mit dem Flugzeug, der Eisenbahn, dem Schiff oder beim Bau von Erdölleitungen. All diese Berichte beruhen auf Tatsachen, nur die Namen wurden verändert oder fortgelassen.
Alt und Jung werden diese spannenden und interessanten Schilderungen, die nebenbei ihr Wissen von anderen Erdteilen erweitern, mit der gleichen Begeisterung lesen. Auch unsere bisherigen HORRIDO-Leser werden bald feststellen, daß unsere bzw. ihre Zeitschrift reichhaltiger und wertvoller geworden ist; von Tilo, Jerry und Kuno mußten sie ohnehin einmal Abschied nehmen. Mit Ralf, dem jungen Entdecker, können sie aber weiter auf Abenteuer ausgehen!
Unseren 250 HORRIDO-CLUBS, die natürlich bestehen bleiben, gibt das MAGAZIN DER ABENTEUER unerschöpflichen Lese- und Palaverstoff für die Zusammenkünfte und langen Abende. Auch der Briefverkehr wird jetzt abenteuerlich! Wir veröffentlichen nach und nach die Adressen von indianischen, indischen und japanischen Studenten, die mit jungen Deutschen Briefe wechseln möchten.
Also, in jedem Monat aufs neue:
Mit Horrido in die weite Welt!
HORRIDO erscheint monatlich im Horrido-Jugendschriftenverlag, Hamburg-Altona 1, Postfach. Redaktion: H. W. Koppler und H. Vogts, Hamburg. Die Bildserie „Ralf" ist geprüft und nicht beanstandet durch die „Freiwillige Selbstkontrolle für Serienbilder". Alle Rechte vorbehalten. Nachdruck, auch auszugsweise, nicht gestattet. Briefe werden nur beantwortet, wenn Rückporto beiliegt. — Preis 40 Pf. Verkaufspreis für die Schweiz 45 Cts. Saarland 40 Frs., Österreich 2,50 Schilling. — Verantwortlich für den Inhalt und die Auslieferung in Österreich: Fa. Forego und Co., Baden bei Wien. — Druck: Timm K.G., Hamburg 11. — Postversandort: Hamburg
Geprüft und nicht beanstandet durch die „Freiwillige Selbstkontrolle für Serienbilder"

▲ *In het nummer 47 van* Horrido *neemt het blad afscheid van* Kuno

heimnisvolle Gladiator. Elk nummer bracht één pagina volledig in kleur. De eerder genoemde groei met nieuwe uitgaven bleek geen succes. Men kon de concurrentie met grote voorbeeld Lehning Verlag niet aan. De nieuwe uitgaven werden dan ook gestopt. Dit alles legde grote druk op de financiële middelen van de uitgeverij en de eigen stripmakers (Heinz en Bood) konden minder en minder vaak worden betaald. In een poging kosten te drukken werd er van alles geprobeerd. Vanaf nummer 44 verscheen *Horrido* nog slechts maandelijks. Vanaf nummer 45 verscheen Suske en Wiske niet langer in kleur. Vanaf nummer 47 werd de opzet gewijzigd. Door afscheid te nemen van de striphelden, inclusief Suske en Wiske, werd volgens de uitgever het tijdschrift er nog beter en waardevoller van (*...ihre Zeitschrift reichhaltiger und wertvoller geworden ist: Von Tilo, Jerry und Kuno mußten sie ohnehin einmal Abschied nehmen*). Het bleef nog even bestaan, maar bij nummer 56 was het tijdschrift definitief ter ziele.

In totaal verschenen van *Goud voor Rome* de eerste 23 platen.

Tot op de dag van vandaag wordt in Duitsland in diverse naslagwerken een verhaal over Albert Schweitzer in *Horrido Sonderheft* 3 toegeschreven aan Vandersteen. Het betreft hier echter het Albert Schweitzer verhaal van Albert Weinberg dat eerder verscheen in *Kuifje* nr. 6 van 1953. De oorsprong van deze vergissing gaat zeker terug tot de eerder genoemde publicatie in *Die Sprechblase* uit 1982 maar mogelijk nog eerder.

TITEL	EERSTE	LAATSTE
KUNO, DER TOLLE GLADIATOR Later: KUNO UND DER GEHEIMNISVOLLE GLADIATOR	*Nr. 24/1955*	*Nr. 46/1956†*

Hier geht es wild zu . . .

. . . das sehen Sie ja selbst. Und Sie werden demnächst von den Figuren, die sich auf unserem Bilde befinden, noch allerlei Dinge erleben.

Gestern hat unser „Kater Murr" mit seinen vielen Tierfreunden seine Abenteuer abgeschlossen. An seiner Stelle lesen Sie ab morgen „die Abenteuer von Ulla und Peter" unter dem Titel „Die tollen Musketiere".

Der Künstler, der diesen fröhlichen Bildstreifen entworfen hat, ist der flämische Zeichner Willy Vandersteen. Seine Bildbücher haben in unseren Nachbarländern Holland und Belgien Auflagen bis in die Hunderttausende erreicht.

Wir hoffen, daß unsere kleinen und großen Leser mit viel Spannung und Vergnügen die Abenteuer von Ulla und Peter in der Bildgeschichte „Die tollen Musketiere" erleben werden.

▲ *Aankondiging van het verschijnen van* Die tollen Musketiere, Ruhr Nachrichten *van 15 oktober 1955*

Ruhr-Nachrichten

Werner Stitz had in 1953 voorgespiegeld hoe interessant het zou worden indien *Der fliegende Affe* in dagbladen kon worden gepubliceerd. In 1955 was er evenwel nog niets van gerealiseerd; naar de redenen blijft het gissen. Mogelijk dacht men in Antwerpen het zelf ook te kunnen.

Het idee was namelijk niet vergeten. Wim Goderis had zelfs een eigen bedrijfje *Euro-Strip* opgericht en begin 1955 correspondeerde hij met een zekere mevrouw Ruth Elisabeth uit Freiburg. Mevrouw Ruth Elisabeth sprak Vlaams en Duits en op vraag van Goderis vertaalde zij *De Dolle Musketiers*. Het beeld dat we uit de correspondentie krijgen is dat mevrouw Ruth Elisabeth in alles het tegendeel was van Werner Stitz. Stitz was zelfverzekerd en *to the point*, Elisabeth was van goede wil maar nog erg zoekende.

Wim Goderis deed haar uitgebreid uit de doeken hoe zij zoveel mogelijk lokale kranten moest benaderen. Lokale kranten kregen de voorkeur boven landelijke kranten omdat zo uiteindelijk meer geld te verdienen viel, aldus Goderis. Een zelfde aanpak werd overigens al in Nederland gevolgd. Een belangrijk punt voor onderhandeling waren volgens Goderis de hoge kosten van de clichés. In ruil voor het aanleveren van die clichés mocht een eerste krant gerust gratis publiceren.

In oktober konden de eerste vruchten worden geplukt. De krant *Ruhr-Nachrichten*, die in een groot deel van het West-Duitse Roergebied verscheen, begon de publicatie van *Die tollen Musketiere*. Iedere dag werd één strook (een kwart strippagina) geplaatst zodat de publicatie enkele maanden duurde. Boven de strip stond duidelijk: "*Von Willy Vandersteen Copyright: Ruth-Elisabeth*".

Onze helden traden op onder de naam *Ulla und Peter*. Lambik en Sidonie bleven hun eigen naam houden en in januari 1956 maakten de Duitsers ▸

Das Wetter

Ruhr-Nachrichten

Tageszeitung für Westdeutschland

SIBIRISCHE PASSION

Groß-Transporte rollen wieder

636 trafen in Friedland ein

Altrenten werden bald erneut erhöht

Lesen Sie mit!

Kanzler-Befinden bessert sich weiter

SPD für Änderung im Grundgesetz

▲ *Hoofding van de krant* Ruhr Nachrichten *waarin 3 verhalen van* Ulla und Peter *verschenen*

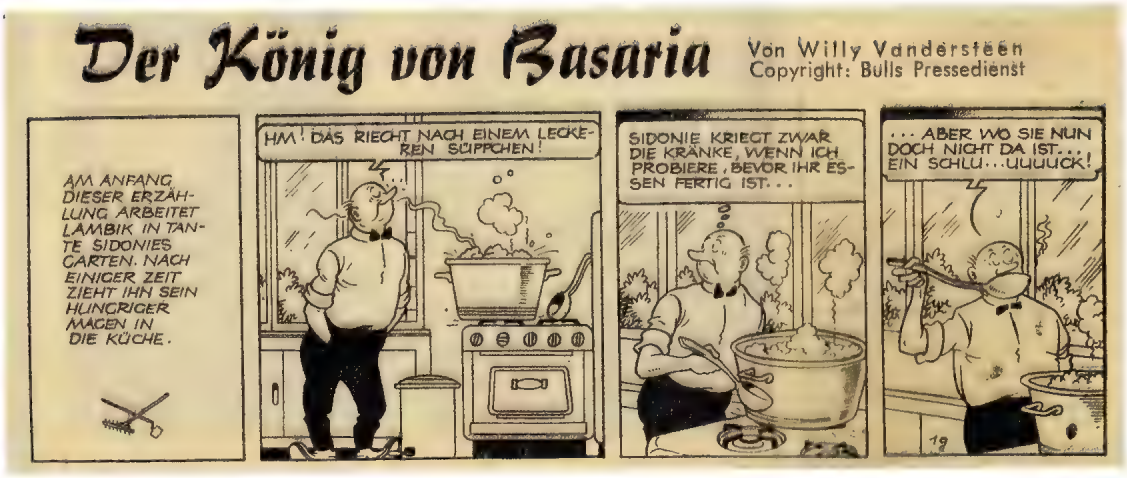
Der König von Basaria
Von Willy Vandersteen
Copyright: Bulls Pressedienst
AM ANFANG DIESER ERZÄHLUNG ARBEITET LAMBIK IN TANTE SIDONIES GARTEN. NACH EINIGER ZEIT ZIEHT IHN SEIN HUNGRIGER MAGEN IN DIE KÜCHE.
HM! DAS RIECHT NACH EINEM LECKEREN SÜPPCHEN!
SIDONIE KRIEGT ZWAR DIE KRÄNKE, WENN ICH PROBIERE, BEVOR IHR ESSEN FERTIG IST...
...ABER WO SIE NUN DOCH NICHT DA IST... EIN SCHLU...UUUUCK!
19

▲ *Strook uit* Der König von Basaria, *het copyright berust bij* Bulls Pressedienst

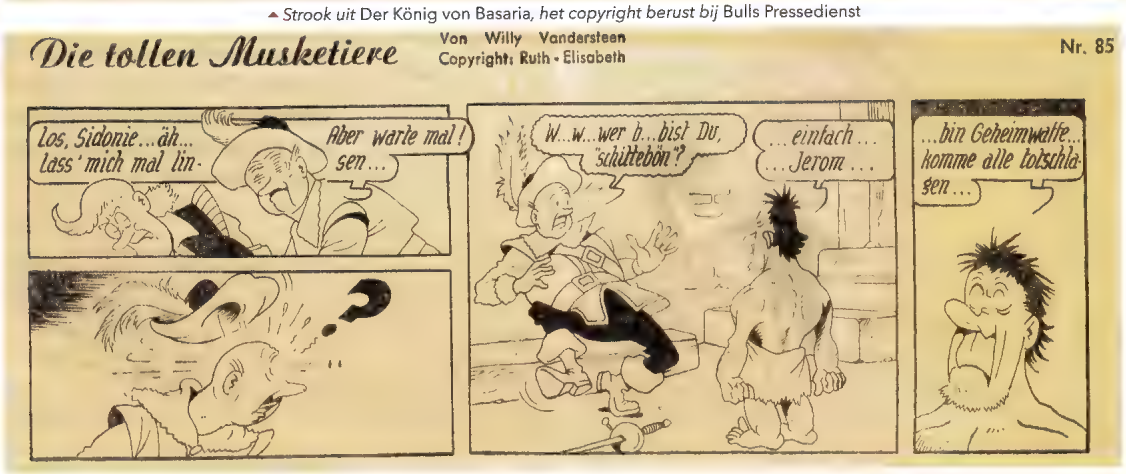

▲ *Strook uit* Die tollen Musketiere, *het copyright zit nog bij Ruth-Elisabeth*

kennis met Jerom, die zijn eigen naam behield. Na afloop van *Die tollen Musketiere* volgde *Der Zirkusbaron* in de krant.

De activiteiten van Ruth Elisabeth leidden niet tot andere successen. Wel was Vandersteen al eens benaderd door een 'persdienst', waarschijnlijk *Bulls Pressedienst*. Het Zweedse Bulls is nog altijd in het bezit van de familie van Bjarne Steinsvik. Steinsvik kocht het toen twee jaar jonge bedrijf in 1931 na de dood van oprichter Cornelis Bulls. In de jaren '50 had het bedrijf inmiddels vestigingen in diverse Europese landen waaronder Duitsland. Kranten en tijdschriften konden bij *Bulls Pressedienst* allerlei materiaal, zoals strips maar ook bijvoorbeeld puzzels in licentie verkrijgen.

Op zeker moment lijkt men in Antwerpen toch gekozen te hebben voor licentiëring via *Bulls Pressedienst*. Vanaf het derde verhaal, *Der König von Basaria* in *Ruhr-Nachrichten* was de copyright-vermelding van Ruth-Elisabeth veranderd in *Bulls Pressedienst*. De vertalingen werden nog wel door haar gemaakt en zij stuurde deze dan door aan Bulls. Met *De Speelgoedzaaier* kwam eind 1957 ook een eind aan de publicaties in *Ruhr-Nachrichten*.

TITEL	EERSTE	LAATSTE
DIE TOLLEN MUSKETIERE	za+zo 15+16-10-1955	vr 13-07-1956
DER ZIRKUSBARON	za+zo 14+15-07-1956	do 04-04-1957
DER KONIG VON BASARIA	vr 05-04-1957	ma 30-12-1957

Welt am Sonnabend

Vooraleer we 1957 afsluiten, moeten we nog terug naar *Welt am Sonnabend*. Eerder bleek dat *Dalla* in 1954 ophield als zelfstandig tijdschrift en opging in *Welt am Sonnabend* en zoals beschreven werd het verhaal van *Der lachende Wolf* versneld ten einde gebracht. De banden tussen Vandersteen en *Welt*

▲ *Aankondiging van* Das singende Nilpferd, *uit nummer 8 van 1956 van het blad* Roman am Sonnabend

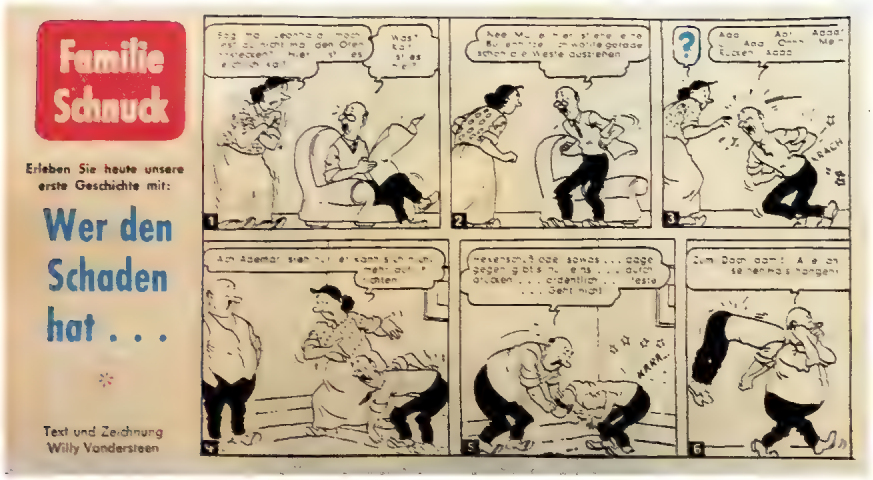
Familie Schnuck
Erleben Sie heute unsere erste Geschichte mit:
Wer den Schaden hat . . .
Text und Zeichnung Willy Vandersteen

▲ *De eerste aflevering van* Familie Schnuck, *uit* Welt am Sonnabend *van 3 maart 1956*

am Sonnabend bleken evenwel niet verbroken. In maart 1956 begon *Welt am Sonnabend* met een nieuwe Vandersteenserie: *Familie Schnuck*, een vertaling van de familie Snoek. De *Familie Schnuck* verscheen op zaterdag. Maart telde dat jaar vijf zaterdagen, en na deze vijf afleveringen was het gedaan. Over de eventuele rol van Werner Stitz in deze is niets bekend, maar we weten dat mevrouw Ruth Elisabeth ook Snoekgrappen heeft vertaald. Ze vertaalde ook grappen van Lambik als *Lambiks Mätzchen*, maar daar is (nog) geen publicatie van bekend.

TITEL	DATUM
WER DEN SCHADE HAT	*Nr. 9 van 3 maart 1956*
DIE SACHE MET DEM WAHLPLAKAT	*Nr.10 van 10 maart 1956*
ALLES FÜR DEN SIEG IM WAHLKAMPF	*Nr.11 van 17 maart 1956*
LEONHARD HAT SEINEN GROSSEN TAG	*Nr.12 van 24 maart 1956*
DIE LETZTEN MINUTEN VOR DER ENTSCHEIDUNG	*Nr.13 van 31 maart 1956*

ULLA UND PETER

Jerom, Tante Sidonies treuer Hausgeist, ist verschwunden, als Ulla und Peter von einer Autofahrt zurückkehren. Alle Anzeichen deuten darauf hin, daß er entführt wurde. Eine Ueberraschung jagt die andere. Es gibt dauernd neue Verwicklungen, und die Lage spitzt sich zu. — Die ersten Abenteuer unserer neuen Bildergeschichte finden Sie auf Seite 18.

▲ *Fragment van de voorpagina van* Wochenend *van 10 mei 1957*

Roman am Sonnabend

Een andere uitgave van *Welt am Sonnabend* was het wekelijkse tijdschrift *Roman am Sonnabend* waarin korte romans werden afgedrukt. In nummer 7 van de jaargang 1956 werd de lezer lekker gemaakt met een korte aankondiging: "*Auf zu den Pyramiden!*" In het volgende nummer begon waarachtig *Das singende Nilpferd*, de Duitse vertaling van *Het Zingende Nijlpaard*. In dit nummer stond zowel de aankondiging als de eerste pagina. De strip verscheen in het midden van het zogenaamde *illustrierte Unterhaltungsteil*, een aantal pagina's met alleen afbeeldingen, daar waar de gewone pagina's vooral uit romantekst bestonden. Helaas bleek daar ook het probleem te zitten. De Duitse posterijen konden door nieuwe regels bij de Post de door *Roman am Sonnabend* gebruikte verzendmethode, geen strips meer toestaan. Er verschenen daarom slechts zes strippagina's, de laatste in nummer 13. In nummer 14 was de strip verdwenen en werd het verhaal, zoals het een romantijdschrift betaamt, in tekst, losjes geïnspireerd op de strip, afgerond.

Welt am Sonnabend

Nu het niet meer mogelijk bleek om een strip te publiceren in *Roman am Sonnabend* werd besloten om *Suske en Wiske* voort te zetten in *Welt am Sonnabend*. De Familie Snoek moest hier plaats voor maken. In nummer 14 werd in *Welt am Sonnabend* een uitgebreide tekst geplaatst met een samenvatting van wat er op de eerste zes strippagina's gebeurd was. Deze tekst werd geïllustreerd met de plaatjes uit de aankondiging. Vervolgens kon een week later genoten worden van de zevende strippagina. De lezer die zowel *Welt am Sonnabend* als *Roman am Sonnabend* las, kon dus de draad weer oppikken. Iedere week verscheen er een hele pagina en net als bij de Familie Snoek werd deze pagina over twee lange stroken geplaatst. In nummer 35 verscheen plaat 27 (album p.28). Weer werd een verhaal voortijdig afgebroken. In nummer 36 werd de rest van het verhaal, redelijk accuraat, in tekst uitgeschreven en geïllustreerd met enkele plaatjes.

INDELING	DATUM
AANKONDIGING MET EXTRA TEKST	*Nr. 14 - 07 april 1956*
EERSTE STRIPPAGINA	*Nr. 15 - 14 april 1956*
LAATSTE STRIPPAGINA	*Nr. 35 - 01 september 1956*
AFSLUITENDE TEKST	*Nr. 36 - 08 september 1956*

▾ *Binnenin hetzelfde nummer, de eerste aflevering van* De Cirkusbaron

Wochenend
WÜNSCHT GUTES
Wochenend
Ulla und Peter, bald kennt sie jeder!
KIKERIKI!!!
ETWAS SPÄTER
DRING
HALLO? AH, TAG LAMBIK! WIE GEHT'S, ALTER KNABE?
GUT SIDONCHEN. AH WAS ICH SAGEN WOLLTE .. S IST NICHT SO OHNE! ICH HABE MIR NÄMLICH EIN NEUES AUTO GEKAUFT.
GRATULIERE! WAS FÜR EINE MARKE? AHA SO, EINS AUF VIER RÄDERN JA, DANN SEI VORSICHTIG!
KEINE ANGST, SIDONCHEN! DU WEISST, LAMBIK IST DER BESTE CHAUFFEUR DER WELT. ICH KOMME GLEICH DAMIT RÜBER.

Wochenend

In Neurenberg verscheen bij Olympia-Verlag het tijdschrift *Wochenend*. Vanaf mei 1957 verschenen gedurende een jaar afleveringen van *Ulla und Peter*. Het verhaal droeg geen titel, maar het betrof *De Cirkusbaron*. Op de voorpagina van de editie van 10 tot en met 16 mei 1957 verscheen een illustratie en wat begeleidende tekst. De eerste aflevering in die krant bestond uit 6 stroken die werden samengesteld door selectief te knippen uit drie pagina's. Daarna waren het steeds drie stroken, waarin niet meer werd geknipt. Vanaf nummer 45 verkleinde het formaat van de afdruk. Vrijwel één jaar na de start verscheen in mei 1958 de tweeënvijftigste en laatste aflevering. Het verhaal was toen echter nog niet ten einde en de laatste 43 stroken verschenen niet. Het lijkt er sterk op dat de versie van *Ruhr-Nachrichten* hier werd hergebruikt; de copyright-vermelding 'Bulls' werd later toegevoegd. De eerder genoemde hoge kosten van het clicheren speelden ongetwijfeld een rol bij deze keuze.

TITEL	EERSTE	LAATSTE
(zonder titel, maar het was DE CIRKUSBARON*)*	*Nr. 19 - 10 t/m 16 mei 1957*	*Nr. 18 - 01 t/m 07 mei 1958*

Felix

In 1958 verscheen er een nieuwe speler op de Duitse stripmarkt, *Bastei Verlag*. De uitgeverij werd opgericht in 1949 maar was al in 1950 verkocht aan Gustav Lübbe. Deze zou vanaf 1953 ook zelf de leiding op zich nemen. Bastei was snel succesvol geworden met romantijdschriften zoals de zeer populaire reeks *Jerry Cotton* (4) en nu wilde Bastei zich richten op een jongere groep lezers en daartoe werd het blad *Felix* geïntroduceerd. Het nieuwe tijd- ▸

schrift werd aanvankelijk vooral gevuld met Amerikaans materiaal dat allemaal onder licentie verkregen was van Bulls. In juli 1958 verscheen het eerste nummer.

Korte tijd later, in oktober 1958, verscheen een algemeen jeugdtijdschrift: *Pony*. Hierin verscheen vanaf nummer 1 de Bessy-strip, die eerder al in *Der Hausfreund* was verschenen. Ook Bessy werd via *Bulls Pressedienst* betrokken. Na het stopzetten van *Pony* verscheen Bessy vanaf 1961 in *Felix* en in september 1962 begon *Felix* met *Ulla und Peter*.

Cover van Felix *206, helemaal in het teken van het verschijnen van* Ulla und Peter

Het eerste avontuur van *Ulla und Peter* was (alweer) *Der Zirkusbaron*. De komst van Suske en Wiske was in de twee weken ervoor al aangekondigd. Op de cover van *Felix* nr. 206 was een deel ingeruimd voor Suske en Wiske. De tekst van het avontuur *Der Zirkusbaron* week af van de tekst uit de eerdere publicaties in *Ruhr-Nachrichten* en *Wochenend*. Suske en Wiske bleven *Ulla und Peter*, maar tante Sidonie keerde terug van Frieda naar Tante Sidonie. Lambik werd Pankwitz, sterker nog, hij werd

Dit smalle strookje verscheen in Felix *204 én 205, om de komst van* Ulla und Peter *aan te kondigen*

Hier beginnt eine ganz neue Geschichte:
ULLA UND PETER in:
Der Zirkusbaron
KIKERIKIII-HIE!
Eines schönen Morgens im...
Was, schon so spät?
Da muß ich aber schleunigst wecken!
Hühnerefall von Tante Sidonie
Bald danach...
Krieg ich noch ein Täßchen Kaffee, Ulla?
Natürlich, Peter!
In diesem Augenblick:
KLING
Hallo?... Ah, Tag, Pankwitz! Wie geht's, alter Knabe?
Gut, Sidonchen... äh... was ich sagen wollte... 's ist nicht so ohne! Ich hab' mir nämlich ein neues Auto gekauft.
Gratuliere! Was für eins denn?... So, so, eins auf vier Rädern... na, dann fahr mal vorsichtig!
Keine Angst, Sidonchen! Du weißt ja, Pankwitz ist der beste Chauffeur von Westeuropa. Ich komme gleich mal damit rüber.
Später:
Donnerwetter! Aber hast du nicht irgendwo ein Bäumchen mitgehen lassen?
Ich fand es schon die ganze Zeit komisch: Ob ich nun links oder rechts einbog, immer stand mir der Baum im Wege!!!
Jedenfalls ein feines Wägelchen
Da geht, Sidonie?
Wollen wir nicht mal 'ne kleine Spritztour machen?

▲ *Eerste plaat van* Der Zirkusbaron, *uit* Felix *206*

Als der Streit aus der Welt geschafft ist, hat Pankwitz die Zeit verpaßt. Er rennt nach Hause und ruft Sidonie an, die in der Weltausstellung Dienst tut.
Hallo, Sidonie? Hier Pankwitz! Hör mal, Bessy kommt gleich an. Und...
Unterdessen...
Durchlassen... Presse...
Ihre Pressekarte bitte?
...Karte vergessen...
Ohne Karte kein Einlaß!
...rasch... Hubschrauber landet schon...
...uff!... Wastlchen als erster da...
...intelligent ausfragen... Was hält schöner Hund von Ausstellung?...
Ich finde die Weltausstellung gut. Sie fördert Völkerverständigung, Weltfrieden und Verbrüderung.
Und ich bin glücklich, daß ich so vielen lieben Lesern meiner Abenteuer die Pfote drücken darf.
Ich muß Pankwitz ein bißchen helfen!
Und Tante Sidonie richtet es so ein, daß Pankwitz daheim...
...mithören kann.
...kurze Beinchen regen, um langen Artikel zu schreiben... Pankwitz wird Augen machen...

▲ *Plaat uit* Die Zigeunerbraut (De Zwarte Zwaan) *waarin een bekende hond zijn opwachting maakt*

Baron Pankwitz waarmee de titel *De Cirkusbaron* plots een hele andere betekenis kreeg. Jerom werd geïntroduceerd als Beier en kreeg daarom de Beierse naam *Wastl*. Dit is een afkorting voor Sebastian, maar wordt in het Duits ook wel gebruikt in de betekenis van dikke, sterke man. Onder deze naam zou hij later voor Bastei nog vele avonturen beleven.

Het is zeer verleidelijk het succes van *Felix* toe te schrijven aan de hoge kwaliteit en populariteit van de strips van Vandersteen want er moet gezegd worden dat de kwaliteit van andere in die tijd gepubliceerde strips vaak bedroevend was. Duitse stripkenners wijzen echter op het succesvolle bedrijfsmodel van Bastei: niet heel Duitsland kreeg tegelijkertijd de nieuwe Felix. De tijdschriften werden in regio's verspreid. De onverkochte *retouren* konden zo in de volgende regio weer worden aangeboden. Wat er op het einde overbleef werd verkocht in toeristische gebieden waar veel Duitsers kwamen, zoals de Noordzeekust, of werd gebundeld in restantenbundelingen. Dit alles hield de kosten relatief laag.

De eerste twee *Ulla und Peter* verhalen verschenen onverkort in *Felix*. Bij het derde verhaal werd er voor het eerst een stripplaatje opgeofferd voor een advertentie. Dit was helaas standaard praktijk bij *Bastei*; voor adverteerders werd altijd ruimte gemaakt. Bij het vijfde verhaal sneuvelde al een halve pagina.

Uit het archief van *Bastei* wist de Duitse club *Bastei Freunde* enkele stukken op te vissen waaruit blijkt dat voor de publicatie in *Felix* geen originele pagina's meer werden verknipt zoals voor *Dalla* nog wel was gebeurd met *De Vliegende Aap*. Voor de publicatie werden de tekstballonnen uit albums geknipt. De Duitse tekst werd door Hetti-Doris Roth op een apart blad papier geschreven en achter de uitgeknipte gaten gehouden.(5) ▸

Wastl
und der schwebende Professor
Wastl ist nach seinem Abenteuer mit dem Raumschiff heimgekehrt. Er will endlich mal den feinen Mann spielen und mit seinem Freund Pankwitz einen Besuch bei Professor Barabas machen.
Bald fertig? Bei mir heißt's pünktlich sein.
Wastl, aber unser Abwasch! Willst du den auch heute so stehenlassen?
Barabas hat 'ne Spülmaschine. Wir nehmen den Kram mit.
Aber Tante Sidonie findet das unfein.
Nichts da! Kommt erst mal mit in die Küche!
Wenn einer wie du Ideen hat! Weiber können eben nicht logisch denken.
Kinder, hat Wastl dumm aus der Wäsche geguckt!
Da klingelt das Telefon. Sidonie greift zum Hörer.
DRING!

De avonturen van *Ulla und Peter* verschenen tot juni 1964. Begin 1965 begon de strip van *Jerom* in *Felix* te verschijnen. *Jerom* verscheen in een even hoog tempo en eind 1965 waren reeds zeven van de negen beschikbare Jerom-verhalen opgebruikt. *Felix* bracht vervolgens vier Suske en Wiske-verhalen waarmee bijna geheel 1966 werd overbrugd. Deze vier verhalen verschenen net alsof het Jerom-verhalen waren. Door Duitsers werd voor elk verhaal een hierop geïnspireerde cover gemaakt. Hierna verschenen enkel nog "echte" *Jerom*-verhalen.

Tot Besluit

De publicatie in *Felix* was de laatste in een reeks Suske en Wiske-verhalen onder de namen *Ulla und Peter*. De focus ging in Duitsland uit naar *Bessy* en (aanvankelijk ook) *Jerom*. Beide kregen afzonderlijke reeksen bij *Bastei Verlag*. *Bessy* in 1965 en *Wastl* in 1968. Bessy zou jarenlang verschijnen en is nog altijd geliefd. Met *Suske en Wiske* werden nog meerdere pogingen gedaan. Er zouden diverse albumreeksen verschijnen, maar de populariteit kwam nog niet in de buurt van die van *Bessy* •

Referenties

(1) Andreas Knigge, Fortsetzung Folgt Comic Kultur in Deutschland, Verlag Ullstein, mei 1986.

(2) Zowel in het oude Vlaamse album, als in het album van Suske en Wiske Klassiek

(3) Horrido! Ein jubelnder Begeisterungsruf hallt durch die Lande, Die Sprechblase 7/44:15-06-1982, p28-37.

(4) Andreas Ecker, 50 Jahre Bastei Verlag, Bastei Freunde, 6:10-2003, p24-27.

(5) Einer Grafikerin beim lettern über die Schulter geschaut, Bastei Freunde 45, p14-15.

◂▲ *Cover en eerste plaat van* Wastl und der schwebende Professor, *het* Suske en Wiske*-verhaal* De Gouden Cirkel *dat doorging voor een* Jerom*-verhaal*

▲ *Cover van* Felix *387, met de voorplaat van* Wastl und Der Geistenkater, *het* Suske en Wiske*-verhaal* De Koddige Kater

TITEL	EERSTE	LAATSTE
DER ZIRKUSBARON	*206:24-09-1962*	*212:05-11-1962*
DIE LACKIERTEN SEERÄUBER	*213:12-11-1962*	*219:24-12-1962*
DIE KNACKEBURG	*220:31-12-1962*	*226:11-02-1963*
DIE ZIGEUNERBRAUT	*227:18-02-1963*	*233:01-04-1963*
IM ZAUBERLAND JAPAN	*234:08-04-1963*	*240:20-05-1963*
WETTFAHRT AUF TOD UND LEBEN	*241:27-05-1963*	*247:08-07-1963*
DAS SPUKSCHIFF	*248:15-07-1963*	*254:26-08-1963*
WIE PANKWITZ KÖNIG WURDE	*255:02-09-1963*	*260:07-10-1963*
DAS SINGENDE NILPFERD	*261:14-10-1963*	*267:25-11-1963*
DER WEISSE UHU	*268:02-12-1963*	*273:06-01-1964*
DIE SINGENDEN PILZE	*274:13-01-1964*	*280:24-02-1964*
DER SCHWARZE DIAMANT	*281:02-03-1964*	*287:13-04-1964*
DER FAHRENDE RITTER	*288:20-04-1964*	*298:29-06-1964*
WASTL UND DER SCHWEBENDE PROFESSOR	*376:27-12-1965*	*382:07-02-1966*
WASTL UND DER GEISTERKATER	*383:14-02-1966*	*392:18-04-1966*
ZUVIEL STAUB IN TEXAS	*399:06-06-1966*	*408:08-08-1966*
WASTL DER DRACHENTÖTER	*409:15-08-1966*	*419:24-10-1966*

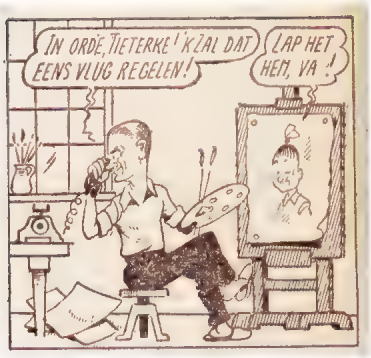

DE WILLY VANDERSTEEN-ETENTJES: een rijke traditie

Het artikel van Michael van Hartskamp is een samenvatting van een presentatie die hij heeft gegeven op het laatste Willy Vandersteen-etentje dat doorging op vrijdag 14 juni 2019. Deze etentjes zijn stilaan een traditie aan het worden. Ze zijn ontstaan in 2006 in Antwerpen als initiatief om verzamelaars en liefhebbers van het oeuvre van Vandersteen bijeen te brengen rond een gezellige en goed voorziene tafel.

Van bij de start werd gewerkt rond een bepaald thema. Telkens werd het accent op een ander aspect van Vandersteens oeuvre gelegd. In 2013 namen twee Nederlandse verzamelaars een soortgelijk initiatief. Marco Luk en Marcel Mallant organiseerden Vandersteen-etentjes in Gouda. Al snel groeide het idee om beide initiatieven samen te brengen en de krachten te bundelen. Vanaf 2015 worden jaarlijks twee Willy Vandersteen-etentjes gehouden in Breda. Deze avonden zijn intussen uitgegroeid tot ware happenings, waar de aanwezigen op het einde bedankt worden met een klein presentje.

Het eerstvolgende etentje gaat door op vrijdag 22 november 2019. Het belooft een spectaculaire avond te worden want de centrale gast is niemand minder dan.... Paul Geerts.

Voor meer inlichtingen: Peter Van Hooydonck (petervh@vlaamsstripcentrum.net)

PVH

De eerste VOLWAARDIGE STRIPSTICKERCATALOGUS is een feit

Niet dat het mijn bedoeling is om in *StripKiosk* regelmatig een recensie te publiceren, maar voor één keer maak ik graag een uitzondering. Wanneer ik dit schrijf kondigt uitgeverij Bonte de uitgave aan van een titanenwerk van Sascha Van Laeken: een catalogus van stripstickers in een kloek boek van liefst 3 kg, waarin over 340 pagina's ruim 7000 afbeeldingen worden opgenomen. De prijs voor deze hardcover is niet min (59,95 €), en met zo'n gewicht loop je er niet mee op rommelmarkten, maar het belooft wel uren kijk- en opzoekplezier. De toegestuurde voorbeelden laten in ieder geval al het beste vermoeden. Lancering op 21 september, maar wanneer u dit leest, heeft u wellicht zelf reeds een oordeel kunnen vormen over dit nieuwe standaardwerk. MDL

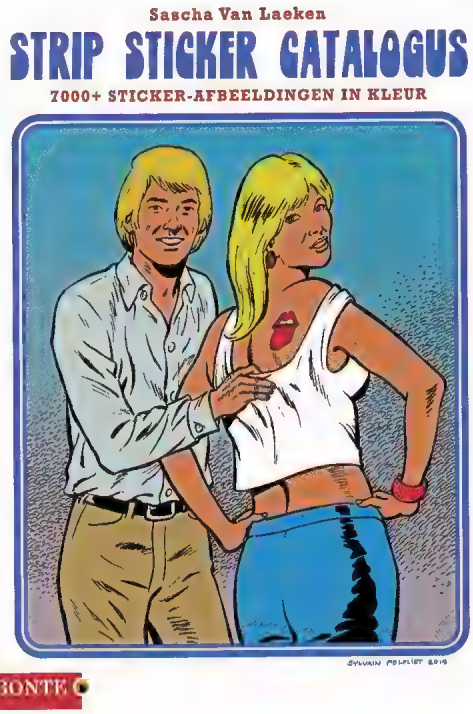

DE HUMOR TEGEN HET DURE LEVEN

Op 17 januari 1948 publiceerden 48 Belgische kranten een paginagrote wedstrijd onder de titel "De humor tegen het dure leven - Kampioenschap der beste Belgische Humoristen". Zestien tekenaars leverden een tekening met de zwarte markt als thema. Zowel voor de tekenaars als de lezers waren mooie geldprijzen voorzien. Bij de deelnemende tekenaars zitten enkele grote namen zoals Marc Sleen, Willy Vandersteen, Jean Dratz en Pil. Maar uit een proefdruk van de wedstrijdpagina blijkt dat er nog een andere zeer grote naam voorzien was...

Yves Kerremans

De humor tegen het dure leven

Het Nationaal Kampioenschap der beste Belgische Humoristen

De 17 Januari 1948 hebben wij, zoals alle Belgische bladen, een wedstrijd aangekondigd, die werd ingericht door de Regering in het kader van de campagne tegen het dure leven.

Aan deze wedstrijd, namen deel, 16 Belgische tekenaars, die regelmatig aan dagbladen medewerkten en die onder de talrijke candidaten, als de beste waren uitgekozen. Vier deelnemers waren Vlamingen, (waaronder onze medewerker Marc Sleen), de overigen Franstaligen. Het publiek werd uitgenodigd de beste humoristische tekeningen aan te duiden. De eerste prijs was 50.000 fr., de tweede 25.000 fr., de derde 15.000 fr., de vierde 10.000 fr. Bovendien waren talrijke prijzen voorzien voor de lezers, die in hun keuze, de einduitslag het dichtst zouden benaderen.

De uitslag van deze wedstrijd is thans bekend en wij zullen de namen der overwinnaars m gen publiceren.

Uit De Nieuwe Gids *van 5 maart 1948.*

In het najaar van 1947 startte *Het Nationaal Strijdcomité tegen het duur Leven en voor de Opleiding van de Koper* (in het Frans: *le Comité National de Lutte contre la Vie Chère et pour l'Education de l'Acheteur*) een advertentiecampagne om haar actie tegen de zwarte markt en de noodzaak van "normale" prijzen kracht bij te zetten. Het Comité maakte daarbij tot eind 1947 vooral gebruik van Disneyfiguren, zoals Mickey Mouse en Donald Duck. In januari 1948 schakelde men een versnelling hoger met een grote wedstrijd waarvoor zestien tekenaars werden ingeschakeld, "*allen beroepskunstenaars van Belgische nationaliteit, medewerkers aan de Frans- of Nederlandstalige pers*". Bij de zestien zijn er slechts vier Vlamingen: Marc Sleen, Willy Vandersteen, Pil (pseudoniem van Joe Meulepas) en Sinjoorke (pseudoniem van Willy Mertens). Onder de tekenaars die actief waren in de Franstalige pers, spreekt vooral Jean Dratz nog tot de verbeelding. Op 17 januari 1948 publiceerden 48 Belgische kranten het paginagroot wedstrijdformulier. Volgens het formulier hadden die 48 kranten een gezamenlijke oplage van circa 3 miljoen exemplaren. De deelnemende kranten besloegen het volledige ideologische spectrum: een formulier werd ▸

DE HUMOR TEGEN HET DURE LEVEN

KAMPIOENSCHAP

der beste Belgische Humoristen

GROTE PRIJSKAMP: *minimum* 400.000 FR PRIJZEN

1 — ... indien moeder alles aan de laagste prijs kocht, zouden wij ook zo kunnen smullen ...

2 — ... Vlug! aan banket! — ... is het ten minste aan de welterusten prijs of zo?

3 — Zeg mij, verkopen we ze aan de officiële vlees of vispriis?

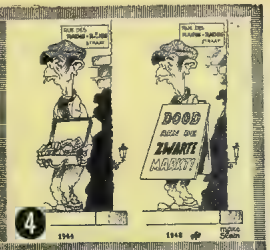

4

5 — De voedsters ... Van de zwarte markt wil hij niet eten, zegt hij

16 — Niet duurder dan vroeger en veel meer, I verzekerd, want... ik kocht aan de officiële prijs!

15 — U vertrekt uw tijd, Mijnheer! Wij verkopen alleen tegen officiële prijzen

6 — Groot lot? Helaasaal niet, lieve! Wie zich niet laat beetnemen, kan van het leven genieten!

14

7 — Ziet ge nu wat er van komt, al uw op de zwarte markt te kopen

13

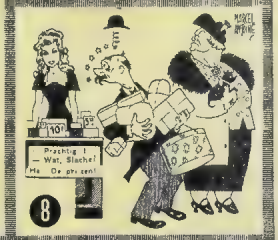

8

WAAROM GAAT HET BIJ DEZE PRIJSKAMP?

Deze bladzijde verschijnt in de Belgische dagbladen hebben ten table op age van circa 3.000.000 exemplaren.

De nokosten voor inlassing van deze bladzijde worden gedragen door het National Strijdcomité tegen het duur leven en voor de opbrenging van de koper.

De redacteurs gedeelte kennen geen enkele prijs door de kunstenaars ter beschikking gesteld.

L. Marsoone Meijerfranse, Mijnheer wordt uitgenodigd naar Hgrn toerkr. t een klaverenrat op te maken HAR VIER BESTE TEKENINGEN

Aan de hand van dun rang schikking zullen de gekozen tekeningen tegen volgende punten toegekend worden: punten, 2 punten, 3 punten, 4 punten. Bij het toetsen worden, voor iedere tekening de toegekende punten opgeteld. De toetsers zijn teerdingen. Die het grootste aantal punten bekomen, worden gerangschikt te beginnen, te 2e en de

Het kunstwerk der vier beste tekeningen zal gedurende MAAND UITGEKOZEN.

De verdedigers, die voor de prijskamp op de prijsuitreiking zouden tegenwoordig zijn en wonen — van 2 tot twee — volgens een afstand op de kostvergoeding (per verdere) gerang schikt.

Het bovenste opgestelde op de prijskamp ... [illegible]

500 Prijzen voor de winnaars

Plaats	Gewaarborgd prijs per 300.000 fr.	Bovenop wegens de vanaf 40.000 antwoorden	Voor 100.000 antwoorden (1)
1	frs 45,000	15 %	frs 135,000
2	30,000	10 —	98,000
3	21,000	7 —	63,000
4	15,000	5 —	45,000
5	12,000	4 —	36,000
6	9,000	3 —	27,000
7	6,000	2 —	18,000
8	6,000	2 —	18,000
9	3,000	1 —	9,000
10	3,000	1 —	9,000
11 tot 40	1,500	0,5 %	4,500
41 tot 100	600	0,2 —	1,800
101 tot 200	300	0,1 —	900
201 tot 400	150	0,05 —	450
401 tot 600	100	0,03 —	270

(1) De getal wordt achtsi bij wijze van voorbeeld aangehaald. Hoe meer antwoorden, hoe meer prijzen. Bij wijze van uitzondering, zal bedragen de prijzen willen doen stijgen!

4 Prijzen voor de beste tekenaars

De 16 tekenaars die aan de 4 kamp opnchap die nemen prijs aan een aangepast materiaal van de grote natie, na [illegible] medewerkers aan de Fra [illegible] der Nederlandstaligr pers.

Zoo a zeeds andere gezegd worden de auteurs der 4 tekeningen die de meeste stemmen behaald hebben respectievelijk a b c en 2e en 3e en 4e gek kaserd (1), ontvangen

1ste PRIJS	50.000 FRANK
2e PRIJS	25.000 FRANK
3e PRIJS	15.000 FRANK
4e PRIJS	10.000 FRANK

HOE WORDEN DE PRIJZEN TOEGEKEND?

De opbrengst van alle inschrijvingen van 16 tot 31 januari (ingesloten) wordt integraal bestemd

1 Aan de prijzen voor het publiek, d i de 600 winnaars.

2 Aan de prijzen voor de 4 beste tekenaars.

De prijzen voor het publiek zullen onderverdeeld worden volgens het aantal antwoorden. Er is evenwel een GEWAARBORGD MINIMUM voorzien van 200.000 fr.

De prijzen voor de 4 beste tekenaars zijn reeds vastgesteld.

INZENDING DER ANTWOORDEN

De antwoorden moeten ten laatste gepost worden op Donderdag 29 Januari 1948. De poststempel zal als bewijs gelden. Zij moeten verzonden worden aan het adres, vermeld op de uit te knippen bon.

De opteling zal plaats vinden in aanwezigheid van Meester Ferdinand de Lobel, de [illegible] bij het Hof van beroep te Brussel.

Tegen de beslissingen van de organisatoren van de prijskamp is geen beroep.

BEKENDMAKING VAN DE UITSLAG

De uitslag zal in dit blad gepubliceerd worden op Zaterdag 6 Maart 1948

Wilt U onmiddellijk de 10de van uw inschrijvingsrecht terugvinden? Vergelijk de prijzen voor elke aankoop!

Uit te knippen en aan het volgend adres te zenden:
Postbus Nr 1.130 (Nationaal Strijdcomité)-Brussel

Naam .....
Voornaam .....
Straat ..... N° .....
te .....
Provincie .....

INSCHRIJVINGSRECHT

Ik [illegible] gezond ... postmandaat of door eigen [illegible] op post [illegible] nummer 3567.90 Nationaal [illegible] te Brussel, of [illegible] te leveren en voor de duur [illegible] aan de 4 per 16 Januari ... 42

KAMPIOENSCHAP

Welke is, volgens uw voorkeur, de rangschikking der 4 beste tekeningen?

Klassement	I	II	III	IV
N° der tekening				

SUBSIDIAIRE VRAAG

Noemt achtereenvolgens in en tot op de uitslagdatum en onder toezicht van de deurwaarder op de Postbus van het National Strijdcomité te Brussel:

— Antwoorden.

[illegible] aan de [illegible] dagtekenen als deze [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

12

11

10

9 — Niets aan te doen — Hij eet van zelfs frieten aan de officiële prijs.

Drukkerij N. V. PERSDRUKKA
Em. Jacqmainlaan 127, Brussel.
Verantwoordelijke uitgever: P. E. W. O. DE SCHAKER
Beheerder: J. VAN DE PEERE
Bergenlaat, SANDBOVEN.

▲ *Uit* Het Nieuwsblad *van 17 januari 1948.*

L'HUMOUR CONTRE LA VIE CHERE
CHAMPIONNAT
des meilleurs humoristes belges
GRAND CONCOURS: 400.000 FRANCS de prix au minimum
500 Prix aux lauréats du concours
4 Prix aux meilleurs dessinateurs
Bon à découper et à envoyer à l'adresse suivante:
Boite postale n°1.130 (Comité National) Bruxelles
CHAMPIONNAT
QUESTION SUBSIDIAIRE
DROIT DE PARTICIPATION
PUBLICITE OFFERTE GRATUITEMENT AU GOUVERNEMENT
GOLIATH, le petit bout d'homme
Les aventures de JIMPY...
...le petit magicien

▲ *Uit* La Libre Belgique *van 17 januari 1948.*

gevonden in kranten als *Het Volk*, *De Nieuwe Gids*, *De Antwerpse Gids*, *'t Vrije Volksblad*, *Het Nieuwsblad*, *De Standaard*, *La Libre Belgique* en *Le Drapeau Rouge*. Maar ook in *Gazet van Antwerpen*, *Het Laatste Nieuws*, *Le Soir*,... zal het formulier te vinden zijn. Om deel te nemen, dienden de lezers een rangschikking met hun 4 beste tekeningen op te sturen. Het deelnemingsgeld ("*inschrijvingsrecht*") bedroeg 10 BEF. De opbrengst van de inschrijvingsgelden werd gebruikt om de 4 winnende tekenaars en de 500 winnende lezers te betalen. De winnende tekenaars verdienden respectievelijk 50.000 BEF, 25.000 BEF, 15.000 BEF en 10.000 BEF. Voor de 500 winnende lezers samen was minimum 300.000 BEF voorzien, maar het exacte bedrag kon oplopen en hing af van het aantal deelnemers.

De winnende tekenaars werden op zaterdag 6 maart 1948 in de kranten gepubliceerd. *De Nieuwe Gids* publiceerde reeds op 5 maart de aankondiging dat de winnende tekenaars bekend waren en dat de lijst de volgende dag zou gepubliceerd worden.

De winnende tekenaars waren respectievelijk Léo Campion (tekening 7), Marc Sleen (tekening 4), Pil (tekening 5) en Marcel Antoine (tekening 8). Kranten zoals *Het Nieuwsblad* en *La Libre Belgique* plaatsten een klein bericht met de winnende tekenaars en deelnemers, maar *De Gids* bracht de tweede plaats voor hun medewerker Marc Sleen uitvoerig in hun uitgaven en legde er vooral de nadruk op dat Sleen als eerste Vlaming uit de bus was gekomen. Op 6 maart plaatsten alle kranten van *De Gids* (*'t Vrije Volksblad* zelfs prominent op de coverpagina) Sleens tekening en *Overal* nr. 11 van 14 maart plaatste een foto van Marc Sleen op haar cover. Lezer van *'t Vrije Volksblad* Fernand Corens liet zich voor een tekening inspireren door Sleens tekening en de krant plaatste het resultaat op haar eerste pagina.

▾ *Cover van* Overal *nr. 11 - 14 maart 1948.*

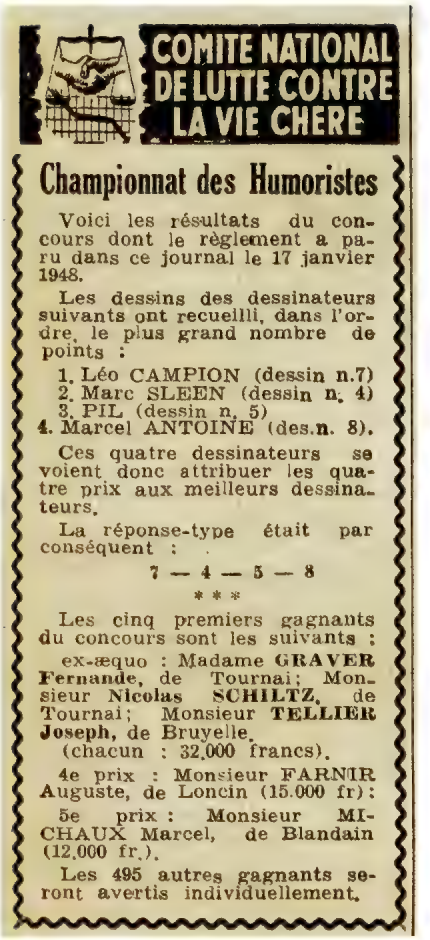

COMITE NATIONAL DE LUTTE CONTRE LA VIE CHERE

Championnat des Humoristes

Voici les résultats du concours dont le règlement a paru dans ce journal le 17 janvier 1948.

Les dessins des dessinateurs suivants ont recueilli, dans l'ordre, le plus grand nombre de points :

1. Léo CAMPION (dessin n.7)
2. Marc SLEEN (dessin n. 4)
3. PIL (dessin n. 5)
4. Marcel ANTOINE (des.n. 8).

Ces quatre dessinateurs se voient donc attribuer les quatre prix aux meilleurs dessinateurs.

La réponse-type était par conséquent :

7 — 4 — 5 — 8

* * *

Les cinq premiers gagnants du concours sont les suivants :

ex-æquo : Madame **GRAVER Fernande**, de Tournai; Monsieur **Nicolas SCHILTZ**, de Tournai; Monsieur **TELLIER Joseph**, de Bruyelle, (chacun : 32.000 francs).

4e prix : Monsieur **FARNIR** Auguste, de Loncin (15.000 fr);

5e prix : Monsieur **MICHAUX** Marcel, de Blandain (12.000 fr.).

Les 495 autres gagnants seront avertis individuellement.

▴ *Uit* La Libre Belgique *van 6 maart 1948.*

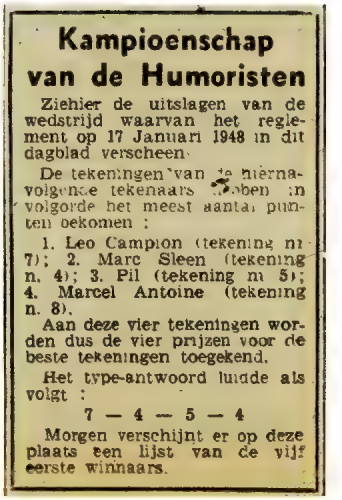

Kampioenschap van de Humoristen

Ziehier de uitslagen van de wedstrijd waarvan het reglement op 17 Januari 1948 in dit dagblad verscheen.

De tekeningen van de hiernavolgende tekenaars hebben in volgorde het meest aantal punten bekomen :

1. Leo Campion (tekening nr 7); 2. Marc Sleen (tekening n. 4); 3. Pil (tekening nr 5); 4. Marcel Antoine (tekening n. 8).

Aan deze vier tekeningen worden dus de vier prijzen voor de beste tekeningen toegekend.

Het type-antwoord luidde als volgt :

7 — 4 — 5 — 4

Morgen verschijnt er op deze plaats een lijst van de vijf eerste winnaars.

▴ *Uit* Het Nieuwsblad *van 6 maart 1948.*

't Vrije Volksblad

Tel. Redactie en Beheer 17.21.20 17.21.21 17.21.40
Aank. tel. — 17.63.30
17.63.38 — 17.63.39
Postch. : 18.34 Brussel
Telegr. : Volksblad Br.

DAGBLAD. — Redactie en Beheer : Zandstraat, 13-17, BRUSSEL. — Prijs : 1,25 fr.

2e Jaar Nr 66
ZATERDAG
6
MAART 1948
H. PERPETUA

IN DE KABINETSRAAD

Devaluatiegeruchten officieel gelogenstraft

Scherpe maatregelen tegen het agentschap Belga

De Kabinetsraad heeft, in zijn bijeenkomst van Vrijdagmorgen, een scherpe beslissing getroffen in verband met een door het agentschap Belga doorgegeven bericht, luidens hetwelk er een voorstel zou zijn tot muntaanpassing der vijf landen, die thans te Brussel confereren.

Een informatieonderzoek is bevolen ten laste van de auteur van dit bericht en de Kabinetsraad heeft beslist alle voordelen, door de staat aan Belga verleend, af te schaffen.

Ongetwijfeld gaat het hier om een ernstige zaak, daar een dergelijk bericht zware gevolgen kon gehad hebben. Een streng onderzoek naar de bron, is gewenst, en iedereen zal het goedkeuren dat een zware sanctie wordt getroffen indien het blijkt dat er kwaad opzet in het spel is.

Wij zijn nochtans van mening, dat de regering in deze aangelegenheid,

(Zie verder blz. 16)

Kampioenschap der Humoristen

MARC SLEEN.

Hieronder de tekening waarmede onze medewerker Marc Sleen, geestelijke vader van Matsuoka en Van Zwam (in de « Nieuwe Gids » en « 't Vrije Volksblad », van Pollopof (in « Overal ») en Bolleke (in « 't Kapoentje »), de tweede prijs behaalde. Marc Sleen wordt als eerste Vlaamse tekenaar geklasseerd.

KAMPIOENSCHAP VAN DE HUMORISTEN

Ziehier de uitslagen van de wedstrijd, waarvan het reglement op 17 Januari 1948 in dit dagblad verschijnt.

De tekening [illegible] het meest aantal punten bekomen :

1. *Leo CAMPION* (tekening nr 7)
2. *Marc SLEEN* (tekening nr 4)
3. *PIL* (tekening nr 5).
4. *Marcel ANTOINE* (teken. nr 3)

Aan deze vier tekenaars worden dus de vier prijzen voor de beste tekenaars toegekend.

Het type-antwoord luidde als volgt:

7 — 4 — 5 — 8

MORGEN : verschijnt er op deze plaats een lijst van de vijf eerste winnaars.

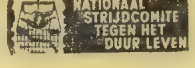

DE VLIEGTUIGRAMP TE LONDEN

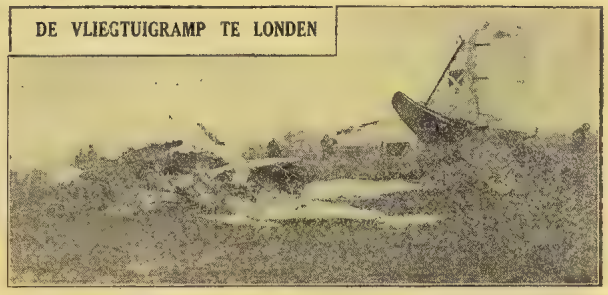

Dit is alles wat er overblijft van het uitgebrande Sabena-vliegtuig dat op het vliegveld van Heathrow nabij Londen neerstortte, waarbij 19 personen gedood werden.

VROUW UIT HERNE VERDRONKEN TE ZANDBERGEN

Een geheimzinnig geval

Op Woensdag 3 dezer [illegible] vrouw Frans Dierickx uit haar woning, gelegen Hoogheer (nabij het station) te Herne, om zich zogezegd per fiets naar Edingen naar de markt te begeven. Zij had afspraak met een harer familieleden uit de buurt, die haar zou vergezellen. Zoals nadernand bleek, had laatstgenoemde echter Mevr. Dierickx niet gezien. Toen de ongelukkige na de middag nog niet huiswaarts was gekeerd, begon de man onrustig te worden. Hij begaf zich naar Edingen om er inlichtingen te nemen omtrent zijn echtgenote; niemand had haar echter ontmoet.

DROEVIGE TIJDING

Toen Frans Dierickx onthutst in zijn woning terugkeerde, ontving hij een tijdje nadien het bezoek der gendarmen, die hem mededeelden dat zijn vrouw gevonden werd te Zandbergen. Dadelijk bleek echter dat hij op geen terugkeer meer moest hopen, daar zij verdronken was in de Dender. Heel de gemeente werd door dit bericht in opschudding gebracht. Eigenlijk vroeg zich af hoe het mogelijk was dat het slachtoffer in Zandbergen belandde. Zoals thans uit de geruchten kan opgemaakt worden, zou het ongeval zich reeds voorgedaan hebben rond 12 uur.

WELKE ZIJN DE OORZAKEN ?

De oorzaken van dit smartelijk gebeuren zijn tot hiertoe nog niet met juistheid bekend. Het zal echter niet lang meer duren alvorens er licht in deze zaak zal komen.

Volgens de berichten die de ronde doen, zou Mevr. Dierickx sinds geruime tijd de invloed hebben ondergaan van een minder goede gezondheidstoestand. Er wordt dan ook verondersteld dat de vrouw het slachtoffer zou zijn van geestesstoornis en zich het leven zou hebben benomen. Het is anders ook moeilijk uit te leggen hoe zij in Zandbergen om het leven zou gekomen zijn, wanneer

(Zie verder blz. 16)

De drievoudige aanhouding te Tiegem

Vader en zoon Vanmarcke in voorlopige vrijheid

Zoals in onze vorige uitgave gemeld werd Woensdagavond door de gezamenlijke [illegible] van Gent en Kortrijk, in de woning van [illegible] na een lange ondervraging overgegaan tot de aanhouding van Vanmarcke, zijn vrouw Amandine Geenens en de jongste zoon August. De dochter Madeleine, gehuwd en wonende te Avelgem, werd door de politie per auto naar het huis van haar ouders gebracht om met deze geconfronteerd te worden.

Vanmarcke en zijn zoon die in de gevangenis der rijkswachtkazerne te Anzegem waren opgesloten, werden Donderdag bij valavond in voorlopige vrijheid gesteld, terwijl vrouw Vanmarcke in de gevangenis te Kortrijk voor verder onderzoek blijft opgesloten. Het onderzoek wordt ter plaatse scherp voortgezet en de woning blijft voortdurend onder strenge bewaking genouden.

Veronderstelt wordt dat men hier voor een zeer duistere zaak staat, en het is niet uitgesloten dat wij dezer dagen meer nieuws mogen over wachten over de opdrijvingen in de omgeving van de woning, die misschien wel meer klaarte zal brengen in het door het gerecht gevoerd gehouden onderzoek.

De moord op bar-houder Van Cauter

LEONTINE GILBERT krijgt levenslange dwangarbeid

" La Paquita " en Tony Wells vrijgesproken

De zitting begint te 9 u. De voorzitter richt zich tot de beklaagden :

De Cremer, handhaaft ge dat u niet aan de moord hebt deelgenomen ?

BEKL. : Ja, mr de Voorzitter.

De Voorzitter herinnert er haar aan dat Gilbert toch goed voor haar was en dat zij de helft kreeg van het geld van Vande Cauter.

De Cremer antwoordt naast de kwestie, twijfelend en zeer nerveus.

Gilbert bevestigt op vaste toon wat zij reeds gezegd heeft : De Cremer maakte het slachtoffer af met dolksteken en liet het in de sulput neer.

HET REQUISITOIR

Vervolgens verleent de voorzitter het woord aan het Openbaar Ministerie.

De Advokaat-generaal vergelijkt de karakters van beide beklaagden. Gilbert is tijdel, dringt graag haar wil op, is totaal verstoken van elk zedelijk besef. Zij is echter waarheidhevend; na de eerste aanzeggingen bij de aanvang van het onderzoek bekende zij volledig en heeft niets meer willen verdoezelen.

De Cremer daarentegen liegt onafgebroken. Zij waant en valgt als een geboren comediante. Zij zegt dat zij zich altijd goed gedragen heeft, maar de getuigen oordelen er anders over.

De twee revolverschoten van Gilbert waren voldoende om Vande Cauter te doden. De Cremer maakte de man, die nog enkele minuten te leven had en om hulp smeekte, met dolksteken af en is aldus mededadere van de moord.

Gilbert doodde met voorbedachten rade.

(Zie verder blz. 16)

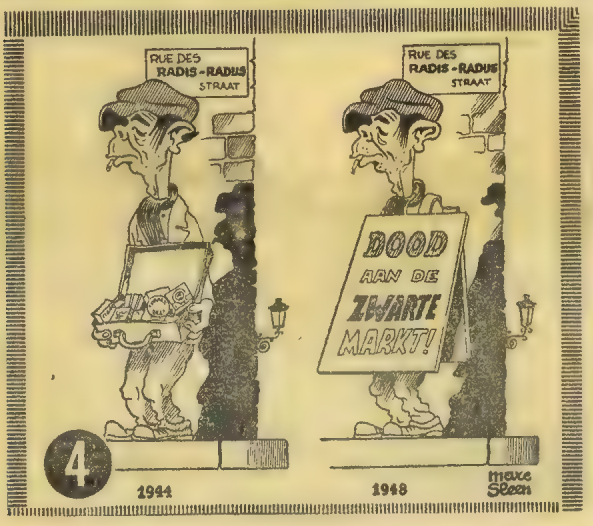

▲ 't Vrije Volksblad *plaatste op 6 maart 1948 een foto van Marc Sleen en zijn prijswinnende tekening prominent op de coverpagina.*

Een proefdruk van de Vlaamstalige wedstrijdpagina bevat enkele verschillen met de uiteindelijk gepubliceerde wedstrijdpagina: er wordt gesproken van 48 kranten met een oplage van 3.200.000 exemplaren (i.p.v. 3.000.000 ex. in de gepubliceerde tekst) en de afsluitingsdatum (22 januari) en publicatiedatum van de resultaten (28 februari) zijn een week vroeger dan in de uiteindelijk gepubliceerde versie (respectievelijk 29 januari en 6 maart). Maar veel belangrijker is dat op die proefdruk tekening 10 een Kuifje-tekening door Hergé is en niet de uiteindelijk gepubliceerde tekening van Pat O'Sheridan. O'Sheridan was een tekenaar die in Waalse kranten zoals *La Lanterne* en *Le Soir* publiceerde. De Kuifje- tekening is gebaseerd op het schilderij "Het Vlot van Medusa" van Théodore Géricault uit 1818.

In *Tome* 5 (1943-1949) van het overzichtswerk "*Hergé, Chronologie d'une oeuvre*" van Philippe Goddin staat de originele versie van die tekening afgedrukt. Goddin schrijft dat Hergé, naast 15 andere tekenaars waaronder Jean Dratz, Léo Campion, Willy Vandersteen en Marc Sleen, gevraagd werd om deel te nemen aan de bewuste wedstrijd. Hergé zou toegestemd hebben en zijn "*certificat de civisme*" opgestuurd hebben. Op 10 december 1947 bezorgde hij het Strijdcomité zijn tekening. Waarom werd de tekening dan toch niet gebruikt? Lag het oorlogsverleden van Hergé begin 1948 nog te vers in het geheugen? Weinig waarschijnlijk omdat het weekblad *Tintin/Kuifje* ondertussen al hoge toppen scheerde en Vlaamse kranten zoals *De Nieuwe Gids* verhalen van *Kuifje* publiceerden. Opvallend detail: een proefdruk van het Franstalige wedstrijdformulier bevat de Kuifje-tekening niet, en vermeldt de oplage en datums zoals uiteindelijk gepubliceerd werden.

In een interview met *Mimo* uit 1972 (nr. 1868 van 9 juli 1972) herinnert Sleen zich dat hij de eerste prijs won in de wedstrijd, er 55.000 BEF mee verdiende en dat ook Hergé meedong naar de prijs. Die herinnering kwam vooral voort uit Sleens coverfoto op *Overal*. Sleen was de eerste Vlaming maar eindigde op de tweede plaats en won daarmee 25.000 BEF. De oorspronkelijke deelname van Hergé herinnerde Sleen zich wel 24 jaar na de feiten...•

© Hergé-Moulinsart 2019

▲ *Kuifje-tekening opgenomen als tekening 10 op de proefdruk van het wedstrijdformulier. De originele tekening is afgedrukt in Tome 5 van "*Hergé, Chronologie d'une oeuvre*" van Philippe Goddin.*

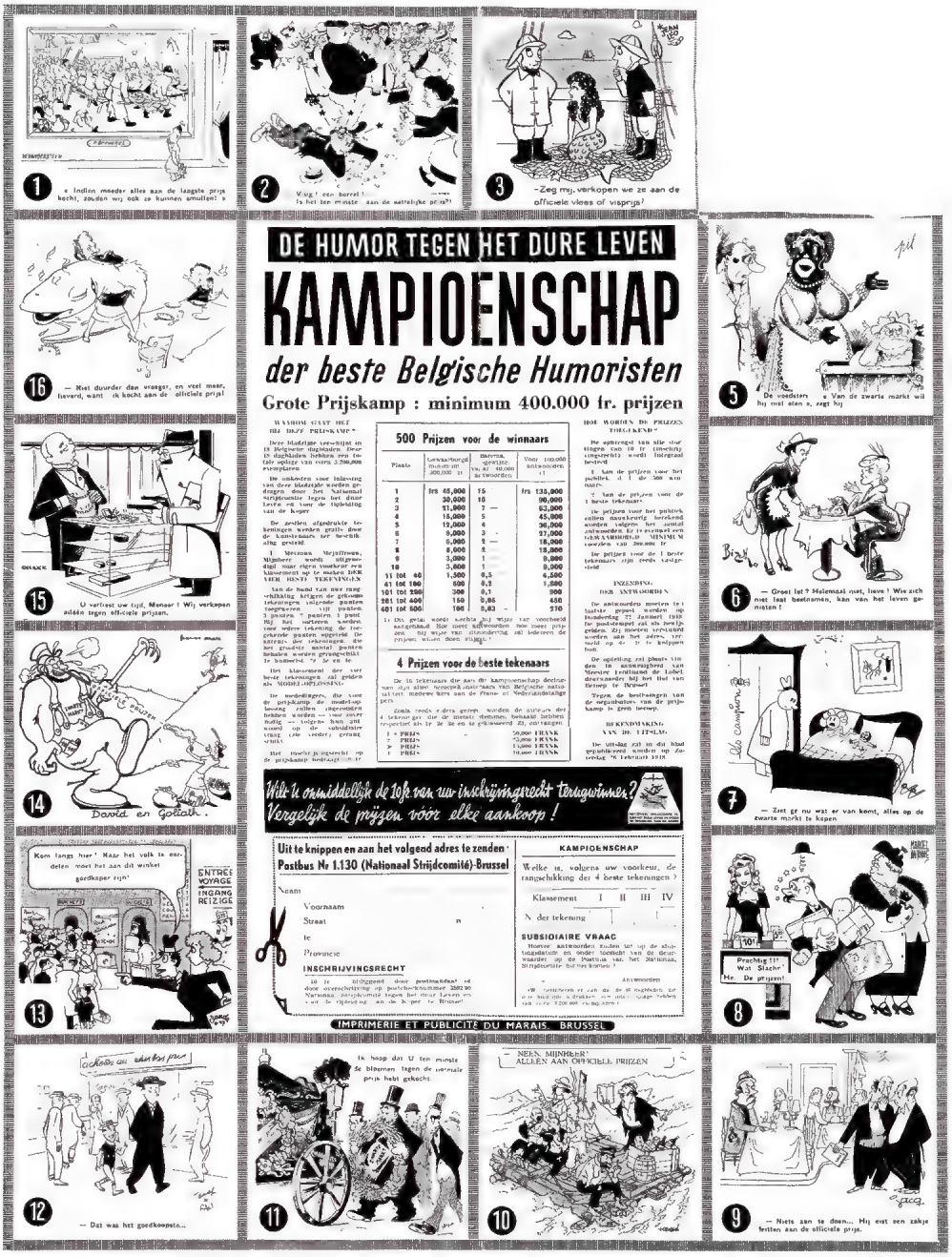
DE HUMOR TEGEN HET DURE LEVEN
KAMPIOENSCHAP
der beste Belgische Humoristen
Grote Prijskamp : minimum 400.000 fr. prijzen
500 Prijzen voor de winnaars
4 Prijzen voor de beste tekenaars
Uit te knippen en aan het volgend adres te zenden :
Postbus Nr 1.130 (Nationaal Strijdcomité)-Brussel
KAMPIOENSCHAP
SUBSIDIAIRE VRAAG
INSCHRIJVINGSRECHT
IMPRIMERIE ET PUBLICITÉ DU MARAIS, BRUSSEL
Wilt U onmiddellijk de 10fr van uw inschrijvingsrecht terugwinnen?
Vergelijk de prijzen vóór elke aankoop!
Prachtig !!! Wat Slache' He. De prijzen!
— Niets aan te doen... Hij eet een zakje frieten aan de officiele prijs.
— Dat was het goedkoopste...
— Zeg mij, verkopen we ze aan de officiele vlees of vispriis?
— Niet duurder dan vroeger, en veel meer, lieveid, want ik kocht aan de officiele prijs!
U vertrest uw tijd, Monsieur ! Wij verkopen alléén tegen officiele prijzen.
David en Goliath.
— Zet ge nu wat er van komt, alles op de zwarte markt te kopen
— Groot lot ? Helemaal niet, lieve ! Wie zich niet laat beetnemen, kan van het leven genieten !
— NEEN, MIJNHEER ! ALLEEN AAN OFFICIELE PRIJZEN
Ik hoop dat U ten minste 5e biljoenen tegen de officiele prijs hebt gekocht.

▲ *Proefdruk van de Vlaamstalige wedstrijdpagina uit het archief van Marc Sleen.*
Tekening nr. 10 is de bewuste Kuifje-tekening. *Sleen knipte zijn bijdrage (tekening nr. 4) uit de proefdruk.*

En toen waren er opeens FRANSE BALLONSTRIPS!

▲ Jeu de Zig et Puce, *december 1932.*

Een kijkje in de archiefgrot van de Europese Strip.

Door Philippe Mouvet

De dagelijkse rommelmarkt op het Vossenplein in de Brusselse Marollenwijk blijft een verrassende bron van oud stripmateriaal. Merkwaardig, want de meeste striprommelschuimers gingen er stilaan van uit dat daar nu écht niet veel meer te vinden was. Enkele maanden geleden lag daar dan plots toch het archief van een bijzondere dame zomaar voor het oprapen. Bijzonder omdat zij in de beginjaren van de stripverzamelaars-scène deel uitmaakte van de ploeg die toen onder leiding van hoofdredacteur André Leborgne één van de eerste Belgische *fanzines* uitbracht: *Ran Tan Plan*. Het driemaandelijkse infoblad werd uitgegeven door het CABD (Le Club des Amis de la BD). Schreven toen mee: Pierre Vankeer, André Leborgne, Gaston Lefebvre, Jacques Van Herp, Alain Van Passen en Thierry Martens. Tussen februari 1966 en eind 1977 verschenen 36 nummers. De vormgeefster van het blad was Jacqueline Martin, de dame in kwestie.

Zodoende had ze veel stripauteurs persoonlijk gekend, de eerste grote strip-events verslagen, en - gelukkig voor de verzamelaars die doorzettend genoeg waren om de rommelmarkt in de Marollen alsnog af te schuimen - vele documenten uit die periode bijgehouden, onder andere zeldzame *fanzines*, persdossiers en exclusief materiaal van de eerste stripfestivals van Angoulême uit de jaren '70 van de vorige eeuw, en nog veel meer fraais. Zoals dat gebruikelijk is, werd het archief in *no time* in diverse loten door verschillende, al dan niet professionele, geïnteresseerden met veel enthousiasme weggesleept. Pech voor wie er niet op tijd bij was! Alhoewel...

Enkele dagen later liep ik daar naar wekelijkse gewoonte ook maar eens rond, bijna tegen middagtijd, al slenterend langs de hopen dozen vol huisraad (die sommige standhouders alweer begonnen in te laden). Het was grijs en bewolkt weer. Een flinke regenbui hing in de lucht.

Een pak gevouwen krantenpapier stak uitdagend uit een doos keukenhanddoeken en dito gerief...

Neen toch?!? Nummertjes van *Dimanche Illustré*; en dan nog wel enkel de stripbladzijden ervan! En daar in een andere doos nog zo'n pak papier, en wat verder nog één. Wowh! Al bij al een hoop, klaar om door de nakende regenbui tot papierpulp te worden verwerkt. Zonde, want deze zeldzame stripplaten uit 1926 tot 1936 waren, ondanks hun groot formaat en de nonchalante manier waarop ze daar uitgestald waren, in uitstekende staat. Hoe kwamen die oude Franse bladen hier? Het kon niet anders of ze kwamen uit het archief van de bewuste dame. En iedereen had ze zomaar laten liggen? Wat een geluk, temeer daar het de vorige dagen niet geregend had... Twee boodschappentassen vol oud papier voor een habbekrats. Yes!

Nu, toegegeven... Zo'n oud materiaal interesseert anno 2019 enkel nog de paar gepensioneerde verzamelaars die genoeg spierkracht hebben om zulke zakken vanuit Brussel naar huis te sleuren. Een uitstervend ras dus, vermoedelijk even zeldzaam als de kranten zelf. Maar toch... ▸

Er was eens, heel, heel lang geleden...

Dimanche Illustré is in meerdere opzichten een stichtend blad geweest, belangrijk voor de latere evolutie van de Europese strip, in het bijzonder voor de Frans-Belgische strips en die uit Nederland. Enkele verduidelijkingen dringen zich op.

Het verhaal begint bij het opstarten van het Franse dagblad **L' Excelsior**. Opgericht door Pierre Lafitte op 16 november 1910 wil het blad zich van zijn concurrenten onderscheiden door het prominent gebruik van de fotografie om de dagelijkse actualiteit te duiden. Foto's werden tot dan vooral gebruikt in weekbladen, waarvan het papier een betere kwaliteit van de reproducties garandeert. Voor een dagblad als *L' Excelsior* is de uitdaging echter dubbel. Kort op de bal spelen om foto's te kunnen publiceren van de zo recent mogelijke internationale actualiteit is er één, de goede reproductie ervan op krantenpapier een ander. De grote, van commentaar voorziene foto's, vulden een flink deel van de voorpagina, de twee middenbladen en het achterblad. Het blad telt in totaal 16 pagina's.

Ondanks moeilijke tijden overleeft *L' Excelsior* de Eerste Wereldoorlog. In 1917 wordt het dagblad opgekocht door Paul Dupuy, zoon van de directeur van *Le Petit Parisien* Jean Dupuy (niets te maken met de Waalse uitgever Jean Dupuis). Paul Dupuy zoekt naar nieuwe manieren om de oplage van het blad op te trekken en start daarvoor met een extra weekend-editie: **L' Excelsior Dimanche**.

Het nieuwe krantenpapieren "weekblad" telt eveneens 16 pagina's, formaat 30 bij 44 cm, en is gedrukt in zwart-wit met rode steunkleur. Het eerste nummer van *L' Excelsior Dimanche* verschijnt op 4 maart 1923, en legt, naast de gefotografeerde actualiteit, de nadruk op ontspanning en humor. De grote foto's op de middenbladen van de dagelijkse edities worden nu vervangen door twee grote stripplaten, die van de achterkaft door publiciteit. Dupuy is ervan overtuigd dat deze strips het verschil zullen maken.

▾ Dimanche Illustré *nr. 147 (Kerst 1925).*

TROISIÈME ANNÉE N° 147 — NUMÉRO DE NOËL 1925

DIMANCHE-ILLUSTRÉ

NOËL ET LE CHAUFFAGE CENTRAL

LES FÊTES DE NOEL CÉLÉBRÉES DANS LA SAINTE CITÉ DE BETHLÉEM

UN CORTÈGE DE VICTIMES QUI SE RENDENT SACRIFIÉES POUR CHRISTMAS

LE CHEMIN PRINCIPAL DE PARIS

OTHELLO DE SHAKESPEARE AU JAPON

ÉVOCATION DE LA SEINE EN FLEIN PARIS

En gelijk heeft hij. Het zijn dan ook niet zomaar beeldverhalen zoals men ze toen in Frankrijk kende, geen verhalen met tekstblokken onder een reeks prentjes, maar moderne ballonstrips. Vanaf het eerste nummertje van *L' Excelsior Dimanche* verschijnen namelijk de gagplaten van de Amerikaanse strip *Perry (Winkle) and the Rinkeydinks* van Martin Branner onder de titel *Bicot, président de club*. De strip vertelt grappige voorvallen uit het familieleven van deugniet Bicot en de fratsen met zijn maten uit hun Ran Tan Plan-clubje. De strip wordt niet enkel snel heel populair in Frankrijk, maar wordt ook vrij vroeg als *Sjors, voorzitter van de rebellenclub* in bijlagen van Nederlandstalige weekbladen gepubliceerd.

Zo verschijnt Sjors in België reeds vanaf 1927 in de *Humorist van de Week*, de bijlage van het weekblad *De Stad Antwerpen*. Dankzij het succes van de strip is vanaf 1935 *Sjors* de titel van een echt kinderblad geworden, uitgegeven door de N.V. De Stad Antwerpen. *De Humorist van de*

▲ De Humorist van de Week *nr. 47 (7-2-1930), met op de achterkaft Sjors door Martin Branner.*

Week is nu kortweg *De Humorist* geworden en als bijlage aan *Sjors* toegevoegd.

Het is vermoedelijk in deze *Humorist van de Week* dat menig Vlaamse stripauteur zoals Pink, Willy Vandersteen en Marc Sleen *Sjors en zijn Rebellenclub* in hun jeugdjaren ontdekten. Invloeden daarvan in hun latere stripreeksen als *Flipke en de Rakkers*, *De Vrolijke Bengels* of nog *De Lustige Kapoentjes* zijn meer dan waarschijnlijk of aantoonbaar.

In Nederland verschenen de fratsen van de belhamel vanaf 1930 in de kinderbijlage van *Panorama*. In maart 1938 startte Frans Piët met een eigen, aan Nederland aangepaste versie van de strip van Martin Branner en is het succes van *Sjors in de Lage landen* niet meer te stoppen. Doorheen de jaren zal de strip verschillende gedaantewisselingen ondergaan: tekenaars en scenaristen zullen elkaar opvolgen en voor een eigentijdse en hedendaagse invulling zorgen. De strip is nog steeds een begrip voor stripminnend Nederland. ▸

En toen waren er opeens **FRANSE BALLONSTRIPS!**

SJORS door
▲ Martin Branner,
▲ Frans Piët en ▼ Carol Voges.

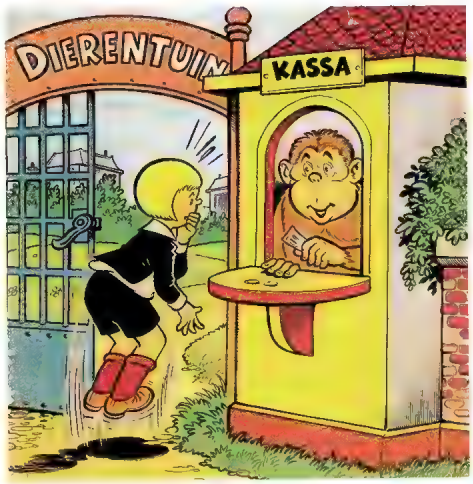

Middenblad 'voor de kinderen', Dimanche Illustré *nr. 160 (21-3-1926).*

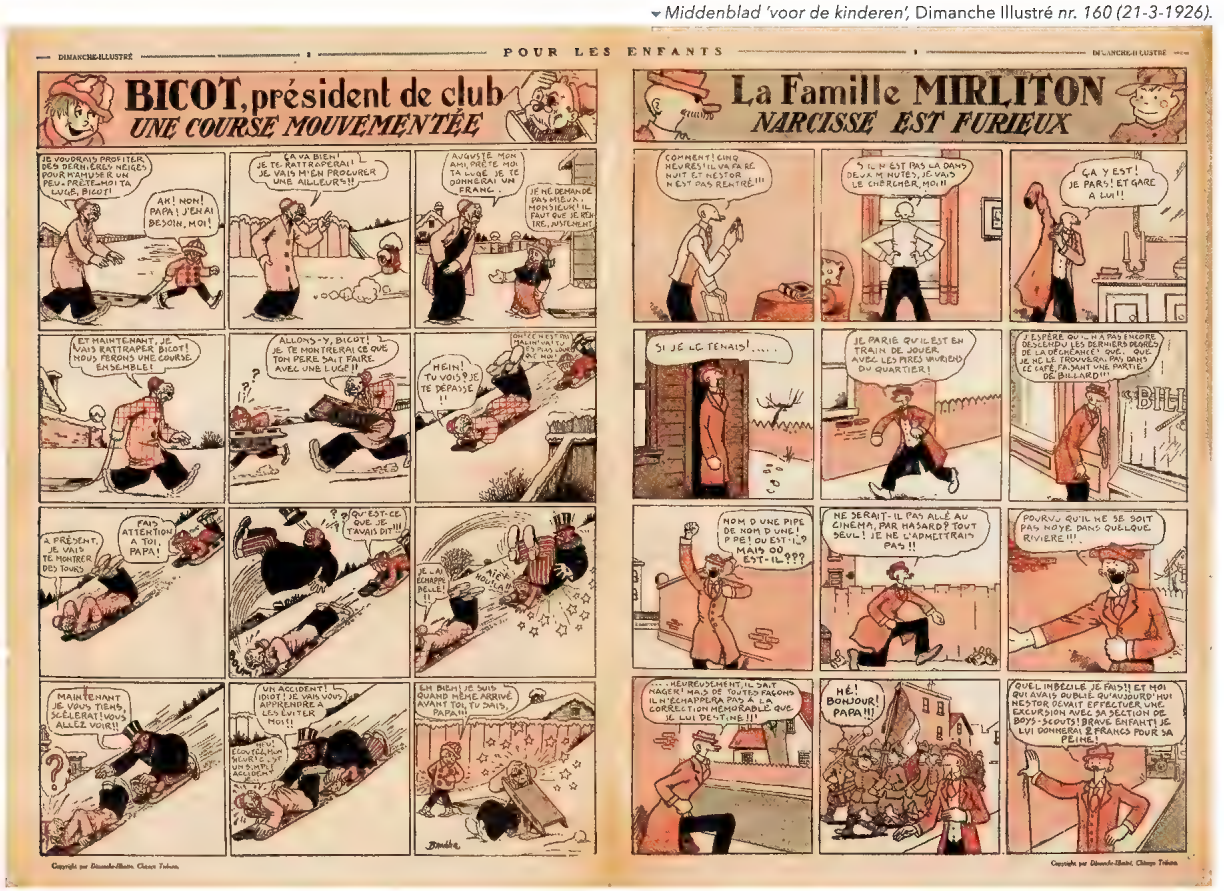

Succesvolle Franse ballonstrips in L' Excelsior Dimanche en opvolger Dimanche Illustré.

Nu even terug naar het eerste nummertje van *L' Excelsior Dimanche* uit maart 1923. Op de middenbladen van het nieuwe weekblad vinden we dus twee stripplaten. De eerste, *Bicot*, komt uit Amerika. De tweede is een product van eigen bodem: een eerste Franse ballonstrip. Tot nr. 53 (2 maart 1924) van het blad wisselen verschillende Franse tekenaars elkaar af, die verder snel vergeten zullen worden. Nochtans waren hun pogingen niet zonder verdienste en konden ze best naast *Bicot* staan. De belangrijkste ballonstrips uit die eerste periode waren: *Rigobert* (door Naurac), *Potiron* (van Albert Mourlan) en *Tiburce* (door Cartier).

Inmiddels was de oplage van het weekblad in 1924 naar 230 000 exemplaren geklommen. Met nr. 54 (9 maart 1924) wijzigt de titel. *L' Excelsior Dimanche* wordt vanaf dan ***Dimanche Illustré***.

Op de middenbladen loopt de Bicot-strip gewoon verder, maar worden de eerste Franse ballonstrippogingen vervangen door een tweede, toen erg succesvolle Amerikaanse gagreeks: ***La Famille Mirliton*** (*The Gumps*) van Sydney Smith.

De achterkant van het weekblad wordt zoals voordien voorbehouden aan betalende adverteerders. Maar soms geraakt deze advertentieruimte niet verkocht en moet er hals over kop voor "bladvulling" gezorgd worden. De gewaardeerde illustrator, humorist en cartoonist **Alain Saint-Ogan (1895-1974)**, sinds het eerste nummertje van *L' Excelsior Dimanche* reeds in het blad aanwezig, neemt de uitdaging graag aan en verzint een bijkomende stripplaat, een nieuwe ballonstrip van Franse bodem. De eerste plaat van de avonturen van **ZIG ET PUCE** verschijnt zo op de achterkant van nr. 114 van 3 mei 1925. Aanvankelijk verschijnen deze avonturen (in het begin meer een aaneenschakeling van losse gagplaten) dus erg onregelmatig, naargelang de vrijgekomen ruimte. Het is voor Saint-Ogan ook niet de bedoeling om daar een langlopende reeks van te maken, hooguit een plaat of tien, wat ook aan het ritme van het verhaal te zien is. Het sum-

miere plot moet snel afgerond kunnen worden en er gebeurt dus ook heel veel op een plaat. Zig en Puce zijn twee berooide jongens die vast van plan zijn om de oceaan over te steken om het in Amerika te gaan maken. Geen twijfel mogelijk: succes en het grote geld zijn voor hen over de grote plas weggelegd. Maar hoe geraak je nu zonder geld in het beloofde land? Creatief zijn ze wel, en van niets bang, maar meestal lopen hun pogingen niet zoals gepland. Zo verzeilen ze in nr. 148 van 27 december 1925 per ongeluk op de Noordpool waar ze trachten te overleven door op pinguïns te jagen (al komen pinguïns eigenlijk enkel op de Zuidpool voor...). De jacht mislukt, maar de pinguïn waarop ze het gemunt hadden, redt hen wel van de hongerdood door voor hen wat vissen te vangen. Prompt wordt de pinguïn door Zig en Puce geadopteerd en krijgt hij een naam. Voortaan zal de reddende engel als Alfred door het leven gaan. Het drietal wordt onafscheidelijk, en terstond ook immens populair bij de lezers van het blad. Vanaf begin 1927 zullen de avonturen van Zig, Puce en Alfred praktisch elke week in *Dimanche Illustré* verschijnen en verhuizen ze vrij snel van de achterkaft naar de middenbladen, waar ze na verloop van tijd *La Famille Mirliton* van zijn troon stoten. Het succes van de strip van Saint-Ogan is in 1927 overweldigend. De tekenaar is altijd al kind aan huis geweest bij de Parijse artistieke "beau monde" en via die bekendheid stijgt de *Zig et Puce*-gekte tot ongeziene hoogtes. Alfred is de absolute vedette van de *hype*. Een vilten Alfredpop wordt de mascotte die je absoluut moet hebben om erbij te horen. Josephine Baker, Mistinguett, allemaal laten ze zich graag met hun Alfred fotograferen. *Zig et Puce*-merchandising en speelgoed zijn gegeerde hebbedingetjes. Charles Lindbergh neemt zijn Alfred-pop mee in zijn *Spirit of Saint Louis* voor een vlucht tussen Parijs en Brussel. Kortom: Zig, Puce en Alfred zijn *all over the place*!

DIMANCHE-ILLUSTRÉ
POUR LES ENFANTS
LE 12 JUIN 1927
ZIG et PUCE
ALFRED, PORTE-BONHEUR
IL FAUT AVOUER MISS DOLLY, QUE MALGRÉ NOS MALHEURS, NOUS AVONS TOUJOURS EU DE LA CHANCE DE NOUS SORTIR SI BIEN DE TOUTES NOS AVENTURES.
QUE VOUS AYEZ DE LA CHANCE... CE N'EST PAS ÉTONNANT AVEC ALFRED COMME FÉTICHE... MAIS C'EST VRAI... VOUS NE LE SAVEZ PEUT-ÊTRE PAS ?... VOTRE PINGOUIN EST LE PORTE-BONHEUR À LA MODE EN EUROPE ET EN AMÉRIQUE... ...MAINTENANT QU'ALFRED EST À BORD NOUS ALLONS AVOIR TOUS LES BONHEURS!

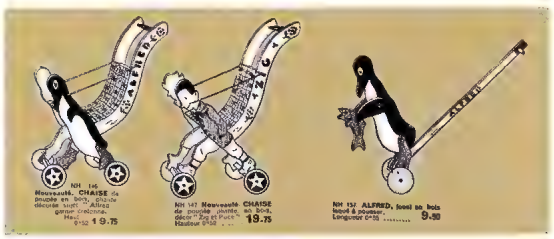

▲ *Merchandising: publiciteit in* Dimanche Illustré *van 12-6-1927 (in de strip) en van 24-7-1927 voor de Alfred-pop, en voor houten speelgoed in de catalogus* Les trois quartiers *(december 1929).*

Ondertussen is het succes van de strip *De Humorist van de Week* ook niet ontgaan. Tussen 10 oktober 1930 en 1933 vervangen de avonturen van onze Franse vrienden en hun pinguïn als *Loutje en Loetje* tijdelijk die van *Sjors* in het blad. ▸

◂ ▾ Monsieur Poche *door Alain Saint-Ogan in* Dimanche Illustré *(9-12-1934) en* Achille Talon / Olivier Blunder *door Greg.*

▸ *Dimanche Illustré* heeft dus ongetwijfeld een pioniersrol gespeeld in de ontwikkeling van de Franstalige en Nederlandstalige strips. Niet alleen ligt *Bicot* aan de basis van striplegende *Sjors* in Nederland (en van enkele *spin-offs* van onder andere Vandersteen en Sleen) maar ook voor Hergé zijn *Zig, Puce et Alfred* de absolute referentie en inspiratiebron geweest in zijn beginjaren als jonge pionier van de Belgische ballonstrips.

Nog een Saint-Oganstrip in Dimanche Illustré

De avonturen van Zig, Puce en Alfred eindigen in *Dimanche Illustré* in nr. 606 van 7 oktober 1934.

Alain Saint Ogan is sinds 1933 ook hoofdredacteur geworden van het nieuwe (tweewekelijkse) kinderblad ***Cadet Revue*** en heeft daarvoor nieuwe stripfiguren bedacht. Misschien is hij ook wel van plan om later Zig en Puce in *Cadet Revue* te publiceren (wat vanaf april 1939 ook zal gebeuren), maar zover zijn we in 1934 nog niet.

Parallel aan de productie van nieuwe strips voor *Cadet Revue* blijft Saint-Ogan voor *Dimanche Illustré* werken. In nr. 606 van oktober 1934 verschijnt dan ook de eerste plaat van zijn nieuwe stripheld ***Monsieur Poche***. De reeks is blijkbaar bedoeld voor een iets ouder publiek. Monsieur Poche is een (dikwijls) ergerlijke betweter, een mooiprater eerste klas. Zijn avonturen zullen tot 10 oktober 1937 in *Dimanche Illustré* verschijnen.

Dimanche Illustré-revival in de jaren '60?

In 1963 worden de hierboven beschreven strips van Saint-Ogan uit *Dimanche Illustré* door striptekenaar en scenarist Greg uit de vergeetput gehaald om er met wisselend succes eigen interpretaties aan te geven.

Voor het weekblad *Kuifje* schrijft en tekent hij de nieuwe avonturen van *Zig, Puce en Alfred*, die voor de gelegenheid worden omgedoopt tot *Kees, Klaas en Alfred*. Dit geeft aanleiding tot best gezellige en leuk getekende verhalen, die jammer genoeg de lezers van het blad niet kunnen bekoren.

ENFANTS
DIMANCHE ILLUSTRÉ
MONSIEUR POCHE
HOMME PRUDENT
PAR ALAIN SAINT-OGAN
UN PAQUET RECOMMANDÉ POUR VOUS, MADAME PRUNEAU.
DITES MOI, MADAME PRUNEAU, VOUS L'ATTENDIEZ, CE PAQUET?
MA FOI, NON, MONSIEUR POCHE.
ATTENDEZ POUR L'OUVRIR! PAS D'IMPRUDENCE!, MADAME PRUNEAU
ELLE ALLAIT L'OUVRIR COMME ÇA!
RÉPONDEZ MOI FRANCHEMENT, MADAME PRUNEAU .. VOUS CONNAISSEZ-VOUS DES ENNEMIS?
...ÊTES-VOUS CERTAINE QUE PERSONNE NE VEUT VOTRE PERTE?...
VOUS ME FAITES PEUR, MONSIEUR POCHE!
...AVEZ-VOUS SONGÉ QUE CE PAQUET POURRAIT BIEN CONTENIR UNE BOMBE?... ÇA SE FAIT BEAUCOUP DEPUIS QUELQUES ANNÉES!
LE PLUS SAGE SERAIT DE LE METTRE D'ABORD SOUS LE ROBINET...
...COMME CELÀ, LA POUDRE, S'IL Y EN A, SERA MOUILLÉE.
AH...JE VOUS RETIENS, VOUS ET VOS INVENTIONS!...C'ÉTAIT DES BONBONS FONDANTS ENVOYÉS PAR COUSINE ZOÉ!

Veel meer succes heeft Greg met een heel eigen interpretatie van *Monsieur Poche* als de praatzieke *Achille Talon* (*Olivier Blunder* in het Nederlands) voor het Franse stripblad *Pilote*. *Monsieur Poche* kent haast niemand meer, maar *Achille Talon* is nog steeds een populaire en graag gelezen Franse klassieke stripreeks.

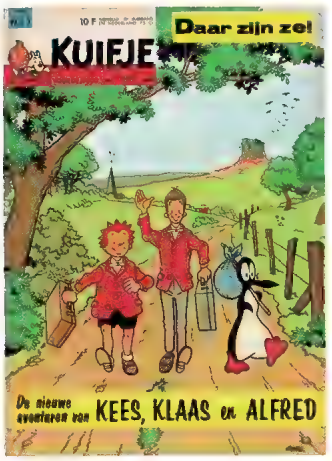

▴ *Start van Kees, Klaas en Alfred door Greg in weekblad* Kuifje *nr. 13 (26-3-1963).*

▾ Le jeu de patience de Zig et Puce *in* Dimanche Illustré *van 21-12-1930.*
De scène in het midden verscheen oorspronkelijk in wanorde, wij hebben de puzzel voor u reeds gelegd en zo gemonteerd in de illustratie.

Terug naar de beginjaren van Dimanche Illustré

Ik was dus die bewuste middag een gelukkige vinder op de rommelmarkt van het Vossenplein te Brussel. Bijgehouden strippagina's uit *Dimanche Illustré* komen maar zelden voor, zeker in zo'n mooie staat. De rode steunkleur en het groot formaat van het weekblad hebben een onnavolgbare charme. Wat de vondst bovendien voor mij zo waardevol maakte was de aanwezigheid tussen de opgerolde gags van de door Saint-Ogan getekende jaarlijkse extra kerstbijdrage voor het weekblad. Die zijn écht zeer moeilijk te vinden, absoluut geweldig en nooit heruitgebracht. Wat een vondst eigenlijk! Echt iets voor *StripKiosk*, dacht ik dan.

Rond Kerstmis werd blijkbaar aan Saint-Ogan gevraagd om voor de gelegenheid zijn wekelijkse *Zig et Puce*-plaat te vervangen door een ambitieuzere bijdrage over de volledige middenbladen van het weekblad. Waarom geen *Zig et Puce*-speelbord bedenken waarmee de kinderen zich tijdens de feestdagen zouden kunnen amuseren? Zo'n speelbord paste immers ook helemaal in de trend van de toen in de handel verkrijgbare *Zig et Puce*-gezelschapsspelen en ander speelgoed. Bovendien zouden ze exclusief en enkel in *Dimanche Illustré* te vinden zijn. Extra oplage verzekerd! Adverteerders verdrongen zich om deze bijdragen te mogen sponseren.

Vermoedelijk tekende Saint-Ogan tussen 1927 (of 1928?) en 1933 dus jaarlijks een speelbord voor het kerstnummer van het weekblad. Jammer genoeg zaten alleen die van de jaren 1928, 1929, 1930 en ▸

Composé et dessiné par Alain Saint-Ogan.

▲ Jeu du Pingouin *in* Dimanche Illustré *van 23-12-1928.*

BAYER

NÉVRALGIES, MAUX DE TÊTE, DOULEURS, GRIPPE, RHUMATISMES, ETC. sont enrayés par l'ASPIRI

DE CE JEU ET QU'IL SUFFIRA DE DÉCOUPER ET DE COLLER SUR DES RONDELLES DE CARTON

EU DU PINGOUIN

DE DIMANCHE-ILLUSTRÉ

RÈGLEMENT DU JEU

Ce jeu se joue avec deux dés, le nombre de joueurs n'étant pas limité et chacun possédant une marque qu'il fait avancer sur le jeu, selon le nombre de points qu'il a tirés.

Si, au commencement du jeu, un joueur faisait 9, qui peut se faire par 4 et 5 ou 3 et 6, il faut que celui qui fera 3 et 6 aille au numéro 26, où vogue un navire, et celui qui fera 4 et 5 aille au numéro 53, où nagent des poissons.

Qui fera 6, où il y a un taureau, paiera l'amende convenue et se réfugiera au numéro 14, derrière une palissade.

Qui ira au nombre 19, où il y a une auto en panne, paiera l'amende convenue et restera sur place, tandis que les autres joueront deux fois.

Qui ira au numéro 31, où il y a une île, paiera l'amende convenue et y restera jusqu'à ce qu'un autre joueur, s'arrêtant à la même case, l'en retire. Le joueur sauvé reviendra alors à la case d'où est parti son sauveteur.

Qui atteindra le 42, où il y a un ballon, paiera l'amende convenue et tombera au numéro 29, poussé par les vents.

Qui atteindra le numéro 52, où Zig et Puce sont au fond de la mer, paiera l'amende convenue et y restera jusqu'à ce qu'un autre l'en retire, le dit joueur allant prendre la place de celui qui l'a délivré.

Qui atteindra le numéro 58, où s'élève la statue de la Liberté, paiera l'amende convenue et recommencera tout le jeu.

Dans le jeu, chaque fois que l'un des joueurs sera atteint par un autre joueur, il paiera l'amende et ira se placer dans la case occupée par le joueur qui le fait rétrograder.

Qui atteindra une case où figure le pingouin Alfred, le dépassera d'un nombre de points égal à celui qu'il aura tirés.

Celui qui arrive au numéro 63, où se trouve New-York, et fait plus de points qu'il n'en faut pour y rester, est obligé de reculer, en comptant autant de points qu'il en a en trop, et il ne peut atteindre définitivement le but de la partie qu'en amenant le nombre de points exactement nécessaires pour rester au 63, où la partie est gagnée.

Les cases donnant avantage ou désavantage sont marquées d'un numéro rouge.

Copyright par *Dimanche-Illustré*. — Reproduction interdite.

PIRINE BAYER QUI EST TOUJOURS BIEN SUPPORTÉE PAR L'ESTOMAC

BAYER

En toen waren er opeens **FRANSE BALLONSTRIPS!**

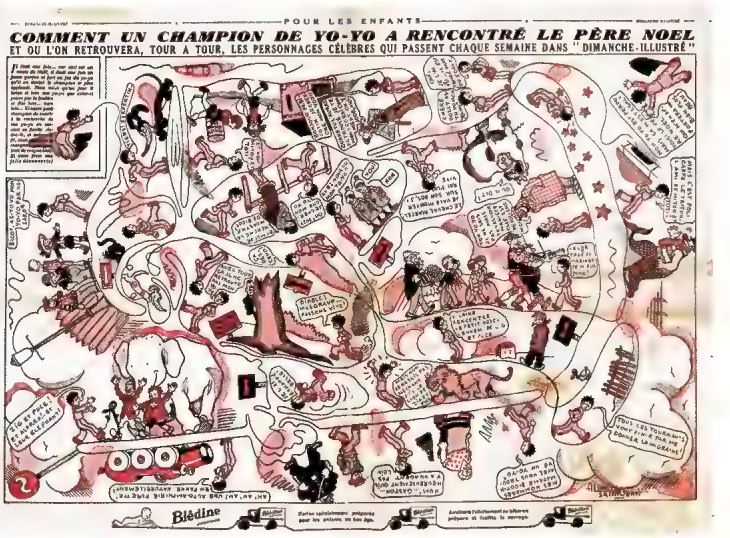
POUR LES ENFANTS
COMMENT UN CHAMPION DE YO-YO A RENCONTRÉ LE PÈRE NOEL
ET OU L'ON RETROUVERA, TOUR A TOUR, LES PERSONNAGES CÉLÈBRES QUI PASSENT CHAQUE SEMAINE DANS " DIMANCHE-ILLUSTRÉ "
Blédine

‹ Comment un champion de yo-yo a rencontré le Père Noël *in* Dimanche Illustré *van 25-12-1932.*

1932 in het lot dat ik op de Brusselse rommelmarkt vond. (Of er dus ook in 1927, 1931 en 1933 waren geweest, kan ik niet met zekerheid zeggen).

(1927: ?)

1928: LE JEU DU PINGOUIN

(in D.I. van 23 december 1928)

Een echt ganzenbord met 63 vakjes. De pionnen zijn uit de rand rechts van het bord uit te knippen en op karton te kleven.

1929: LE JEU de ZIG et PUCE

(in D.I. van 15 december 1929)

Een combinatie van twee populaire kinderspelen, waarvoor je eigen jetons uit hard materiaal moest gebruiken.

1930: LE JEU de PATIENCE de ZIG et PUCE

(in D.I. van 21 december 1930)

Rond een grote centrale rechthoek lopen alle personages uit de avonturen van Zig et Puce in een lange stoet. Maar om Zig, Puce en Alfred te vinden, moest men de centrale rechthoek in stukjes verknippen om de afbeelding als een echte puzzel te leggen. De volledige plaat is op een karton te kleven om daarna de puzzelstukjes uit te snijden. De band met de stoet fungeert dan als kartonnen kader waarin je de puzzel kunt leggen.

1931: ?

1932: COMMENT UN CHAMPION DE YO-YO A RENCONTRE LE PERE NOEL

(in D.I. van 25 december 1932)

In een heel drukke tekening tracht een jongen zijn Jojo, die uit het raam gevallen is, terug te vinden door de draad ervan te volgen. Onderweg komt hij alle gekende helden uit verschillende stripreeksen van Saint-Ogan tegen. Door met een blauwe potlood deze draad te volgen ontdek je in de tekening de Kerstman.

1933:?

Mocht er iemand onder onze lezers de ontbrekende spelen in zijn bezit hebben (of er informatie over of een afbeelding van hebben), laat het ons dan weten. Heel graag zelfs, want we zijn heel nieuwsgierig! ●

FRANSTALIGE GERAADPLEEGDE WERKEN:

- *"Zig et Puce"* - Editions Stock (1977). (Gebundelde heruitgave van de eerste vijf Z/P-albums van Uitgeverij Hachette. In het voorwoord "A propos..." beschrijft Saint-Ogan zelf hoe de merchandising rond zijn personages ontstaan is, alsook de hype errond.
- *"L'Art d'Alain Saint-Ogan"* (Thierry Groensteen en Harry Morgan) - Editions Actes Sud - l'An 2 (2007).
- *"Alain Saint-Ogan dessinateur de presse"* (Eric Leguebe) - Editions Serg (1974)

TIJDSCHRIFTEN:

- *"Phénix - Revue internationale de la bande dessinée"* N°6 (1969): speciaal Saint-Ogan-nummer.
- *"Phénix - Revue internationale de la bande dessinée"* N°40 (augustus 1974) - In mémoriam Alain Saint-Ogan: laatste interview met Jean-Louis Durher.
- *"Les Trésors de la Culture " N°6* (december 2018/februari 2019) : rubriek: "BD: une histoire Française / XXe Siècle". Artikel " "Le succès de Zig et Puce popularise la bulle" en "Alfred, mascotte de Charles Lindbergh".
- *"Les Cahiers de la B.D."* N°6 (januari-maart 2019): "Alain Saint-Ogan dessinateur de presse" (Julien Baudry)

NEDERLANDSTALIGE GERAADPLEEGDE WERKEN:

- *"Wordt Vervolgd - Stripleksikon der Lage Landen"* (Evelien en Kees Kousemaker). Uitgeverij Het Spectrum (1979)
- *"Strips! - 200 jaar Nederlands beeldverhaal"* (Willem van Helden - Rob van Eijck - Jos van Waterschoot - Joost Pollmann) - Uitgeverij Lecturis (2013)

▾ Le jeu de Zig et Puce *in* Dimanche Illustré *van 15-12-1929.*

Cirage Crème LION NOIR : Le plus économique. Sa nouvelle boîte à clé, la plus facile à ouvrir

DIMANCHE-ILLUSTRÉ

LE JEU DE ZIG ET PUCE

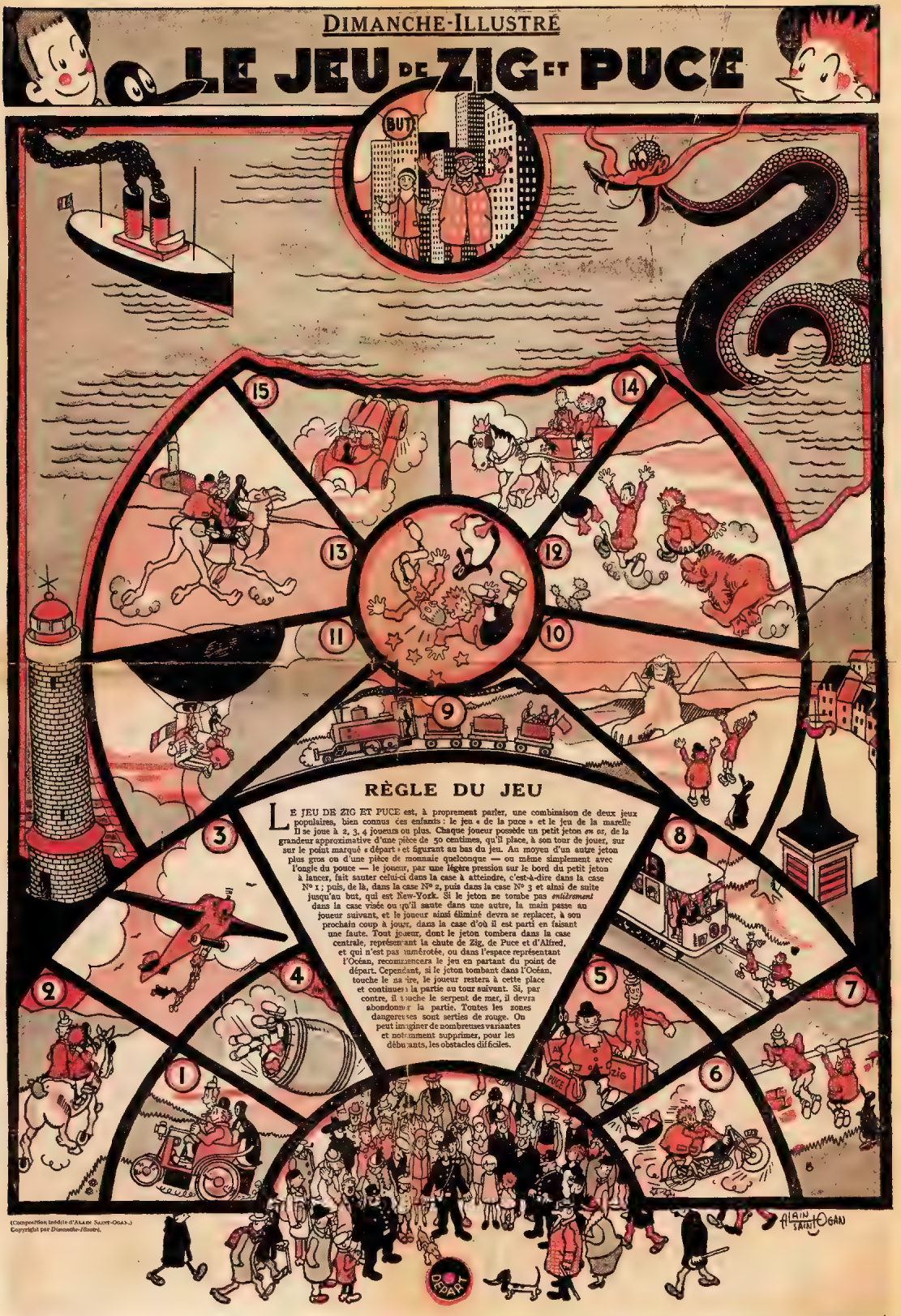

RÈGLE DU JEU

LE JEU DE ZIG ET PUCE est, à proprement parler, une combinaison de deux jeux populaires, bien connus des enfants : le jeu « de la puce » et le jeu de la marelle. Il se joue à 2, 3, 4 joueurs ou plus. Chaque joueur possède un petit jeton en os, de la grandeur approximative d'une pièce de 50 centimes, qu'il place, à son tour de jouer, sur sur le point marqué « départ » et figurant au bas du jeu. Au moyen d'un autre jeton plus gros ou d'une pièce de monnaie quelconque — ou même simplement avec l'ongle du pouce — le joueur, par une légère pression sur le bord du petit jeton à lancer, fait sauter celui-ci dans la case à atteindre, c'est-à-dire dans la case N° 1 ; puis, de là, dans la case N° 2, puis dans la case N° 3 et ainsi de suite jusqu'au but, qui est New-York. Si le jeton ne tombe pas *entièrement* dans la case visée ou qu'il saute dans une autre, la main passe au joueur suivant, et le joueur ainsi éliminé devra se replacer, à son prochain coup à jour, dans la case d'où il est parti en faisant une faute. Tout joueur, dont le jeton tombera dans la case centrale, représentant la chute de Zig, de Puce et d'Alfred, et qui n'est pas numérotée, ou dans l'espace représentant l'Océan, recommencera le jeu en partant du point de départ. Cependant, si le jeton tombant dans l'Océan, touche le navire, le joueur restera à cette place et continuera la partie au tour suivant. Si, par contre, il touche le serpent de mer, il devra abandonner la partie. Toutes les zones dangereuses sont sertes de rouge. On peut imaginer de nombreuses variantes et notamment supprimer, pour les débutants, les obstacles difficiles.

(Composition inédite d'ALAIN SAINT-OGAN.)
Copyright par *Dimanche-Illustré*.

De personeelsbladen van

DE GIDS, HET VOLK EN DE STANDAARD

In dit derde en laatste deel over de personeelsbladen van de krantengroepen waaraan Marc Sleen meewerkte besteden we aandacht aan ***De Kleine Krant***.

door Yves Kerremans

Cover van De Kleine Krant
van januari 1962.

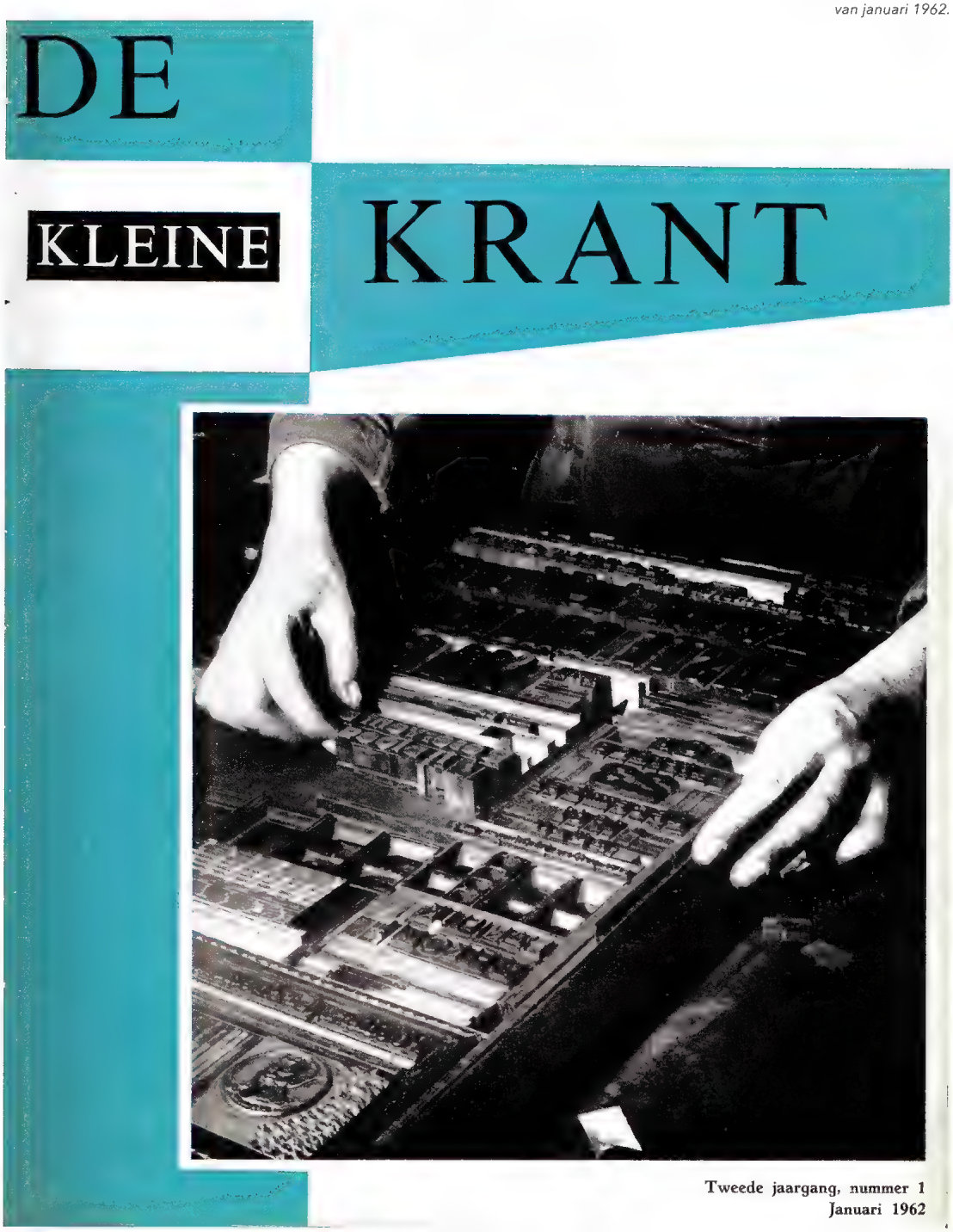

DE KLEINE KRANT

Personeelsblad van de N.V. De Standaard en N.V. Periodica

(1961 – 1 *april* 1976)

De Standaard-groep

De groep *De Standaard* bouwt in de loop der jaren een krantenimperium uit waarvan ook zusterbladen als *Het Nieuwsblad* en *De Gentenaar* deel uitmaken. In 1961 verschijnt het eerste nummer van *De Kleine Krant*, het ondernemingsblad van *De Standaard* (de krant) en Periodica (de drukkerij); het laatste nummer verschijnt in 1976, het jaar van het faillissement van de groep.

De komst van Marc Sleen

Op het einde van de jaren '50 had *De Standaard* al een poging ondernomen om Marc Sleen (samen met de volledige redactie van *De Nieuwe Gids*) weg te kopen. Die poging mislukte maar in 1965 was het wel prijs. De komst van Marc Sleen naar De Standaard-groep werd met veel luister in de kranten aangekondigd, maar ook in *De Kleine Krant* werd uitgebreid aandacht geschonken aan de geestelijke vader van Nero & Co. In het derde nummer van 1965 geeft Gaston Durnez een overzicht van de 'Top-figuren van de humor' in de kranten van *De Standaard*-groep: Willy Vandersteen, Pil, Hugoké, Steven Wilsens, Ray Gilles, Picha, Gal, Joke, Titte, Gommaar Timmermans (Got), Hugo De Reymaeker (Hurey), Alidor en als klap op de vuurpijl Marc Sleen. Durnez verwelkomt Sleen als "*een zeer gewaardeerd vertegenwoordiger van de gulle, kolderieske humor, die een sterk verscheiden publiek kan aanspreken en amuseren; een van de topfiguren van de Vlaamse beeldverhalen*". En *De Kleine Krant* laat Marc Sleen in twee pagina's zelf op zijn

▾ *Marc Sleen in* De Kleine Krant *van 1965-3.*

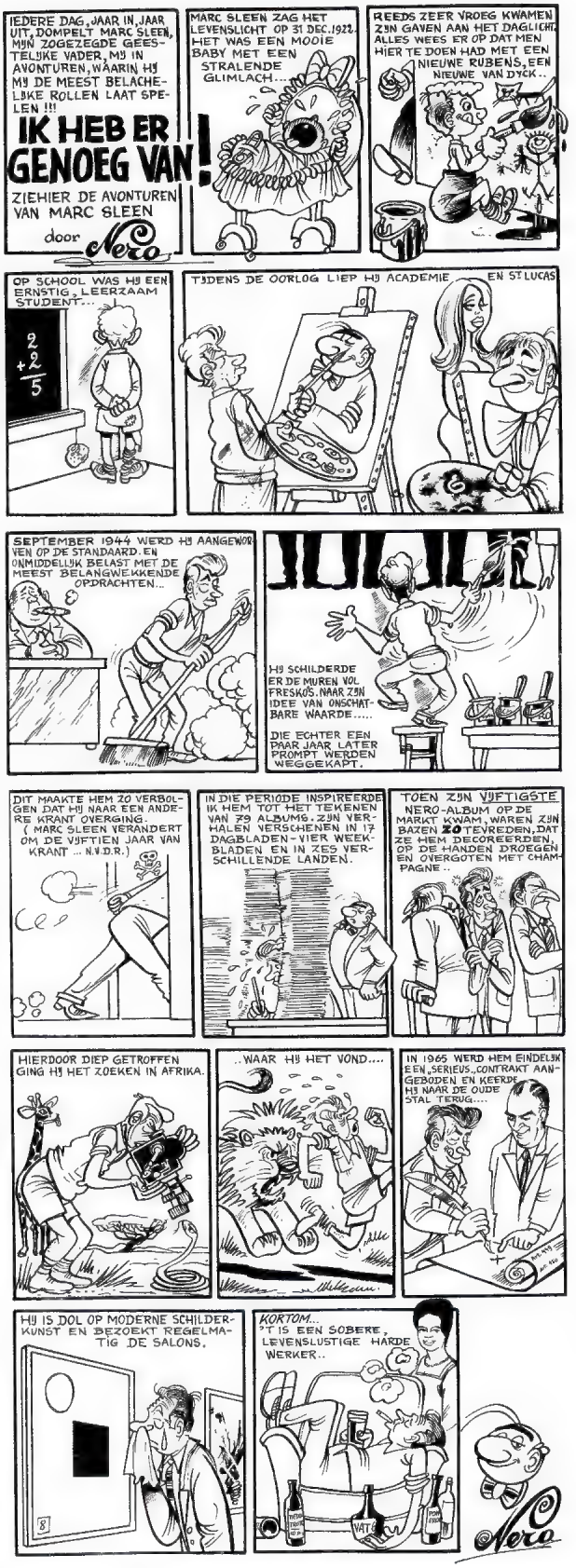
IEDERE DAG, JAAR IN JAAR UIT, DOMPELT MARC SLEEN, MIJN ZOGEZEGDE GEESTELIJKE VADER, MIJ IN AVONTUREN, WAARIN HIJ MIJ DE MEEST BELACHELIJKE ROLLEN LAAT SPELEN !!!
IK HEB ER GENOEG VAN!
ZIEHIER DE AVONTUREN VAN MARC SLEEN
door Nero
MARC SLEEN ZAG HET LEVENSLICHT OP 31 DEC. 1922. HET WAS EEN MOOIE BABY MET EEN STRALENDE GLIMLACH...
REEDS ZEER VROEG KWAMEN ZIJN GAVEN AAN HET DAGLICHT. ALLES WEES ER OP DAT MEN HIER TE DOEN HAD MET EEN NIEUWE RUBENS, EEN NIEUWE VAN DYCK..
OP SCHOOL WAS HIJ EEN ERNSTIG, LEERZAAM STUDENT...
2 +2 5
TIJDENS DE OORLOG LIEP HIJ ACADEMIE EN ST LUCAS
SEPTEMBER 1944 WERD HIJ AANGEWORVEN OP DE STANDAARD. EN ONMIDDELLIJK BELAST MET DE MEEST BELANGWEKKENDE OPDRACHTEN...
HIJ SCHILDERDE ER DE MUREN VOL FRESKOS. NAAR ZIJN IDEE VAN ONSCHATBARE WAARDE.....
DIE ECHTER EEN PAAR JAAR LATER PROMPT WERDEN WEGGEKAPT.
DIT MAAKTE HEM ZO VERBOLGEN DAT HIJ NAAR EEN ANDERE KRANT OVERGING. (MARC SLEEN VERANDERT OM DE VIJFTIEN JAAR VAN KRANT ... N.V.D.R.)
IN DIE PERIODE INSPIREERDE IK HEM TOT HET TEKENEN VAN 79 ALBUMS. ZIJN VERHALEN VERSCHENEN IN 17 DAGBLADEN - VIER WEEKBLADEN EN IN ZES VERSCHILLENDE LANDEN.
TOEN ZIJN VIJFTIGSTE NERO-ALBUM OP DE MARKT KWAM, WAREN ZIJN BAZEN ZO TEVREDEN, DAT ZE HEM DECOREERDEN, OP DE HANDEN DROEGEN EN OVERGOTEN MET CHAMPAGNE ..
HIERDOOR DIEP GETROFFEN GING HIJ HET ZOEKEN IN AFRIKA.
..WAAR HIJ HET VOND....
IN 1965 WERD HEM EINDELIJK EEN „SERIEUS„CONTRAKT AANGEBODEN EN KEERDE HIJ NAAR DE OUDE STAL TERUG...
HIJ IS DOL OP MODERNE SCHILDERKUNST EN BEZOEKT REGELMATIG DE SALONS.
KORTOM... 'T IS EEN SOBERE, LEVENSLUSTIGE HARDE WERKER..
Nero

◂ ▲ *Affiches voor wedstrijden in de kranten van De Standaardgroep, afgebeeld in* De Kleine Krant *van het eerste nummer van 1965.*

eigen vrolijke manier over zijn carrière vertellen. De strip werd al meermaals herdrukt, o.a. in kleur als bijlage bij het Nero-album '*De bende van Lamu*' uit 1987.

Strips waren in de jaren '50 en '60 een belangrijk wapen van de kranten- en tijdschriftenuitgevers in de strijd om de lezers. De uitgevers beseften de promotionele waarde van hun tekenaars maar al te goed en zetten hen niet alleen in om hun strippagina's te vullen maar gebruikten hen ook om wedstrijden te illustreren waarbij enorme prijzen te winnen vielen. Wedstrijden met ronkende namen als "*Win een fortuin*", "*Leef een jaar gratis*", "*Rijd een jaar gratis*" en "*Leef een jaar als eerste minister*" maakten gebruik van exclusieve illustraties door Vandersteen, Sleen, Pil en Alidor en foto's van poppen van Nero- en Suske & Wiske-figuren. De promotiedienst ontwierp "*biezondere nummers*" (telkens 1.400.000 exemplaren in helio-kleurendruk!) en "affichages" (20 m2 in de steden en 4 m2 op het platteland!) en dat leverde in 1965 en 1966 meer dan twee miljoen antwoorden per wedstrijd op. Een artikel in *De Kleine Krant* van het eerste nummer uit 1965 toont enkele affiches met Vandersteen-poppen. En in het eerste nummer uit 1967 wordt Monique Vervloet voorgesteld, die een wedde van eerste minister, ▸

Stapels strips bij boekhandel Het Nieuws van den Dag.

een ministerieel representatiebudget, een gratis auto en een kosteloze woonst won in de "*Leef een jaar als eerste minister*" wedstrijd, geïllustreerd door Marc Sleen.

Albumverkoop

De Kleine Krant bevat interessante informatie over de gerealiseerde albumverkoop. In het eerste nummer van 1963 meldt de dienstoverste van boekhandel *Het Nieuws van den Dag* dat zij zowat 50.000 albums per jaar verhandelen, vooral in de Sinterklaas- en Kerstmisperiode. Daaronder zitten "Zwarte Voeten" maar meer titels komen we niet te weten. In het tweede nummer van 1972 vertellen de inspecteurs en verkoopafgevaardigden dat zij eind 1971 in enkele dagen 10.000 gebundelde *Ons Volkskes* ("*spijtig dat er niet meer waren*") aan de man brachten. In een week werden evenveel Pats-albums en meer dan 23.000 Nero's naar buiten gewerkt. In het derde nummer van 1974 (1 juni) meldt boekhandel *Het Nieuws van den Dag* trots dat de albumverkoop (Suske en Wiske, Nero, enz.) de hoogte in gaat: 37.000 in 1969, 35.000 in 1970, 65.000 in 1971, 117.000 in 1972, 245.000 in 1973 en in het eerste kwartaal van 1974 al 100.000 exemplaren. Een foto toont de stapels nieuwe titels waaronder Suske en

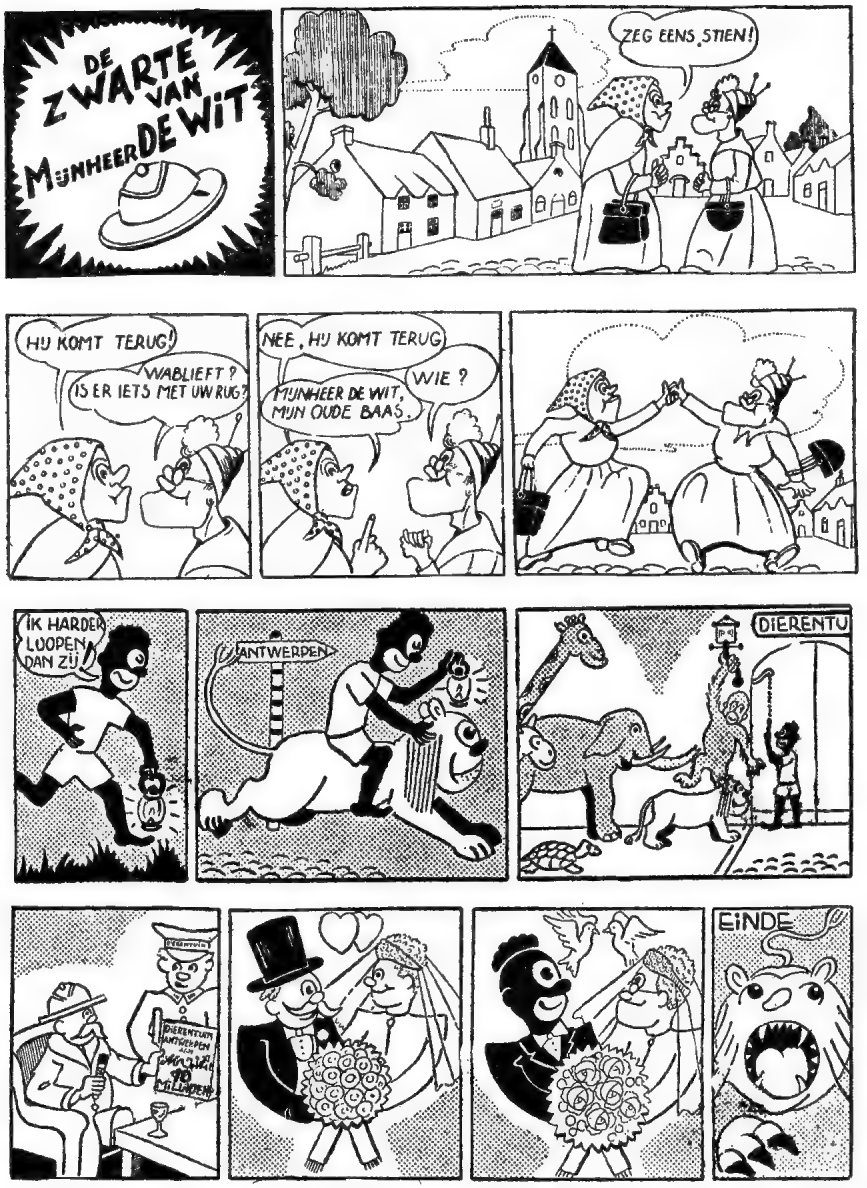

▲ *Eerste 2 en laatste 2 stroken van* De Zwarte van Mijnheer De Wit.

Wiske ('De rammelende rally') en Karl May ('De vioolspeler'). In *De Kleine Krant* van november 1971 en het tweede nummer van 1972 worden de Neropunten besproken, de actiebons om de verkopers aan te zetten tot hogere verkoopcijfers. (NB: reeds in detail toegelicht in een eerder verschenen Sleens Curiosahoekje).

De Zwarte van Mijnheer De Wit

In *De Kleine Krant* van 1 april 1975 beschrijft Karel De Decker de "*eigenaardige geschiedenis van een eigenaardig stripverhaal*". In april 1947 lag Willy Vandersteen nog onder contract bij *De Gids* en hij mocht daarom geen strips leveren voor *Het Nieuwsblad* dat net met succes was teruggeëist door de oude eigenaars. Pol Heyns (toenmalig hoofdredacteur van *Ons Volk*) schreef een scenario met de nodige insinuaties op de naoorlogse repressie, Vandersteen schetste het uit en Eugeen Van den Broeck zette het in inkt. Van 9 tot en met 30 april 1947 verscheen het resultaat in *Het Nieuwsblad*. De schetsen tonen het vakmanschap van Vandersteen maar het geïnkte resultaat van Van den Broeck is ondermaats. *De Kleine Krant* herdrukte het volledige verhaal aan twaalf stroken per pagina. Omwille van de documentaire waarde worden hier de eerste twee en de laatste twee stroken afgedrukt. ▸

De personeelsbladen van DE GIDS, HET VOLK en DE STANDAARD

DE KLEINE KRANT

Cover voor De Kleine Krant *van januari 1976.*

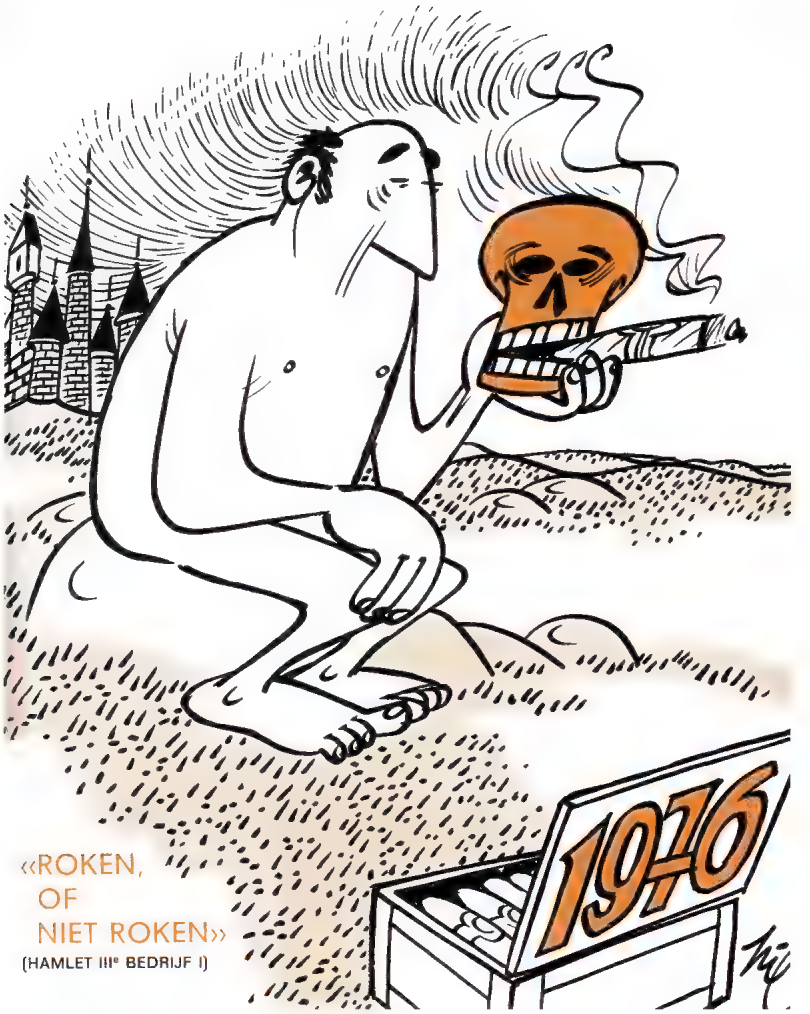

DE KLEINE KRANT
technische fiche

Alleen ingebonden exemplaren konden geraadpleegd worden.

Formaat

(van de ingebonden exemplaren):
27 cm x 21 cm

1ste nummer

1961 (maandaanduiding is afgesneden bij het inbinden)

Laatste nummer

1 april 1976

In totaal verschenen er 53 nummers

1 in 1961, 3 in 1962,
3 in 1963, 3 in 1964,
3 in 1965, 2 in 1966,
2 in 1967, 1 in 1968,
2 in 1969, 4 in 1970,
4 in 1971, 6 in 1972,
6 in 1973, 6 in 1974,
5 in 1975 en 2 in 1976.

Gezien door Pil

Pil (pseudoniem van Joë Meulepas) tekent sinds 1947 commentaar op de binnenlandse en buitenlandse actualiteit voor de kranten van *De Standaard*groep. En sinds 7 januari 1957 vormt zijn woordeloze gagstrip 'Meneerke Peeters' een vaste waarde in de kranten. Pil levert talrijke tekeningen voor *De Kleine Krant*, waaronder rubriekhoofdingen over huwelijken, geboorten en pensioneringen, enkele paginagrote tekeningen en zelfs een cover.

Illustratie uit De Kleine Krant *nr.2 van 1963.*

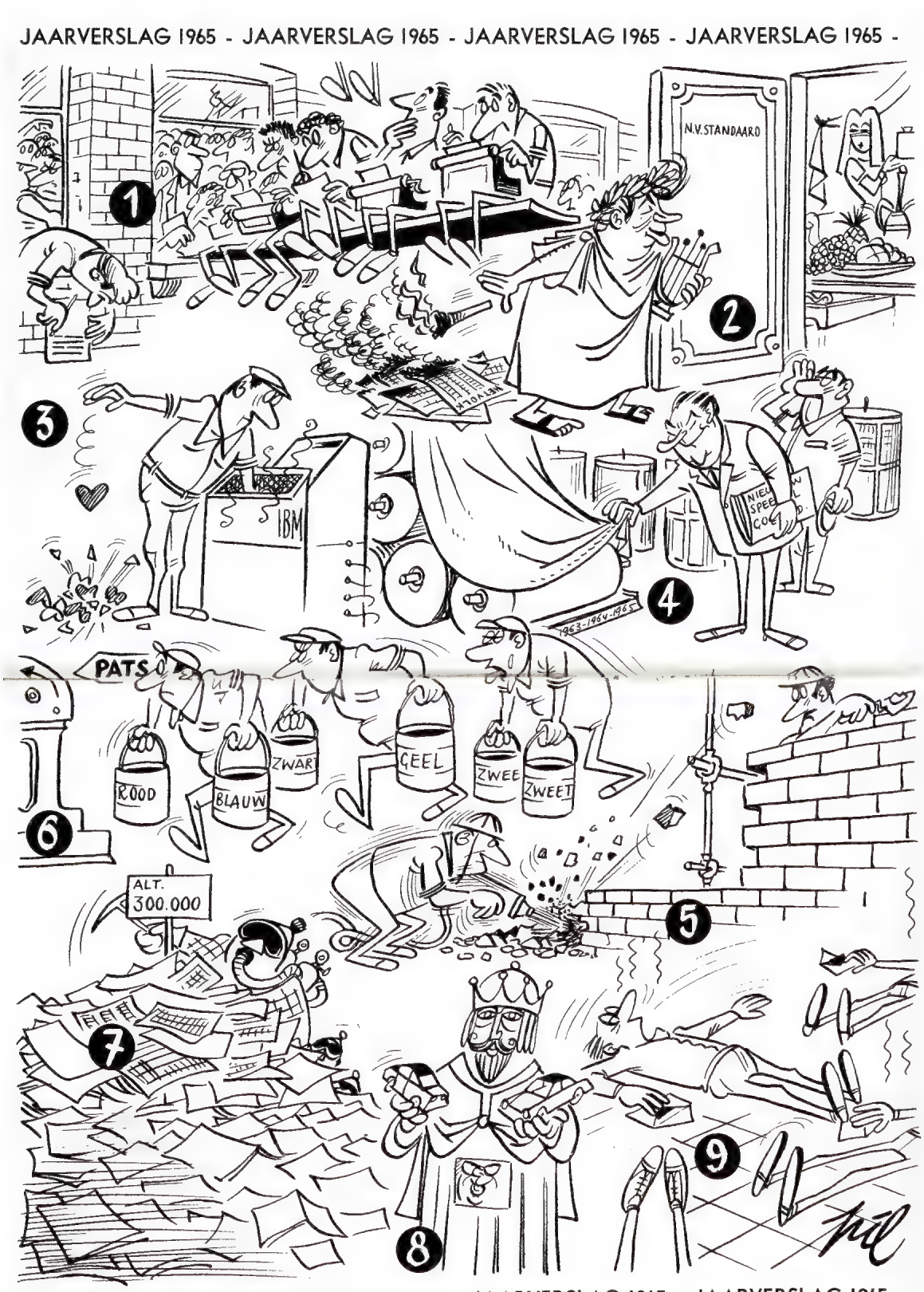

▲ *Pil illustreert het jaarverslag 1965 in het eerste nummer van 1966 van* De Kleine Krant. *Pil beeldt op grappige wijze de belangrijkste gebeurtenissen bij* De Standaard *uit, waaronder de terugkomst van Nero (nr. 2 in de tekening; let op de brandende exemplaren van* Het Volk).

De personeelsbladen van DE GIDS, HET VOLK en DE STANDAARD

DE KLEINE KRANT

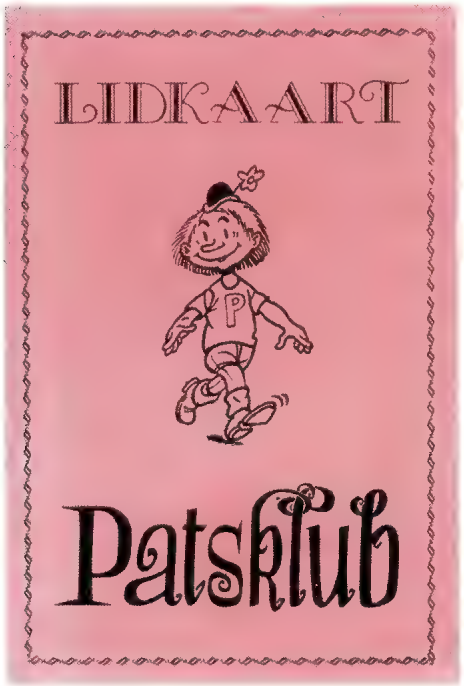

Een briefje van Pats

Vanaf 5 september 1962 verschijnt *Pats* als wekelijkse kinderbijlage bij de kranten van *De Standaard*-groep (*Het Nieuwsblad*, *De Standaard*, *Het Handelsblad*, *De Gentenaar* en *De Landwacht*). Het verscheen onder die naam tot en met 20 februari 1974, daarna veranderde de naam in *Patskrant*. Naar aanleiding van die naamsverandering verschijnt in *De Kleine Krant* van april 1974 een kort artikel over een nieuwe formule van *Pats*: "*na twaalf jaar was het toch wel een noodzaak geworden een en ander te herzien. Het werd Patskrant met het aksent op de zelfwerkzaamheid en de medewerking van de kinderen.*" En verder "*om de band met de krant sterker te maken werd ook gestart met een Patsklub. De leden krijgen een lidkaart met een nummer en in het kader van hun klub zullen allerlei aktiviteiten worden georganiseerd.*" In het volgende nummer van *De Kleine Krant* (juni 1974) wordt het succes van de Patsklub in de verf gezet: "*in ongeveer 1 maand tijd bereikten ons meer dan 10.000 inschrijvingsformulieren die allemaal beantwoord werden met een lidkaart, een briefje van de Patsklub en 2 frisse zelfklevers van onze vrienden Pats en Flappy*". De lidkaart werd bij het artikel afgedrukt, een tekening van *Pats* op een roze/rode achtergrond. Nadien werd het een lichtblauwe lidkaart; de auteur van dit artikel ontving een lichtblauw exemplaar met nummer 23.861 in 1974 of 1975.

Twee unieke zelfklevers

In het allerlaatste nummer van *De Kleine Krant* (1 april 1976) worden twee, toen al oude, zelfklevers voorgesteld. De eerste uit 1961 is minder interessant dan de tweede, die uit 1965 dateert. Die tweede toont immers de Nerofiguren die reclame maken voor *Het Nieuwsblad - Sportwereld*. In 1976 had de redactie nog tien exemplaren die geschonken werden aan de winnaars van een eenvoudige wedstrijd. Gelukkig doken er nadien exemplaren op zodat de zelfklever gedetailleerder kon beschreven worden in *Brabant Strip Magazine* nr 136 (2006). De zelfklever toont Petoetje & Petatje, Nero, Bolleke (grotendeels achter het bord) en verder nog Van Zwam, Jan Spier, Oroskop (de sterrenwichelaar uit *De brief aan Nasser*), Meneer Pheip, Kapitein Oliepul, Madam Pheip en Adhemar. Zowel het formaat (35 cm x 18,5 cm) als de bevestigingswijze (te bevestigen op de tekeningzijde) springen in het oog.

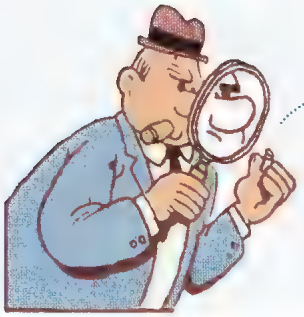

STRIPKIOSK
FOCUST OP

DE ZWARTE ROTSEN

Wie de oude, gekartonneerde eerste-druk Kuifje-albums wil verzamelen, hoeft niet veel inspanningen te leveren. Je vindt deze charmante boeken in overvloed op elke stripbeurs, aan steeds meer aantrekkelijke prijzen. Het wordt een ander verhaal wanneer je een pietje-precies bent, en deze albums in perfecte staat wil hebben. Dan wordt het een nachtmerrie! Deze albums zijn zo kwetsbaar dat ze wellicht niet meer ongeschonden waren wanneer de boekhandelaar ze in ontvangst nam. Vooral de boven- en onderkant van de rug zijn bijzonder snel beschadigd, maar ook de voor- en achterkaft waren zeer snel voorzien van krassen, vegen, deukjes, enz. Om maar te zwijgen over de randen en de hoeken van de kaften, die bijna altijd gedeukt zijn. Binnenin waren de pagina's goed beschermd tegen groot onheil. De kartonnage was stevig genoeg. Maar die kaften!

De cover van de eerste druk van het album, uitgegeven in 1946

Door Peter Van Hooydonck

De Nederlandstalige albums van Kuifje waren geen bekende boeken, toen ze in 1946 voor het eerst verschenen. Tintin had al wel de status van superheld verworven in Franstalig België, maar Kuifje was voor de jeugd in Vlaanderen een onbekende. Ja, de avonturen van Kuifje waren wel al verschenen in de krant *Het Laatste Nieuws* tijdens de bezettingsjaren, maar albums kwamen voor het eerst in 1946 van de pers. Dit zal niet toevallig gepaard gegaan zijn met het verschijnen van het weekblad *Kuifje*, dat sedert 26 september 1946 wekelijks verscheen.

De eerste twee albums waren *Het Geheim van de Eenhoorn* en *De Zwarte Rotsen*. Ze werden gedrukt in een oplage van 10.000 exemplaren per titel. Ze werden vertaald naar het Nederlands met gebruik van de oude spelling, en gedrukt op het dikke houthoudende papier waardoor de boekblokken dikker waren dan die van de volgende albums. In het najaar van 1946 waren ze beschikbaar in de boekhandels, net op tijd voor de eindejaarsfeesten. In het weekblad *Kuifje* nummer 3 van 1947 treffen we een eerste vermelding aan van deze albums.

Het Archief van Casterman

In de jaren '90 van de vorige eeuw, werden de magazijnen en archieven van uitgeverij Casterman leeggemaakt en kwamen enkele titels beschikbaar die tot dan toe quasi onvindbaar waren. Met name van de gekartonneerde eerste drukken van *Cokes in Voorraad* (1958) en *Kuifje in Tibet* (1960) werd een kleine stock gevonden, enkele tientallen exemplaren per titel. Beide albums betekenden een revelatie. *Kuifje in Tibet*, met zijn spierwitte cover, was tot dan uiterst moeilijk te vinden zonder bezoedelde sneeuw. *Cokes in Voorraad* vertoonde altijd schaafsporen op de gitzwarte voorkaft. Niet alle opgedoken exemplaren waren in perfecte staat, maar enkelen toch wel. Bij deze vondst waren ook enkele exemplaren van *De Zaak Zonnebloem*, dus deze titel zou ook bestaan in topstaat. Maar van de edities uit de periode 1946-1954 kwam toen niets boven.

Advertentie uit Kuifje-nummer 3 van de jaargang 1947

Kuifje
Brussel
ALBUMS : Onze lezers vragen ons sommige vroeger verschenen albums van Kuifje's avonturen. Momenteel zijn alleen « De Zwarte Rotsen » en « Het Geheim van den Eenhoorn » verkrijgbaar. Na overschrijving van 60 frs. op onze postrekening N° 190916 van « Les Editions du Lombard », Lombardstr., 55, Brussel, krijgt jullie de gewenste albums thuis bezorgd.

◂ *Het houthoudende papier, een kenmerk van de eerste druk van* De Zwarte Rotsen. *Deze papiersoort werd gebruikt in 1946 en 1947 voor enkele* Kuifje-*albums:* De Zwarte Rotsen, Het Geheim van de Eenhoorn, De Schat van Scharlaken Rackham *en* Het Gebroken Oor.

▲ *De achterkaft van de eerste druk.*

Dus was de hoop van de verzamelaar gevestigd op de zeer zorgzame eerste kopers, die hun album liefst zorgvuldig gekaft hebben en niet zomaar in de kast hebben gelegd. Deze mensen zijn intussen 80 jaar of ouder en het gebeurt heel af en toe dat zulke albums aangeboden worden, omdat de koper in kwestie overleden is, of moet uitwijken naar een rusthuis. Maar dan nog betreft het meestal zeer mooie exemplaren, nooit perfecte. Je vindt altijd wel een of ander gebrek aan deze albums.

Het bureel van Monsieur Louis

Enkele jaren geleden werd het bureel van Monsieur Louis Casterman leeggemaakt. Op zich geen wereldnieuws, ware het niet dat de boekenkasten vol staken met alle verschenen edities van *Tintin* en *Kuifje*. Deze albums waren overwegend in uitstekende staat, maar wel meestal voorzien van nummers en stempels die verwezen naar een repertorium om de informatie over de albums bij te houden. In de BDM, de Franstalige stripcatalogus, werd dit classificatiesysteem in kaart gebracht, en de verzamelaars van *Tintin*-albums konden hun spaarvarken kapot slaan om zo één exemplaar te bemachtigen.

Maar dus ook de *Kuifje*-albums. We hebben enkele exemplaren kunnen bekijken en deze verdienen vaak het predicaat bijna-nieuwstaat. Helemaal nieuwstaat zijn ze niet, en zeker niet perfect. Maar het zijn in vele gevallen de beste exemplaren die gekend zijn, zeker wat betreft de oudste titels.

Persoonlijk vind ik de annotaties van nummers en stempels storend, maar anderzijds geven ze aan deze albums een bepaalde *pedigree*. ▸

De exemplaren van de eerste drukken van *De Schat van Scharlaken Rackham* (op houthoudend papier gedrukt) en *De Blauwe Lotus* werden in veilinghuis Bernaerts verkocht voor respectievelijk € 3.300 en € 5.150.

De thematische veiling van De Zwarte Rotsen

Alle edities van *De Zwarte Rotsen* werden geveild in een speciale, thematische veiling op 23 juni 2019 in Brussel. De resultaten waren verbluffend:

- **De eerste druk**
  (op dik houthoudend papier, najaar 1946):
  € 13.375
- **De tweede druk**
  (op dunner houtvrij papier, 1947)
  € 3.750
- **De derde druk**
  (eerste uitgave met de rode rug, 1950):
  € 1.125 euro
- Alle **volgende drukken uit de jaren '50**
  schommelden rond de
  € 700 à 800

Alle exemplaren werden voorzien van dezelfde omschrijving: "proche de l'état neuf", en dat is een goede beschrijving. Hier en daar

Het album De Zwarte Rotsen *in eerste druk, bekeken van verschillende kanten*

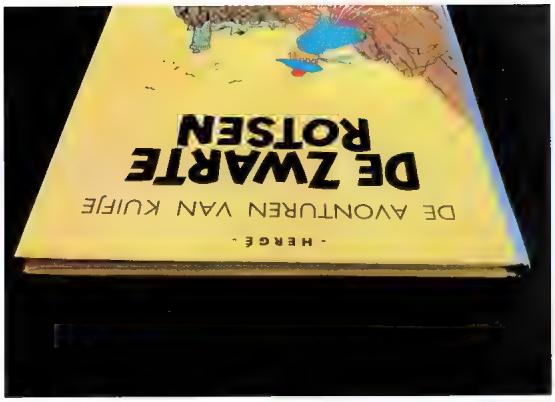

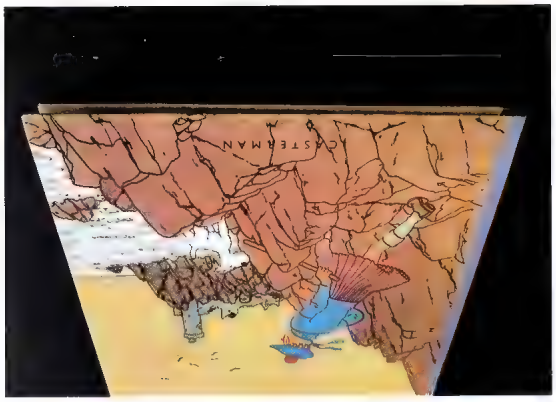

waren wat kleine veegjes op het geel van de cover, maar de hoeken en randen waren ongeschonden. Zelfs de "coiffes", het omgevouwen gedeelte van de gekleurde rug aan de uiteinden van de rug, wellicht het meest kwetsbare gedeelte van een Kuifje-album, vertoonden zeer weinig slijtage. Het toont alleszins aan hoe zeldzaam deze albums in die staat zijn, en dan vooral de meest gezochte eerste druk.

Een quasi-nieuwstaat exemplaar

Voor *StripKiosk* konden we (eventjes) de hand leggen op een exemplaar van de eerste druk van *De Zwarte Rotsen*. Een exemplaar dat ook het predicaat bijna-nieuwstaat verdient. De kaften zijn mooi ongeschonden, de hoekjes zijn scherp en niet gedeukt. De randen hebben hier en daar een minuscuul deukje in het omgeplooid papier. Op de "coiffes" zijn zeer geringe schaafsporen te zien. Het binnenwerk is prachtig. De blauwe kleur van de rug is verbluffend intens, dezelfde kleur als de pull van Kuifje. De kleuren binnenin komen mooi tot hun recht op het steeds donkerder wordend houthoudend papier. De schutbladen zijn nog mooi intact, wat bij de eerste twee Kuifje-albums geen sinecure is. In feite is het boekblok iets te dik om te passen in de binding, zodanig de inhoud makkelijk loskomt, en natuurlijk eerst bij de schutbladen die de neiging hebben doormidden te scheuren. •

DE LOMBARD COLLECTIE

Parel aan de Belgische stripkroon

DE ALBUMS VAN BLAKE EN MORTIMER

Blake en Mortimer is één van de meest iconische reeksen van het Belgische striperfgoed. Hun tekenaar en scenarist Edgar P. Jacobs maakte zélf slechts een handvol albums, maar hun impact was zo groot dat ze verschillende generaties begeesterden. Nu nog verschijnen nieuwe albums, maar tot op heden heeft nog niemand de échte geest van de oude Blake en Mortimer-verhalen kunnen evenaren. De verhalen verschenen eerst in het weekblad *Kuifje* en bijgevolg werden ze nadien gebundeld in albums van de Lombard collectie. Het is geweten dat Jacobs ook bij de realisatie van zijn albums zeer nauwkeurig te werk ging en niets aan het toeval overliet. Hij keek zelf de drukproeven na op de drukkerij Van Cortenbergh, vooraleer een fiat te geven voor druk. In het Frans werden deze albums regelmatig herdrukt. In het Nederlands bleef het meestal bij één enkele druk, ten minste dat denken we. Ofwel werd de verkoop overschat, en kon de uitgeverij lange tijd teren op de voorraad van de eerste druk. Ofwel werden de albums wel degelijk ook in het Nederlands herdrukt, maar op een identieke manier zodat er geen onderscheid kan gemaakt worden tussen eerste en volgende drukken.

Door Peter Van Hooydonck

Met dank aan
Rudi Roelandts en Hans Matla

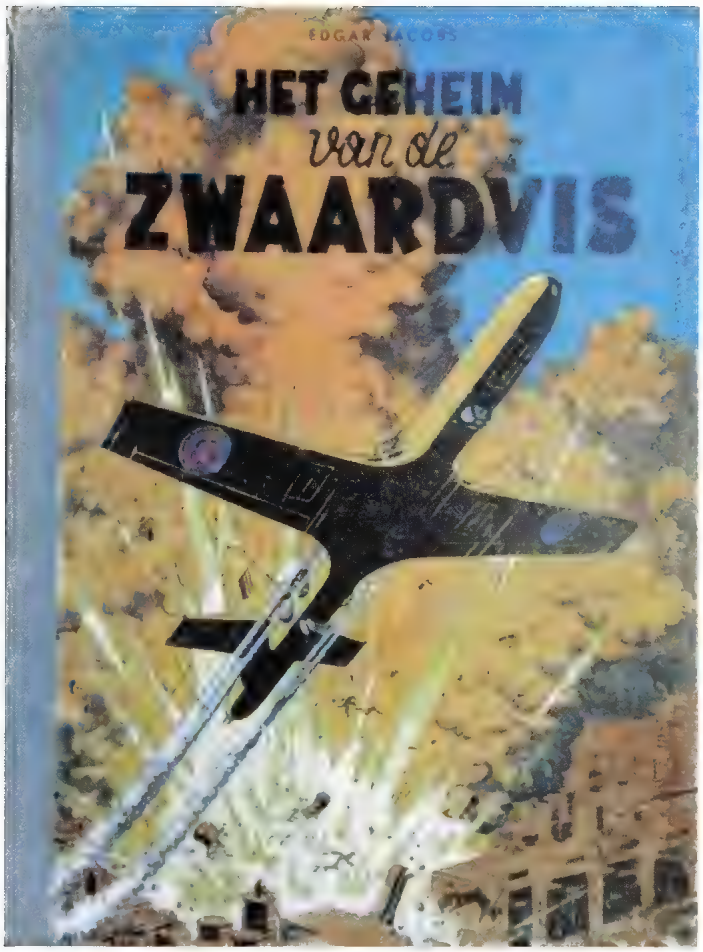

De cover van Het Geheim van de Zwaardvis, *met blauwgrijze rug, mogelijk een exemplaar voor de vertegenwoordigers*

Het Geheim van de Zwaardvis - deel 1

(1950)

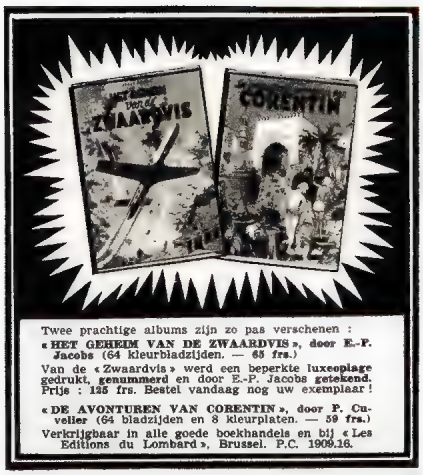
ZWAARDVIS
CORENTIN
Twee prachtige albums zijn zo pas verschenen :
« HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVIS », door E.-P. Jacobs (64 kleurbladzijden. — 65 frs.)
Van de « Zwaardvis » werd een beperkte luxeoplage gedrukt, genummerd en door E.-P. Jacobs getekend. Prijs : 125 frs. Bestel vandaag nog uw exemplaar !
« DE AVONTUREN VAN CORENTIN », door P. Cuvelier (64 bladzijden en 8 kleurplaten. — 59 frs.)
Verkrijgbaar in alle goede boekhandels en bij « Les Editions du Lombard », Brussel. P.C. 1909.16.

Advertentie uit Kuifje *nummer 49 van de jaargang 1950.*

Samen met *De Fantastische avonturen van Corentin*, vormde het eerste deel van *Het Geheim van de Zwaardvis* het eerste duo albums in de Lombard collectie. Ze verschenen in 1950, rond de Sinterklaas-periode. In het nummer 49 van jaargang 1950 verscheen een advertentie voor dit album.

Het album telde 64 pagina's en kostte 65 BEF.

De voorpublicatie van het verhaal liep van nummer 1 van 26 september 1946 tot het nummer 49 van de jaargang 1947 in *Kuifje*, zijnde 62 stripplaten. Voor de albumpublicatie werden de eerste 17 pagina's deels hertekend.

Een genummerde oplage

In de advertentie in *Kuifje* was al sprake van een luxe-editie. Edgar P. Jacobs wilde een speciale uitgave, een kopdruk van 500 exemplaren op luxueus papier, zowel voor de Franstalige als de Nederlandstalige fans. Een exemplaar kon men enkel op bestelling krijgen, en kostte zo maar eventjes 125 BEF!

In het weekblad *Kuifje* van 28 december 1950 werd op de achterkant publiciteit gemaakt voor deze albums. Die dag kon je een gesigneerd exemplaar afhalen in de burelen in de Lombardstraat in Brussel. Af en toe vinden we Franstalige exemplaren van deze kopdruk, gesigneerd en gedateerd op 1 januari 1951. Waarschijnlijk zijn dat exemplaren die afgehaald werden op die bewuste dag, in aanwezigheid van Jacobs. Tot nu toe werd nog geen enkel Nederlandstalig gesigneerd album aangetroffen. Er is ten minste één Franstalig exemplaar gesignaleerd, gedrukt op Alfa-papier, ZONDER nummer.

De vraag die we ons stellen, is hoeveel exemplaren er effectief gedrukt werden op het dikkere Alfa-papier? In het Frans allicht meer dan in het Nederlands. We vonden nog geen nummers boven de 131 in het Nederlands, wat er op duidt dat de bestellingen toch zo geen vaart liepen.

▾ *Colofon van de genummerde luxe-editie.*

De originele uitgave van dit boek bestaat uit :
twee exemplaren buiten de handel gemerkt A en B;
500 ex. op Alfapapier genummerd van 1 tot 500.

Dit origineel exemplaar draagt Nr **98**
Het werd speciaal gedrukt voor :

De op naam gezette exemplaren

Naast de kopdruk wilde Jacobs graag een op naam gezet exemplaar voor zichzelf en voor zijn uitgever Raymond Leblanc, gemerkt A en B. De inhoud van deze albums is identiek aan de kopdruk (Alfa-papier) met uitzondering van het colofon dat de gedrukte op-naamstelling vermeldt. De cover heeft evenwel een heel ander concept. De kafttekening werd niet

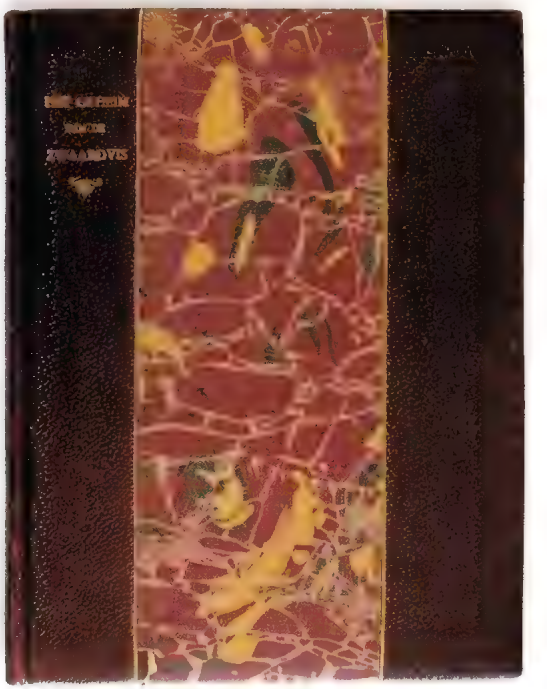

▴ *Cover van het op-naamgestelde exemplaar voor Raymond Leblanc.*
▾ *Colofon van hetzelfde exemplaar.*

De originele uitgave van dit boek bestaat uit :
twee exemplaren buiten de handel gemerkt A en B;
500 ex. op Alfapapier genummerd van 1 tot 500

Dit exemplaar, gemerkt **B**, werd speciaal gedrukt
voor Raymond Leblanc, de uitgever van dit boek

Achterkant van het Kuifje*-nummer van 28 december 1950*

Detail van de cover van Het Geheim van de Zwaardvis, *met zijn typische "pluis"-structuur*

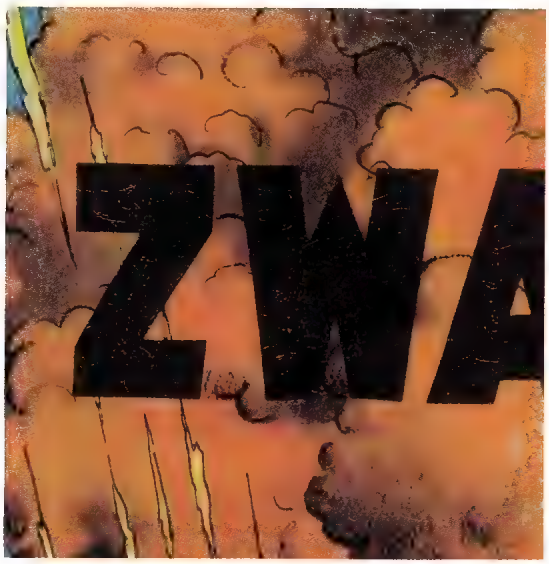

gebruikt. De kaften zijn gebonden in gemarmerd papier en een breed lederen band met in vergulde letters de titel van het verhaal. Er zouden 6 exemplaren bestaan van deze editie, 2 met de letter A voor Jacobs en 4 exemplaren voor Raymond Leblanc, gemarkeerd B. Een exemplaar B werd geveild bij Catawiki voor een bedrag van € 7.250.

De reguliere editie

Voor de gewone stervelingen werd een reguliere editie gedrukt. Het werd de bekende blauwe cover met de Golden Rocket die zich door de zware ontploffingswolken een weg baant. Dit album telde 64 pagina's en werd aangeboden voor een prijs van 65 BEF. Later werd dit 69 BEF.

Opvallend aan deze cover, is de structuur van het papier. We noemden het vroeger *gepluisd papier*, d.w.z. dat er net kleine haartjes op lagen. Dit album werd niet geplastificeerd zodat het zeer snel schaafsporen vertoonde. Hieruit trok de uitgeverij lessen, en vanaf de volgende albums werd een gladdere papiersoort gekozen voor de cover.

Een blauwgrijze rug

Daar waar de reguliere editie een rode linnen rug heeft, bestaan er ook identieke exemplaren met een blauwgrijze rug. Het verhaal gaat dat dit exemplaren waren voor de vertegenwoordigers die het boek aan boekhandels moesten kunnen tonen. Deze gegevens hebben we nog niet bevestigd kunnen krijgen.

In 1958 was het album niet meer verkrijgbaar. Het album *Het Geheim van de Zwaardvis*, deel 1, werd niet herdrukt in de Lombard Collectie.

Het Geheim van de Zwaardvis - deel 2 (1953)

Het was wachten tot 1953 om het tweede deel van de Zwaardvis in albumvorm te kunnen lezen. De cover van dit album was merkelijk beter bestand tegen schaafschade. Het was het enige album dat dat jaar in het Nederlands in de Lombard-collectie verscheen.

De voorpublicatie in *Kuifje* liep van nummer 2 van de jaargang 1948 tot het nummer 36 van 1949, zijnde 80 stripplaten.

Het album telde 84 pagina's en kostte dan ook 85 BEF, meteen het duurste Lombard-album in de reeks. Later werd deze prijs bijgesteld tot 79 BEF. Er werden een aantal ingrepen uitgevoerd om de 80 stripplaten uit het weekblad uit te breiden tot 82 in het album. Opvallend is dat de rode linnen rug minder breed is dan bij het eerste deel, mogelijk het gevolg van de dikte van het album.

Er bestaan geen herdrukken in de Lombard Collectie van *Het Geheim van de Zwaardvis, deel 2.*

Een genummerde kopdruk?

Het is zeker dat er exemplaren bestaan, gedrukt op dikker papier. En in sommige exemplaren troffen we een nummer aan, maar niet op

Colofon van het genummerd exemplaar van Le Secret de l'Espadon *deel 2.*

De cet ouvrage, il a été tiré à part : deux exemplaires spéciaux hors commerce, marqués A et B, sur papier Japon; cinquante exemplaire originaux, numérotés de 1 à 50, sur pap Floréal.

Cet exemplaire original porte le N° 03
Il a été spécialement imprimé pour :

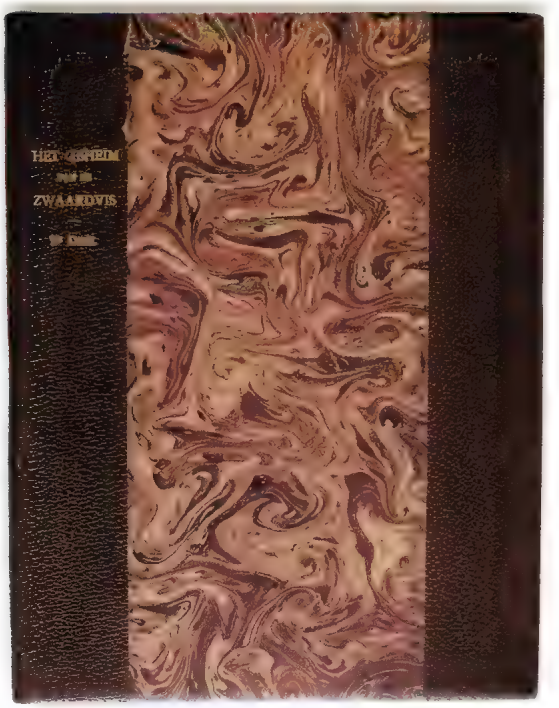

Cover van het op-naamgestelde exemplaar van het tweede deel voor Raymond Leblanc.

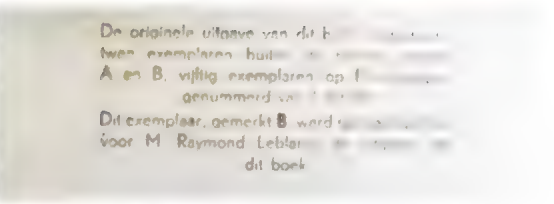

Colofon van het op-naamgestelde exemplaar voor Raymond Leblanc.

dezelfde manier als bij het eerste deel. In het op naam gezet exemplaar wordt gewag gemaakt van een oplage van 50 exemplaren op Floréal-papier. Tot nu toe hebben we nog geen exemplaren in het Nederlands waargenomen. In het Frans vonden we één exemplaar, voorzien van het nummer 3.

De op naam gezette exemplaren

Ook van het tweede deel wilde Jacobs graag een op naam gezet exemplaar voor zichzelf en voor zijn uitgever Raymond Leblanc, gemerkt A en B. De presentatie is identiek aan de op naam gezette exemplaren van het eerste deel. De inhoud van deze albums is gedrukt op dikker papier. Er is een

pagina voorzien met het speciale colofon dat de gedrukte op-naamstelling vermeldt. Zoals bij het eerste deel werd de covertekening niet gebruikt en werden de kaften gebonden in gemarmerd papier en een breed lederen band met in vergulde letters de titel van het verhaal. Er zouden ook hier 6 exemplaren van bestaan, 2 met de letter A voor Jacobs en 4 exemplaren voor Raymond Leblanc, gemerkt B. Een exemplaar B werd aangeboden bij Catawiki, maar niet verkocht.

Het Geheim van de Grote Pyramide - deel 1

De voorpublicatie van het verhaal liep van 23 maart 1950 tot 28 mei 1952 in het blad *Kuifje*. Gespreid over meer dan 2 jaar dus.

Toen de plannen werden opgevat om dit lange verhaal in albumvorm uit te geven, werd opnieuw gekozen voor 2 albums. Het eerste deel verscheen in 1954, telde 56 pagina's en kostte 69 BEF. In het weekblad *Kuifje* nummer 46 van 1954 verscheen een kleine aankondiging van deze uitgave.

INDIEN JE KUNT LEZEN...
ZET JE IN EEN HOEK...
EN LEES DEZE DRIE PRETTIGE ALBUMS :
HET GEHEIM VAN DE GROTE PYRAMIDE
door E.-P. JACOBS
HET SEIN STAAT OP ROOD
door J. MARTIN
CHICK BILL TEGEN DE ONZICHTBARE
door TIBET.
HET GEHEIM van de GROTE PYRAMIDE
DEZE ALBUMS ZIJN EEN AANGENAME VERRASSING VOOR DE FEESTDAGEN : SINTERKLAAS, KERSTMIS, EN NIEUWJAAR...
69 F.
▲ *Advertentie uit Kuifje nummer 46 van de jaargang 1954.*

Ditmaal werden geen luxe-edities of op naam gezette exemplaren uitgebracht.

Voor de album-versie werd sterk ingegrepen in de structuur van het verhaal. Enkele platen werden hertekend of herschikt.

Het album werd in het Nederlands niet herdrukt in de Lombard-collectie.

EINDELIJK
werden de eeuwenoude geheimen van de Grote Pyramide ontsluierd... in het tweede deel van het prachtig album getekend door EDGAR-P. JACOBS
HET GEHEIM van de GROTE PYRAMIDE
MET KUIFJE'S BONS
Dit nieuw album van de LOMBARD COLLECTIE is in alle boekhandels verkrijgbaar. Je kunt het ook bekomen door storting van 69 F. op P. C. R. Nr. 1909.16 van de Lombard uitgeverij, Brussel.
▲ *Advertentie uit het Kuifje-nummer van 22 september 1955*

Het Geheim van de Grote Pyramide - deel 2

Het tweede deel van het piramide-verhaal verscheen in 1955, telde 56 pagina's en kostte 69 BEF. In het weekblad *Kuifje* van 22 september 1955 verscheen een advertentie. Ook van dit album werden geen luxe-edities of op naam gezette exemplaren gemaakt.

Voor de album-versie werd sterk ingegrepen in de structuur van het verhaal. Enkele platen werden hertekend of herschikt.

Het album werd in het Nederlands niet herdrukt in de Lombard-collectie. ▸

Advertentie uit het Kuifje-nummer 12 van de jaargang 1956.

HET
GELE TEKEN
DIT prachtig album van Edgar-P. Jacobs, dat ten gevolge van technische moeilijkheden niet op de voorziene datum kon gepubliceerd worden, is thans van de pers.
In dit verhaal vinden wij Blake en Mortimer in strijd gewikkeld met het Gele Teken.
Al de Kuifjeslezers die Blake en Mortimer kennen, en ook de anderen, zullen dit nieuw album op hun boekenplank wensen!
Luxe album verkrijgbaar in alle boekhandels : 69 F.

Het Gele Teken

Zonder twijfel het meest emblematische album uit de reeks, waarschijnlijk zelfs één van de meest iconische stripalbums uit de rijke Belgische stripgeschiedenis.

De voorpublicatie in *Kuifje* liep van 6 augustus 1953 tot 3 november 1954. Daarna was het lang wachten op de album-uitgave. In *Kuifje* nummer 48 van 1955 werd het boek reeds aangekondigd, maar uiteindelijk verscheen het pas in februari 1956, wat blijkt uit de advertenties in het weekblad van dat jaar.

Het album telde 68 pagina's en kostte 69 BEF.

Het album werd in het Nederlands niet herdrukt in de Lombard-collectie.

Cover van de eerste druk van Het Raadsel van Atlantis, met de befaamde wikkel.

Het Raadsel van Atlantis

De voorpublicatie van *Het Raadsel van Atlantis* liep van 19 oktober 1955 tot 19 december 1956, bijna een jaar later dus na het einde van *Het Gele Teken*.

Het album verscheen in oktober 1957. Het kreeg een wikkel mee met de tekst 'Vliegen er reeds mensen in het heelal?' Opvallend is dat in de titellijst op de achterkant *Het Geheim van Atlantis* staat.

In *Kuifje* nummer 44 van 1957 vonden we een advertentie voor het album.

Het album telt 64 pagina's en kostte 69 BEF.

Het album werd verschillende keren herdrukt. We noteerden 4 verschillende herdrukken, verschenen in 1958 en 1959, en een niet-gekartonneerde in 1965.

Achterkaft van de 2e druk uit 1958 (blauwe ruiten)

Advertentie uit het Kuifje-nummer 38 van de jaargang 1959.

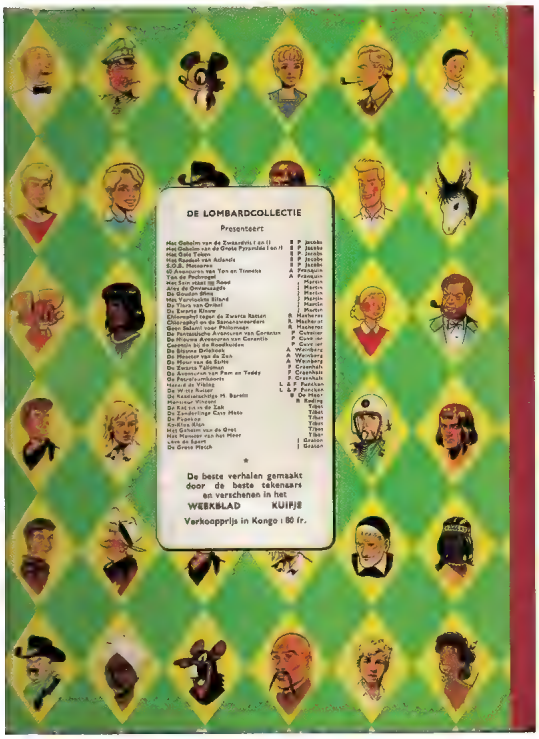

Achterkaft van de 4e druk uit 1959 (groene ruiten).

SOS Meteoren

De voorpublicatie van SOS *Meteoren* liep van 8 januari 1958 tot 22 april 1959.

Het album verscheen in december 1959. Voor het eerst werd het boekblok gelijmd en niet met garen gebonden, zoals alle voorgaande albums. Dit bleek geen goede zet, want heel vaak treffen we exemplaren aan met losse pagina's. Volgens Matla zouden er exemplaren bestaan die toch gebonden werden, maar we hebben dat nog niet kunnen vaststellen.

In *Kuifje* nummer 38 van 1959 vonden we een advertentie voor dit album.

Het album telt 64 pagina's en kostte 69 BEF.

Het album werd nooit herdrukt in de Lombard-collectie.

De Valstrik

De voorpublicatie van De *Duivelse Valstrik* liep van 22 september 1960 tot 21 november 1961.

Het album verscheen in september 1962.
Voor het eerst werd een Blake en Mortimer-album in soft-cover gemaakt. Althans in het Nederlands, want in het Frans verscheen het album in een gekartonneerde versie.

Het album telt 64 pagina's en kostte 39 BEF.

Het album werd nooit herdrukt in de Lombard-collectie.

Advertentie uit het Kuifje-nummer 41 van de jaargang 1962.

DE LOMBARD COLLECTIE ♦♦♦ BLAKE en MORTIMER

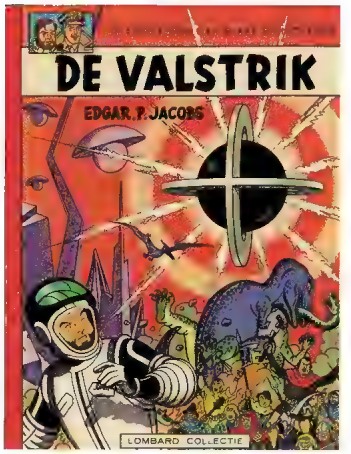

Cover van de eerste druk uit 1962.

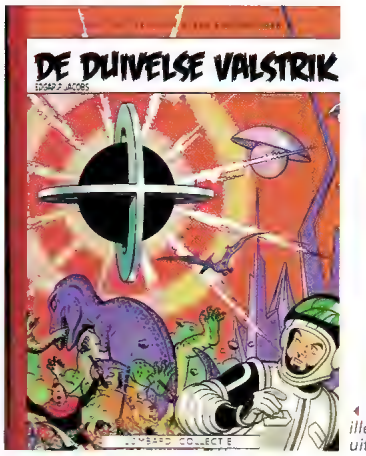

Cover van de illegale herdruk uit 2013

TITEL	MAAND/JAAR PUBLICATIE	ACHTERKAFT /UITVOERING	AANTAL TITELS IN DE LIJST	LAATSTE TITEL IN DE TITELLIJST	BIJZONDERHEDEN
HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVIS- DEEL 1	12/1950	Groen met schild	7	De dief van Bagdad	Zelf niet in titellijst
HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVIS- DEEL 1	12/1950	gemarmerd		geen titellijst	2 ex. A voor de auteur en 4 ex. B voor de uitgever buiten de handel op speciaal papier met ingebonden omslag zonder tekening
HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVIS- DEEL 1	12/1950	Groen met schild	7	De dief van Bagdad	Zelf niet in titellijst; 500 genummerde exemplaren op Alfa-papier maar hoogste gekend nummer is 131
HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVIS- DEEL 1	12/1950	Groen met schild	7	De dief van Bagdad	Zelf niet in titellijst; 'dummy'-exemplaren met grijsblauwe rug
HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVIS- DEEL 2	11/1953	Groen met schild	7	De dief van Bagdad	Zelf niet in titellijst
HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVIS- DEEL 2	11/1953	gemarmerd		geen titellijst	2 ex. A voor de auteur en 4 ex. B voor de uitgever buiten de handel op speciaal papier met ingebonden omslag zonder tekening
HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVIS- DEEL 2	11/1953	Groen met schild	7	De dief van Bagdad	Zelf niet in titellijst; 50 genummerde exemplaren op Floréal-papier (nog niet waargenomen)
HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVIS- DEEL 2	11/1953	Groen met schild	7	De dief van Bagdad	Zelf niet in titellijst, gedrukt op dikker (Alfa?) papier
HET GEHEIM VAN DE GROTE PYRAMIDE-DEEL 1	11/1954	Groen met schild	7	De avonturen van Chick Bill	
HET GEHEIM VAN DE GROTE PYRAMIDE-DEEL 2	8/1955	Groen met schild	9	De Petroleumkoorts	
HET GELE TEKEN	2/1956	Groen met schild	9	De Petroleumkoorts	
HET RAADSEL VAN ATLANTIS	10/1957	Lichtgroene ruiten	31	Leve de Sport	Met wikkel 'Vliegen er reeds mensen in het heelal ?'; met Het GEHEIM van Atlantis in titellijst
HET RAADSEL VAN ATLANTIS	09/1958	Blauwe ruiten	35	Leve de Sport	Met Lombard Collectie op de voorkaft (ipv Lombard uitgaven)
HET RAADSEL VAN ATLANTIS	9/1959	Blauwe ruiten	35	De Grote Match	Met Lombard Collectie op de voorkaft (ipv Lombard uitgaven)
HET RAADSEL VAN ATLANTIS	12/1959	Lichtblauwe ruiten	37	De Grote Match	Met Lombard Collectie op de voorkaft (ipv Lombard uitgaven)
HET RAADSEL VAN ATLANTIS	12/1959	Groene ruiten	37	De Grote Match	Met Lombard Collectie op de voorkaft (ipv Lombard uitgaven)
HET RAADSEL VAN ATLANTIS	1965			De Valstrik	niet gekartonneerd
SOS METEOREN	12/1959	Blauwe ruiten	35	De Grote Match	
DE VALSTRIK	9/1962	Blauwe ruiten	46	De Schat van de Groene Boeddha	niet gekartonneerd; bestaat ook in uitvoering De Geïllustreerde Pers
DE DUIVELSE VALSTRIK	2013				liefhebbersuitgave in een oplage van 99 genummerde exemplaren; andere uitvoeringen en nummeringen werden gemaakt
HET GEHEIM VAN DEN ZWAARDVISCH	2015				liefhebbersuitgave in een oplage van 99 genummerde exemplaren; andere uitvoeringen en nummeringen werden gemaakt
HET GEHEIM VAN DE PYRAMIDE	2016				liefhebbersuitgave in een oplage van 99 genummerde exemplaren; andere uitvoeringen en nummeringen werden gemaakt

VEILING

100 JAAR POM!

16 november 2019

Op zaterdag 16 november 2019, dag op dag 100 jaar na zijn geboorte, organiseert *Veilinghuis Bernaerts* met de *Erven Van Hove* en *'t Vlaams Stripcentrum* een veiling die uitsluitend gewijd is aan het oeuvre van POM. Originele tekenplaten, oude albums en andere parafernalia uit de oude doos zullen afgehamerd worden.

Maar het wordt geen gewone veiling. Ter gelegenheid van deze speciale dag worden 3 grote luxe-albums te koop aangeboden aan de kopers van één van de kavels met een originele tekenplaat. De originele platen van 3 verhalen worden op die manier te koop aangeboden. Ze zijn getekend op het beruchte fotopapier van Agfa-Gevaert, een papiersoort die POM ideaal vond voor zijn werk.

De 3 verhalen zijn:

Avontuur in San Doremi (1958-59)

Storm over Akhabakhadar (1959)

De Anti-zwaartekracht-generator (1959)

Niet toevallig kozen we voor 3 opeenvolgende verhalen, die samen het jaar 1959 omhelzen, ook weer precies 60 jaar geleden. •

De afdrukplaatjes van het JEUGDBLAD KUIFJE

Verzamelaars zijn altijd wel op zoek naar iets dat ze niet kennen of iets dat hun verzameling completer maakt. De ene keer is het een ontdekking, de andere keer iets om uit de zoeklijst te schrappen. Stripverzamelaars hopen allemaal hetzelfde: dat wat ze (eindelijk) gevonden hebben een mooi, oogstrelend pareltje mag wezen. Iets leuks om vast te nemen, om naar te kijken.

In deze rubriek willen wij zulke pareltjes laten zien. De nadruk zal op het visuele liggen, al willen we ook trachten om al die leuke items in hun context te plaatsen: veel afbeeldingen dus, met een korte situerende tekst (of een iets langere indien nodig...). Al jullie voorstellen zijn uiteraard welkom op de redactie!

In dit *StripKiosk*-nummer alvast een eerste item!

Door Philippe Mouvet

© Hergé-Moulinsart 2019

MODE D'EMPLOI
ATTENTION ! Ces décalcomanies s'appliquent en tenant l'image tournée vers vous. Pour s'en servir :
1. Tremper la décalcomanie dans l'eau, environ 2 minutes.
2. Retirer la décalco de l'eau.
3. Secouer l'excédent d'eau.
4. Glisser la décalco du papier sur l'objet.
5. Mettre en place et chasser les bulles d'air, en partant du milieu vers les côtés.
6. Laisser sécher 24 heures.
N.-B. - Les décalcomanies s'appliquent sur tous objets en papier, bois, métal, verre, etc...
GEBRUIKSWIJZE
OPGEPAST ! De afdrukplaatjes moet u gebruiken met het beeld naar u gekeerd. Men bediend er zich mede als volgt :
1. Dompelt 2 minuten het afdrukplaatje in het water.
2. Het afdrukplaatje uit het water trekken.
3. Het water afschudden.
4. Het afdrukplaatje op het voorwerp glijden.
5. Op plaats zetten en de luchtblazen wegdrukken van het midden naar de zijkanten.
6. 24 uren laten drogen
N.-B. - Met deze decalcomanie-methode kan men papier, hout, metaal en glas versieren.
Imprimé en Belgique par DÉCALCO ARTISTIQUE ROBERT, Bruxelles - Tél 26.15.05
DÉCALCOMANIES TINTIN ET MILOU
AFDRUKPLAATJES KUIFJE EN BOBBIE
TINTIN en AMÉRIQUE
Série B
23 Sujets
KUIFJE in AMERIKA
Reeks B
23 Plaatjes
Avec l'autorisation de Met de toelating van HERGÉ

De eerste boekjes met afdrukplaatjes van afbeeldingen uit verhalen van *Kuifje* werden eind 1949 door het weekblad *Kuifje* als premies voor nieuwe abonnees voor de jaargang 1950 aangeboden. Wie zich voor 3 of 6 maanden abonneerde kreeg een boekje met 12 afbeeldingen, wie voor een jaar ging kreeg er eentje met 18 tekeningen.

Eind 1950 werd deze aanbieding voor nieuwe abonnees herhaald: voor 3 of 6 maanden een A-boekje (15 illustraties), voor 1 jaar een B-boekje (23 illustraties).

Deze laatste boekjes werden ook bij de opstart van de *Kuifje's Bon* begin 1951 als één van de eerste ruilpremies aangeboden: 50 bons voor een A-boekje, 60 voor een B-exemplaar. Van A en B waren telkens 4 titels voorradig: *De Schat van Scharlaken Rackham*, *De Zwarte Rotsen*, *Kuifje in Amerika* en *De Krab met de Gulden Scharen*.

Doorheen de jaren '50 werden daar nieuwe verhalen aan toegevoegd en nieuwe reeksen uitgegeven. Kortom: een grote verscheidenheid aan Kuifje's afdrukplatenboekjes. Maar eind jaren '50, begin jaren '60 verdwenen deze boekjes uit het premie-aanbod van de *Kuifje's Bons* om in nieuwe versies in de winkels als volwaardige Kuifjesmerchandising te worden verkocht. Het zijn vooral de twee laatste reeksen uit begin jaren '60 die gekend zijn als tweetalige boekjes '*Décalcomanies Tintin - Afdrukplaatjes Kuifje*'.

Een eerste reeks kleine boekjes (13 x 10 cm) verscheen ergens tussen 1960 en 1963 (een exacte datum vonden wij niet). Rond 1965 werden deze kleine boekjes in een nieuw, groter formaat (15 x 14,5 cm) heruitgebracht. De aangeboden illustraties zijn dezelfde, al zijn ze wat naar het formaat herschikt.

Maar parallel aan deze laatste Kuifjesreeksen werden begin jaren '60 ook reeksen afdrukplaatjes gecommercialiseerd van ***helden uit het Jeugdblad Kuifje***. Uitgeverij Dupuis bracht sinds 1956 latex-popjes van allerlei helden uit het weekblad *Robbedoes* op de markt, en het was duidelijk dat er ook een markt was voor merchandising van nevenreeksen uit het weekblad van uitgeverij Lombard. Het moet niet altijd *Kuifje* zijn.

© Hergé-Moulinsart 2019

Net zoals van de Kuifje-boekjes uit de jaren '60 verschenen er twee opeenvolgende reeksen (een kleine en een grotere herdruk dus) van 8 verschillende boekjes. We weten niet vanaf wanneer de eerste reeks (kleine boekjes) op de markt verscheen, noch of de boekjes allemaal terzelfdertijd als reeks uitgebracht werden of gespreid over een zekere periode. De illustraties van sommige boekjes verwijzen naar verhalen uit 1959, anderen uit 1964 en nog andere vormen een mengeling van verhalen uit '62, '63 en begin '64...

1 **DAN COOPER:** illustraties uit *Koers op Mars* (weekblad *Kuifje* 1958/nr.29 - 1959/nr.26), *Duel in de wolken* (1959/48 - 1960/26), en *Het waagstuk* (1960/31 - 1961/11)

2 **TON EN TINNEKE:** illustraties uit allerlei gags vanaf 1959

3 **CHLOROPHYL:** illustraties uit *De terugkeer van Chlorophyl* (1959/23 - 40)

STRIPSPRANKELS: De afdrukplaatjes van het JEUGDBLAD KUIFJE

1

3

STRIPSPRANKELS: De afdrukplaatjes van het JEUGDBLAD KUIFJE

4 **HOEMPA PA:** illustraties uit *Hoempa Pa en de piraten* (1959/22 - 36)

5 **SPAGHETTI:** illustraties uit *Spaghetti in Parijs* (1962/35 - 49), *Spaghetti en de Grote Zampone* (1963/22 - 36), *Geen pruimenvla voor Spaghetti* (1963/37 – 51)

6 **CHICK BILL:** illustraties uit *Paniek in de K.O.Kraal* (1963/30 - 44)

7 **PECHVOGEL:** illustraties uit *Pechvogel en het monster van Loch Ness* (1961/10 - 24), *Pechvogel en de Gorilla* (1962/18 - 32) en *Pechvogel bij de Gaucho's* (1963/45 - 1964/06)

8 **MICHEL VAILLANT:** illustraties uit onder andere *De terugkeer van Steve Warson* (1963/13 – 46) en *De strijd van de Samoerai* (1964/07 - 37)

4

DECALCOMANIES

LES SUCCES DU

JOURNAL TINTIN

*

AFDRUKPLAATJES

DE SUCCESSEN VAN HET

JEUGDBLAD KUIFJE

STRAPONTIN

PECHVOGEL

DECALCOMANIES

LES SUCCES DU

JOURNAL TINTIN

*

AFDRUKPLAATJES

DE SUCCESSEN VAN HET

JEUGDBLAD KUIFJE

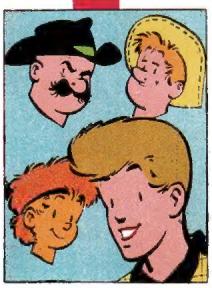

CHICK BILL

5

6

STRIPSPRANKELS: De afdrukplaatjes van het JEUGDBLAD KUIFJE

Het samenbrengen van deze 8 reeksen is een moeilijke klus, zeker om ze in de twee formaten compleet te krijgen.

We dachten dat het fijn zou zijn om al die afdrukplaatjes, weliswaar in de kleine versie, hier samen te brengen.

Zo mooi!

PS: In 1962 verscheen de tekenfilm *Pinocchio in de ruimte*. Ook hiervan werd een decalco-boekje gemaakt, vermoedelijk enkel in groot formaat, maar dat hebben we (nog) niet gevonden. Wie wel?

De Striep

SPECIAALZAAK IN STRIPVERHALEN

KATELIJNESTRAAT 42, 8000 BRUGGE
T: 050-33 71 12 • E: INFO@DESTRIEP.BE

NIEUW! WEBSHOP:
WWW.DESTRIEP.BE

ALLE NIEUWE STRIPS
HEEL GROOT AANBOD TWEEDEHANDS,
KOOPJES EN PAKKETTEN TEGEN
AANTREKKELIJKE PRIJZEN
COMICS, MANGA'S EN FRANSE STRIPS
GADGETS, POSTERS, FIGUURTJES
EN ZOVEEL MEER!

OPEN VAN DINSDAG TOT ZATERDAG
VAN 10.00 TOT 12.30 UUR EN 13.30 TOT 19.00 UUR
MAANDAG VAN 13.30 TOT 19.00 UUR
ELKE EERSTE ZONDAG VAN DE MAAND
VAN 14.00 TOT 18.00 UUR

Fenix-albums najaar 2019

't Vlaams Stripcentrum vzw

Vier nieuwe titels met werk van Dirk Nuyts (Joethi: De poort van Uhri), François Stas (Avonturen van Ridder Floris: Het Moorse schild), M. Steurbaut (Tom en Marie-Ann: De bankrovers van half acht) en Buth (Thomas Pips: 't Clubhuis "Kijk uit")

>>>>> **Lancering tijdens de Wilrijkse Stripdagen op 5 en 6 oktober 2019** <<<<<

Prijs per album? € 10 (niet-leden 't Vlaams Stripcentrum vzw en/of losse verkoop in de winkels)
€ 8 voor de leden van 't Vlaams Stripcentrum vzw met een geldige strippas.

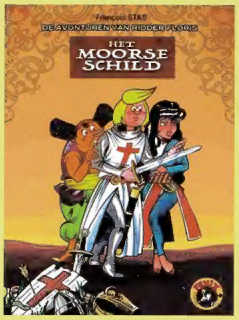

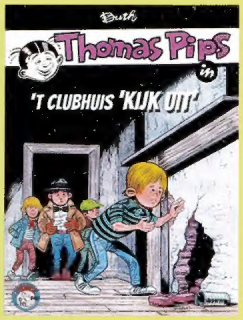

STRIPKIOSK AGENDA

Fenix-albums en nummers van StripKiosk kunnen aangeschaft of afgehaald worden op de volgende beurzen:

5 EN 6 OKTOBER / WILRIJKSE STRIPDAGEN (29STE EDITIE)
Lancering van de Fenix-albums najaar 2019 en StripKiosk nummer 3.

5 OKTOBER 2019 / HASSELT

13 OKTOBER 2019 / AARSCHOT

20 OKTOBER 2019 / SINT-KATELIJNE-WAVER

17 NOVEMBER 2019 / SINT-TRUIDEN

17 NOVEMBER 2019 / BORNEM

1 DECEMBER 2019 / GENT

8 DECEMBER 2019 / HEIST-OP-DEN-BERG

8 DECEMBER 2019 / TURNHOUT

5 JANUARI 2020 / AARSCHOT

2 FEBRUARI 2020 / PUTTE (B)

1 MAART 2020 / LEUVEN

NIEUW !!!

DE DENKBANK

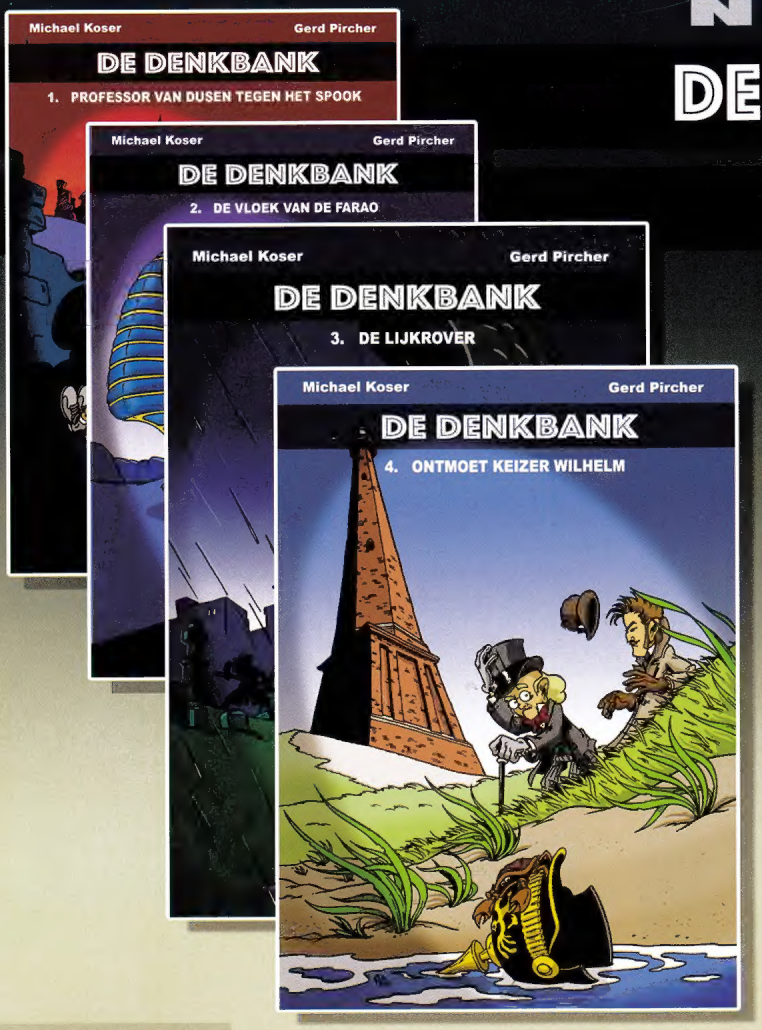

PIRG

SPECIAAL ALBUM door PIRG

ERIK

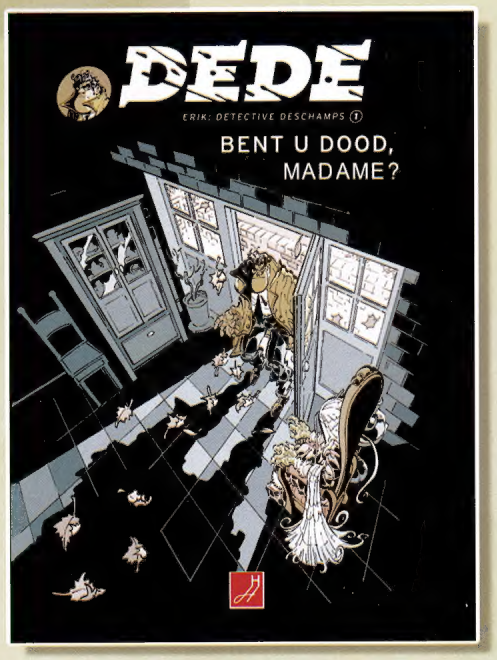

ERSEL - RENOT

Hauwaerts Uitgeverij

www.uitgeverijhauwaerts.be - car.hauwaerts@telenet.be - tel 0495365935